

Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa prioritară 1: *Administrație publică și sistem judiciar eficiente*

Obiectiv Specific 1.1: *Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP*

CULTURA ALTERNATIVĂ, Contract nr. 84/29.03.2018, Cod SIPOCA 345, Cod MySMIS 110829

Studiu calitativ cu privire la bunele practici de politici publice în domeniul cultural

Statutul artistului independent în 5 state europene

Autoare: Andrei (Cristea) Rodica-Corina, Dr.

August 2018

\\

Studiu elaborat în cadrul proiectului Cultura Alternativă, cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020.

„Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României”.

\\

CUPRINS

Introducere	4
Capitolul I – Concepte și definiții fundamentale pentru analiza politicilor publice în domeniul cultural	7
Capitolul II – Studiu de caz: Politici culturale și statutul artistului în Franța	21
Capitolul III - Studiu de caz: Politici culturale și statutul artistului în Germania.....	34
Capitolul IV- Studiu de caz: Politici cultural și statutul artistului în Marea Britanie.....	48
Capitolul V - Studiu de caz: Politici culturale și statutul artistului în Slovacia.....	60
Capitolul VI- Studiu de caz: Politici culturale și statutul artistului în Danemarca.....	70
Capitolul VII- Politici culturale și statutul artistului în România. Dezbateră actuală. Prezentare succintă	77
Capitolul VIII- Abordarea calitativă. Analiza comparativă a politicilor cultural și a statutului artistului în cele cinci state europene.....	83
Concluzii și recomandări.....	115
Bibliografie.....	119
Anexe:	
Anexa I: Interviu și grila de interviu.....	126
Anexa II: Statutul artistului în Spania, Austria și Belgia. Prezentare succintă.....	131

INTRODUCERE

Un popor se definește și identifică prin cultura sa. Artiștii sunt o categorie foarte importantă a societății în conturarea valorilor generațiilor din care fac parte.

Ceea ce definește statutul artiștilor este nivelul de apreciere pe care societatea îl are față de artiști și recunoașterea de către societate a libertăților și drepturilor, inclusiv a drepturilor morale, economice și sociale, cu referire specială la venituri și securitate socială, de care artiștii se pot bucura. Acesta implică măsuri coerente care susțin libertatea de exprimare și de asociere; promovarea educației și formării profesionale în toate disciplinele artistice, precum și legile contractuale, sociale, fiscale, de proprietate intelectuală și reglementări care sunt adaptate naturii atipice și intermitente a muncii lor.

Studiul de față este un prim pas în definirea și construcția la nivel legislativ a unui statut al artistului în România, un lucru necesar la nivel de politică culturală. Studiul face parte din proiectul „Cultura alternativă”, proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă. Acest program are ca scop principal crearea unei administrații publice moderne, capabilă să faciliteze dezvoltarea socio-economică, prin intermediul unor servicii publice competitive, investiții și reglementări de calitate, contribuind astfel la atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020. Pentru a putea îndeplini acest rol, administrația publică are nevoie de resurse umane competente și bine gestionate, un management eficient și transparent al utilizării resurselor, o structură instituțional-administrativă adecvată, precum și de proceduri clare, simple și predictibile de funcționare. O astfel de administrație trebuie să fie capabilă să ofere decidenților politici instrumentele necesare fundamentării și implementării unor politici publice în interesul cetățenilor. Optimizarea administrației este o condiție importantă pentru punerea în aplicare a oricărei schimbări structurale către o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii.

Proiectul “Cultura Alternativă” își propune să consolideze capacitatea ONG-urilor și a actorilor relevanți din domeniul cultural de a iniția, promova, implementa și monitoriza politici publice

\\

adaptate contextului cultural actual din România în vederea îmbunătățirii și sincronizării acestuia cu mediul cultural european și internațional, astfel fiind relevant pentru obiectivul specific 1.1 al Programului Operațional Capacitate Administrativă. Acțiunile proiectului vizează ambele rezultate de program exprimate în apelul de proiecte CPP2/2017 în cadrul POCA.

Nevoia proiectului se bazează pe lipsa unui Statut al Artistului în România, în ciuda existenței unei combinații de ordine și legi care fac referire la elemente ale acestuia. Acestora li se adaugă și inițiative ale diverselor ONG-uri implicate în definirea cât mai clară a unui statut. Îmbunătățirea statutului socio-profesional și a condiției creatorului este o prioritate a Strategiei pentru Cultura și Patrimoniu Național, bazată pe recomandări ale UNESCO și Comisiei Europene.

Una dintre activitățile proiectului constă în elaborarea studiului calitativ cu privire la bunele practici de politici publice în domeniul cultural, la nivel internațional, în cadrul căruia se identifică și centralizează bunele practici la nivel internațional în domeniul culturii reprezintă una dintre bazele resurselor teoretice pentru stabilirea itemilor dintr-o politică publică privind statutul artistului.

Ca în toate domeniile de interes public, și în acesta, al culturii, încercăm să analizăm modul cum funcționează politicile publice în Uniunea Europeană, având în vedere că, oricum, legislația românească trebuie să fie în concordanță cu directivele europene. Ca o paranteză, din păcate, un fapt știut de noi, în cadrul tuturor analizelor și studiilor la nivel de eficiență a politicilor, cât și la nivel de percepție a cetățenilor în legătură cu politici și legislația din spatele lor, România este codașă printre statele europene. Raportarea instituțională și socială a statului la artistul independent nu are coerența necesară, ceea ce duce la pierderi masive de talent (și talente) și implicare din partea lui.

Studiul conține analiza legislației, strategiilor și politicilor publice din domeniul culturii, cu accent pe relația artistului independent cu statul, în cinci țări europene, selectate după criterii precum asemănarea la nivel de organizare cu statul român, eficiența modului de organizare a politicilor culturale, particularități care vin în sprijinul artiștilor independenți.

Statele selectate au fost Franța, Marea Britania, Germania, Danemarca și Slovacia. În cadrul studiului, am aplicat un interviu cu artiști, experți în domeniul culturii, din mediul public, privat sau nonguvernamental, din țările menționate, prin care s-a încercat să prezentați percepția lor asupra politicilor publice, puncte tari și puncte slabe, obstacole întâmpinate, dacă există, privind legislația în domeniu, opinii privind modul de funcționare al politicilor publice, cum se reflectă real strategia în domeniul culturii în calitatea vieții artistului.

Obiectivul studiului este de a găsi pe baza punctelor tari din politicile culturale din cele cinci state câteva recomandări pentru o politică publică privind statutul artistului în România.

Studiul conține două părți. Prima parte cuprinde șapte capitole, dintre care primul prezintă conceptele fundamentale folosite în cercetare, următoarele cinci sunt studii de caz privind politicile culturale și statutul artistului în statele selectate, în timp ce ultimul este o prezentare succintă a situației din România. A doua parte este compusă din cercetarea calitativă și analiza comparativă a criteriilor privind politica, cultura și statutul artistului, care va sta la baza unor concluzii și a unor recomandări pentru un statut al artistului în România.

De asemenea, în cadrul cercetării, doresc să aduc mulțumiri respondenților, care m-au sprijinit cu opiniile lor privind situația actuală a artiștilor din statul unde locuiesc. În acest fel am putut să înțeleg mai bine sistemul, cât și mi-au oferit perspective interesante și utile pentru rezultatele proiectului privind diverse aspecte nucleice sau adiacente statutului de artist.

Mulțumesc astfel doamnelor: *Pascale Bonniel-Chalier (Franța) Expert în domeniul culturii și membru ONG, Sylvia Lahav (Marea Britanie)- Expert în domeniul culturii și Andreea Cauc (Marea Britanie) - Artist, cât și domnilor Thomas Perrin (Franța)- Expert în domeniul culturii, Andreas Joh. Wiesand (Germania)- Expert în domeniul culturii, Andrew Ormston (Marea Britanie)- expert în domeniul culturii, Matei Rogoz (Franța)- Artist, Emmanuel Wallon (Franța)- Sociolog și expert în domeniul culturii, Arthur Bologh (Germania)- Artist, Ciprian Alexandrescu (Germania)- Artist și Peter Duelund (Danemarca) – Expert în domeniul culturii.*

CAPITOLUL 1: CONCEPTE ȘI DEFINIȚII FUNDAMENTALE PENTRU ANALIZA POLITICILOR PUBLICE ÎN DOMENIUL CULTURAL

Capitolul de față are ca scop prezentarea conceptelor necesare pentru analiza politicilor publice în domeniul cultural, cât și direcțiile folosite pentru identificarea și înțelegerea bunelor practici în alte state din Uniunea Europeană. Capitolul are în vedere să ofere sprijin pentru fundamentarea studiului calitativ și a cercetării de birou, în special pentru obținerea unei radiografii obiective a modului cum funcționează și sunt stabilite la nivel de lege, strategie și politică publică relațiile dintre artiștii independenți și stat, ca parte din evoluția la nivel cultural a societății analizate.

Capitolul este format din trei părți. Prima parte include conceptele și definițiile care stau la baza analizei politicilor publice. A doua parte are în vedere concepte fundamentale din domeniul culturii, care vor fi folosite în studiu. A treia secțiune se referă la dimensiunile urmărite în cadrul comparației studiilor de caz pe cele cinci state din cadrul Uniunii Europene, inclusiv criteriile de selecție ale statelor.

Legislație. Politică Publică

Legile votate în Parlamentul României au o influență fundamentală pentru cetățeni prin reglementarea aspectelor ce țin de viața de zi cu zi a acestora. România este o republică semiprezidențială, cu un Guvern puternic și vizibil, care domină sfera legislativă, prin propunerea a multiple Ordonanțe de Urgență și proiecte legislative.

Legea poate fi definită și clasificată din mai multe perspective. Ea este în primul rând un act juridic al Parlamentului, acesta fiind sensul ei restrâns. Cu alte cuvinte, noțiunea de lege, din punct de vedere juridic, „are două accepțiuni: lege în sens larg ce înglobează actele normative, cuprinzând norme juridice, și lege în sens restrâns ca act juridic al Parlamentului. În acest ultim sens, legea

\\

reprezintă acea manifestare unilaterală de voință a autorității unice legiuitoare făcută cu scopul de a ordona relațiile sociale la cel mai înalt nivel de reglementare după Constituție. Legea este expresia puterii publice și politice a statului ca reprezentant al poporului”¹.

Astfel, ea „semnifică un sistem de norme juridice și extrajuridice. În dreptul pozitiv, legea are mai multe sensuri: act juridic al Parlamentului; act votat prin referendum; regulă de drept supremă în ierarhia normelor juridice; regulă de origine etatică; uneori, termenul înglobează toate regulile emise de o autoritate calificată”.² Potrivit Constituției, numai Parlamentul poate să adopte legi, fiind singura autoritate legiuitoare a țării, chiar dacă nu are exclusivitate în ceea ce privește inițiative legislative.

Lăsând la o parte pentru un moment sensurile strict juridice, legile sunt norme care orânduiesc viața cetățenilor, construcția lor și adoptarea lor fiind rațiunea de a exista a parlamentelor și a teoriei separației puterilor în stat. Ele au o importanță fundamentală pentru cetățeni de la momente din viața cotidiană până la momente excepționale care implică apelul la organele judiciare.

Parlamentul României adoptă trei tipuri de legi: constituționale, organice și ordinare. Această clasificare este în funcție de modul cum sunt ele votate, cu ce tip de majoritate, fapt care denotă gravitatea și importanța lor.

Legile constituționale sunt legile de revizuire a Constituției și se adoptă cu votul a cel puțin două treimi din numărul membrilor fiecărei Camere. Conform articolului 73 din Constituția României, legile constituționale au un statut mai aparte, fiind acele acte normative de revizuire a Constituției. Ele se adoptă cu votul a cel puțin două treimi din numărul membrilor fiecărei Camere, fiind definitive numai după aprobarea lor prin referendum, organizat în cel mult 30 de zile de la data adoptării proiectului sau a propunerii de revizuire. Întrucât România este un stat unitar, în care legea fundamentală este Constituția, orice propunere de modificare a ei are nevoie de acordul unui

¹ Corbeanu, Ion și Maria Corbeanu – *Drept Constituțional și instituții politice*, Editura Lumina Lex, București, 2004, pag. 132

² Varga, Attila – *Constituționalitatea procesului legislativ*, Editura Hamangiu, București, 2007, pag. 86

număr mare de parlamentari, dar și de cel al cetățenilor. Legile constituționale sunt mai rare în procesul legislativ și nu fac obiectul acestei cercetări.

Cel de-al doilea tip de legi se referă la legile, care se referă la domenii de importanță majoră pentru societatea românească și cetățean. Conform Constituției României, prin ele se reglementează domenii de bază Statutul de lege organică denotă o importanță vitală pentru societate și pentru adoptare necesită, potrivit articolului 76, alineatul 1 din Constituția României votul majorității membrilor fiecărei Camere, adică majoritate absolută. Conform articolului 73, alineatul 3, din Constituția României, prin lege organică se reglementează:

- a) sistemul electoral; organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente;
- b) organizarea, funcționarea și finanțarea partidelor politice;
- c) statutul deputaților și al senatorilor, stabilirea indemnizației și a celorlalte drepturi ale acestora;
- d) organizarea și desfășurarea referendumului;
- e) organizarea Guvernului și a Consiliului Suprem de Apărare a Țării;
- f) regimul stării de mobilizare parțială sau totală a forțelor armate și al stării de război;
- g) regimul stării de asediu și al stării de urgență;
- h) infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora;
- i) acordarea amnistiei sau a grațierii colective;
- j) statutul funcționarilor publici;
- k) contenciosul administrativ;
- l) organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor judecătorești, a Ministerului Public și a Curții de Conturi;
- m) regimul juridic general al proprietății și al moștenirii;
- n) organizarea generală a învățământului;
- o) organizarea administrației publice locale, a teritoriului, precum și regimul general privind autonomia locală;
- p) regimul general privind raporturile de muncă, sindicatele, patronatele și protecția socială;
- r) statutul minorităților naționale din România;

s) regimul general al cultelor;

t) celelalte domenii pentru care în Constituție se prevede adoptarea de legi organice.

Cea de-a treia categorie de legi adoptate de Parlament sunt legile ordinare care se adoptă cu majoritatea membrilor prezenți ai fiecărei camere, cu alte cuvinte, cu majoritate simplă. Legile ordinare sunt de o importanță mai mică decât cele organice, însă cu toate acestea pot crea și ele dificultăți în procesul legislativ.

Pe scurt, traiectoria unui proiect de lege sau propuneri legislative pentru a fi adoptată, arată astfel³:

- Elaborarea inițiativei legislative;
- Avizarea proiectului sau a propunerii legislative de către Consiliul legislativ;
- Examinarea și avizarea proiectului sau propunerii în cadrul Comisiilor permanente a fiecărei camere;
- Includerea ei/lui pe ordinea de zi a primei camere sesizate;
- Dezbateră în plen implică o dezbateră generală și o dezbateră pe texte;
- Textele sunt supuse la vot, votul parlamentarilor fiind personal, iar modalitatea de vot putând fi votul deschis sau votul secret;
- După votarea textelor amendate se trece la votarea legii în ansamblu. Pentru actele normative unde este suficientă majoritatea simplă, respectiv majoritatea participanților la ședința respectivă, care trebuie să se reunească un cvorum de jumătate plus 1 din numărul deputaților și senatorilor.
- După votarea legii, ea este transmisă celeilalte camere, în noile condiții stabilite prin textul constituțional. După votarea de ambele camere, legea este semnată de președinții celor două camere și promulgată de președintele României.
- Reexaminarea poate avea loc ca urmare a controlului de constituționalitate, în baza unei hotărâri a Curții Constituționale, în noile condiții create prin modificarea Constituției,

³După Constanța Călinoiu, Victor Duculescu- *Drept constituțional și instituții politice*, Lumina Lex, București, 2008, pag. 178

Parlamentul nemaiavând posibilitatea să mențină un text în forma inițială cu majoritatea de două treimi împotriva Curții Constituționale.

- Reexaminarea poate fi solicitată de președinte dar doar o singură dată, apoi promulgarea (după rediscutare și revotare), fiind obligatorie.

Conform Legii 24/2000⁴ (republicată și actualizată), privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, “activitatea de legiferare reprezintă principala modalitate de implementare a politicilor publice.”

Din acest motiv, pentru analiza politicilor publice, este necesară analiza legislației care susține această politică publică.

O politică publică este o rețea de decizii legate între ele privind alegerea obiectivelor, a mijloacelor și a resurselor alocate pentru atingerea lor în situații specifice.

(Introducere în analiza politicilor publice, Adrian Miroiu)

Politica publică nu are o definiție unică, dar cu siguranță scopul ei este îmbunătățirea unei situații considerate de interes public. „Faptul ca vorbim despre o politica, înseamnă ca aceasta implică existența unei autorități care are capacitatea de a iniția/promova/implementa/susține respectiva politică. Caracterul public este dat, în genere, de beneficiarii asupra cărora se răsfrâng efectele respectivei politici-anume cetățenii”⁵.

Abordarea legislativă

⁴ Legea 24/2000⁴ (republicată și actualizată), privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative- <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/21698>

⁵ Capitolul 4: POLITICA PUBLICĂ - 4.1 Ce este o politica publica si cum trebuie sa fii implicat?, 29.03.2012- <http://www.romaniacurata.ro/capitolul-4-politica-publica/>

În cadrul Hotărârii de Guvern Nr. 870 din 28 iunie 2006⁶ privind aprobarea Strategiei pentru îmbunătățirea sistemului de elaborare, coordonare și planificare a politicilor publice la nivelul administrației publice centrale, politică publică este definită “totalitatea activităților desfășurate de administrația publică centrală de specialitate, în scopul soluționării problemelor de politici publice identificate și pentru asigurarea dezvoltărilor necesare într-un anumit domeniu”.

Potrivit actului normativ, politica publică presupune:

- ✓ Un set de activități
- ✓ Un set de documente
- ✓ Efecte măsurabile la nivelul cetățeanului

Scop: O stare generală de lucruri ce urmează a fi atinsă după implementarea politicilor publice.

De asemenea, Hotărârea de Guvern Nr. 775⁷ din iulie 2005 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central stipulează:

- 1) problema de politici publice - o situație socială, economică sau ecologică care necesită intervenția administrației publice centrale de specialitate, în măsură să identifice și să asigure cadrul juridic necesar implementării unei anumite soluții;
- 2) politicile publice - totalitatea activităților desfășurate de administrația publică centrală de specialitate în scopul soluționării problemelor de politici publice identificate. O anumită soluție poate fi implementată prin intermediul unuia sau mai multor acte normative;

⁶ HOTĂRÂRE Nr. 870 din 28 iunie 2006 privind aprobarea Strategiei pentru îmbunătățirea sistemului de elaborare, coordonare și planificare a politicilor publice la nivelul administrației publice centrale
<http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/Legislatie/HOTARARI-DE-GUVERN/HG870-2006.pdf>

⁷ HOTĂRÂRE Nr. 775 din 14 iulie 2005 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central
http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/Legislatie/HOTARARI-DE-GUVERN/HG775-2005_act.pdf

- 3) procesul politicilor publice - totalitatea etapelor a căror parcurgere conduce la implementarea unei anumite soluții destinate rezolvării unei probleme cu caracter public;
- 4) variantele de politici publice - soluții tehnice care rezolvă o anumită problemă de politică publică;
- 5) identificarea variantelor - o etapă în procesul politicilor publice, care constă în generarea unor posibilități tehnice de soluționare pentru o anumită problemă de politici publice, de către colectivele speciale, cu consultarea societății civile. Variantele de politici publice nu reprezintă acte normative;
- 6) propunerea de politici publice - document care conține informații despre variantele de politici publice identificate, precum și fundamentarea atât a acestora, cât și a celei care este recomandată să fie adoptată spre implementare.

Documentul conține, de asemenea, o prezentare a planului de acțiune preconizat pentru implementarea acelei variante de politică publică care este aleasă spre implementare;

- 7) varianta aleasă spre a fi implementată - cea variantă dintre cele prezentate în propunerea de politici publice care obține acordul conducerii ministerului inițiator în vederea implementării ei;
- 8) implementarea variantei de politici publice - etapă a procesului politicilor publice care constă în totalitatea activităților prin care o variantă de politici publice este pusă în aplicare, prin adoptarea unuia sau mai multor acte normative, respectiv aplicarea unui plan de acțiune corespunzător;
- 9) monitorizarea - etapă a procesului politicilor publice care cuprinde culegerea de informații cu privire la modalitatea în care au fost obținute rezultatele implementării unei anumite politici publice;
- 10) activitatea de evaluare utilizează informațiile prezentate în etapa de monitorizare și are ca scop formularea unor concluzii finale cu privire la rezultatele politicii publice implementate;

11) metodologia de monitorizare și evaluare constă într-o serie de instrumente și metode a căror aplicare furnizează date cu privire la modul în care o anumită politică publică a fost implementată.

Problema de politică publică este o condiție sau o situație care generează nevoi ori insatisfacții, pentru a căror corecție este necesară intervenția guvernamentală.

Dacă o anumită situație este considerată ca normală, inevitabilă sau o responsabilitate individuală, nicio acțiune guvernamentală nu va fi inițiată, deoarece situația respectivă nu este problematică. Nu orice problemă poate ajunge să primească o soluție printr-o măsură de politică publică, tocmai de aceea procesul de stabilire a agendei este unul selectiv, în care diverși actori instituționali încearcă să aducă problemele în atenția guvernanților

Documente de politici publice⁸

- ✓ Strategia – este un document de politici publice pe termen mediu și lung, care definește, în principiu, politica Guvernului cu privire la un anumit domeniu de politici publice în care se impune luarea unor decizii privind o gamă largă de aspecte. (HG nr. 870/2006) Obs: Strategia reprezintă deopotrivă sursă generatoare de politici publice și document de politici publice.
- ✓ Planul – acel document de politici publice care desemnează detalierea implementării unei strategii sau propuneri de politici publice (HG nr. 870/2006).
- ✓ Propunerea de politici publice – este un document de politici publice destinat rezolvării unor probleme de politici publice specifice, în cazul în care există mai multe variante posibile de rezolvare sau dacă este necesar un acord conceptual privind fondul reglementării normative (HG nr. 870/2006).

⁸ După Călin Beatrice Monica – Politici Publice, Unitatea de Politici Publice, MDRAP
http://www.politicipublice.ro/uploads/Legislatie_politici_publice.pdf

- ✓ Propunerea de politici publice – este un document care conține informații despre variantele de politici publice identificate, precum și fundamentarea atât a acestora, cât și a celei care este recomandat să a fi adoptat spre implementare (HG nr.775/2005).

I. Concepte din domeniul cultural (glosar)

În cele ce urmează vor fi prezentate un glosar de definiții ale unor termeni din domeniul cultural, care vor fi folosiți în analiza noastră. Aceste concepte se pot regăsi în analiza politicilor publice din domeniul cultural la nivel internațional și european, fiind general valabile pentru radiografia stării de fapt a situației artiștilor în raport cu statul și societatea.

Proprietatea intelectuală⁹

Proprietatea intelectuală, prescurtat **PI**, se referă la creațiile minții: invenții (brevete), opere literare și artistice, simboluri, nume, imagini, design, utilizate în activități comerciale. Deținătorul proprietății intelectuale poate controla și trebuie răsplătit pentru uzul acesteia, și acest fapt încurajează inovația și creativitatea spre beneficiul umanității.

Proprietatea intelectuală este împărțită în două categorii principale:

- **Dreptul de autor (Copyright)**, care include lucrări literare și artistice precum romane, poeme, piese de teatru, jocuri, filme, opere muzicale, situri web, picturi, fotografii, sculpturi, design arhitectural, etc. *Drepturile conexe* includ drepturile artiștilor apărute ca urmare a interpretării, drepturile legate de înregistrările efectuate de producătorii de fonograme și drepturile apărute urmare a emisiei programelor de radio și televiziune.

⁹ Conform Oficiului European pentru Drepturi de Autor, <https://www.eucopyright.com/ro/ce-este-proprietatea-intelectuala>

- **Proprietatea industrială**, care include brevete de invenție (patente), mărci și indicații geografice, desene și modele industriale, și topografii pentru produse semiconductoare.

Patrimoniul cultural național este format din totalitatea bunurilor care reprezintă o mărturie și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor naționale, indiferent de regimul de proprietate al acestora.¹⁰

Principalele categorii de bunuri ce compun patrimoniul cultural național sunt:

- patrimoniul construit;
- patrimoniul arheologic;
- patrimoniul cultural mobil;
- patrimoniul cultural imaterial

Artele spectacolului

Artele spectacolului (teatru, dans, operă, artă cinematografică) denumesc generic acele arte, ale căror opere sunt caracterizate de o reprezentare efemeră, limitată în timp. Ele presupun prezența unor interpreți sau actori (în sensul general al termenului) și a unui public spectator.

Artele vizuale

Artele vizuale sunt o clasă de forme de artă, ce includ pictura, sculptura, filmul, fotografia precum și altele, arte ce se concentrează pe crearea lucrărilor ce se desfășoară în principal în mediul vizual, (deși pot include și element nevizuale precum sunet).

¹⁰ Conform Legii nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil - http://www.unesco.org/culture/natlaws/media/pdf/romania/rom_lege_182_romorof.pdf

Odată cu apariția cinematografului la sfârșitul secolului al XIX-lea, situația artelor vizuale a suferit schimbări fundamentale. În doar câteva decenii, filmul a devenit cel mai popular limbaj, datorită promovării acestuia la scară industrială.

Pentru a avea o viziune corectă asupra situației artistului independent, sunt enumerate și trei concepte din economie care sunt folosite în analiza politicilor publice din domeniul culturii din fiecare stat selectat.

Deducere fiscală - Suma neimpozabilă acordată contribuabilului, cuprinzând deducerea personală de bază și deducerile personale suplimentare, în funcție de situația proprie sau a persoanelor aflate în întreținere.. Aceasta se determină ca raport între veniturile obținute din operațiuni care dau drept de deducere, inclusiv subvențiile legate direct de prețul acestora, la numărător, iar la numitor veniturile de la numărător plus veniturile obținute din operațiuni care nu dau drept de deducere. În calculul prorata la numitor se adaugă alocațiile, subvențiile sau alte sume primite de la bugetul de stat sau bugetele locale, în scopul finanțării activității scutite fără drept de deducere sau care nu intra în sfera de aplicare a taxei pe valoarea adăugată. Se exclud din calculul prorata veniturile financiare, dacă acestea sunt accesorii activității principale.

Indemnizație de șomaj - O compensație parțială a veniturilor asiguratului ca urmare a pierderii locului de muncă sau a veniturilor absolvenților instituțiilor de învățământ care nu s-au putut încadra în muncă.

Dreptul la pensie - Pensia pentru limita de vârstă, actualizată 2018, se acorda asiguraților care îndeplinesc, cumulativ, la data pensionării, condițiile privind vârsta standard de pensionare și stagiul minim de cotizare realizat în sistemul public, conform unei eșalonări.

Politica culturală a Uniunii Europene. Direcții ale analizei comparative

La nivel internațional, Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO) este instituția care se ocupă de monitorizarea situației în domeniul culturii pe plan mondial.

UNESCO este una dintre cele 16 agenții specializate din sistemul Organizației Națiunilor Unite (ONU), constituită la 16 noiembrie 1945 de către un număr de 20 de state care au elaborat Constituția acestui organism. România i s-a alăturat la 27 iulie 1956. În prezent, UNESCO cuprinde 195 de state membre și 10 state asociate. Sediul se află în Paris, Franța. Misiunea declarată a UNESCO este să contribuie la promovarea păcii și securității în lume prin intermediul educației, științei și culturii, în vederea consolidării cooperării internaționale, respectării drepturilor fundamentale ale omului, fără restricții de rasă, sex, limbă sau religie.

În anul 2017, în cadrul cele de-a 19-a ediție din Compendiul Politici și Tendințe Culturale în Europa, găsim [un tabel elaborat de UNESCO](#)¹¹ cu reglementările existente în fiecare stat privind măsurile pentru artiștii independenți. Acest tabel va fi analizat în cadrul capitolului 4 din prezentul studiu, fiind un punct bun de plecare pentru analiza comparativă între politicile publice culturale, cu precădere cele legate de statutul artistului din cele cinci state. Tabelul a contribuit și la selecția statelor a căror politici culturale sunt prezentate, analizate și comparate.

La nivelul Uniunii Europene, responsabilitatea elaborării de politici în domeniul culturii revine statelor membre, Uniunea putând, conform Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene, să contribuie la dezvoltarea culturii statelor membre, respectând în același timp diversitatea fiecăruia dintre acestea, atât la nivel național, cât și regional, și punând în evidență patrimoniul cultural comun.

Totodată, UE are competențe în sprijinirea, coordonarea și completarea acțiunilor statelor membre în ceea ce privește conservarea și promovarea patrimoniului cultural al Europei, ameliorarea cunoașterii și diseminării culturii și istoriei europene, creația artistică și literară, dar și schimburile culturale necomerciale.

¹¹ Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 19th edition, 2018, ISSN 2222-7334, © Council of Europe/ERICarts/Boekmanstichting 2002-2018 - <https://www.culturalpolicies.net/web/status-of-artists-tables.php?aid=34&cid=45&lid=en>

Pe de altă parte, pentru politica culturală implicațiile participării la Uniunea Europeană în calitate de stat membru se regăsesc în armonizarea legislației naționale cu acquis-ul comunitar în domenii precum audiovizualul, patrimoniul cultural sau drepturile de autor și conexe, prin transpunerea prevederilor unor acte normative adoptate la nivel european.

Planul de lucru în domeniul culturii în perioada 2015-2018, adoptat de Consiliul Miniștrilor Culturii din UE în decembrie 2014, punctează **patru priorități ale cooperării europene în sfera politicilor culturale:**

- ✓ Cultura accesibilă și incluzivă;
- ✓ Patrimoniul cultural;
- ✓ Sectoarele culturale și creative, economia creativă și inovarea;
- ✓ Promovarea diversității culturale, a culturii în relațiile UE și a mobilității.

De asemenea, în Uniunea Europeană, drepturile de muncă ale statelor membre au fost și sunt încă armonizate printr-o gamă largă de directive. UE stabilește standarde minime care trebuie puse în aplicare de statele sale membre, de exemplu prin Directiva 97/81 / CE (decembrie 1997), Directiva 2003/88 / CE privind organizarea timpului de lucru (noiembrie 2003) 2004/38 / CE privind libera circulație (aprilie 2004).

Astfel, Uniunea Europeană nu poate interveni foarte mult în modul în care un stat membru alege să se organizeze la nivel de politici culturale, decât atunci când încalcă directive adiacente precum cele legate de dreptul muncii. În acest sens, fiecare stat membru UE, deci implicit și România trebuie să găsească soluții proprii pentru o mai bună funcționare și organizare a domeniului culturii cu tot ce implică el. Pentru analiza comparativă din care ar trebui să fie selectate o serie de bune practici, au fost selectate cinci state spre analiză, mai precis: Franța, Germania, Danemarca, Slovacia și Marea Britanie. La acestea va fi adăugată și o prezentare succintă a modului cum este reglementat statutul artistului în Austria, stat care, potrivit UNESCO, are legislația bine întocmită, care protejează drepturile artiștilor.

Statele au fost alese în așa fel încât să fie bifate mai multe criterii de selecție, cum ar fi:

\\

- ✓ Asemănarea la nivel de organizare cu statul român (ex: Franța)
- ✓ Eficiența modului de organizare a politicilor publice în domeniul culturii
- ✓ Diversitatea modelelor de politici publice în domeniul culturii
- ✓ Criterii UNESCO

Următoarele cinci capitole reprezintă studii de caz cu detalii legate de politicile culturale și reglementări privind statutul artistului în cele cinci state.

Statutul și libertatea artiștilor și a altor profesii creative este frecvent văzută ca un indicator al stării societății în ansamblu. În timp ce principalele probleme sociale și economice cu care se confruntă cel mai mult în viața lor profesională sunt destul de similare în Europa, guvernele tind să adopte soluții diferite. În conformitate cu principiul guvernării cu mai mulți factori, procesul de elaborare a politicilor democratice ar trebui să se străduiască - ca și în alte domenii ale societăților noastre - să abordeze astfel de probleme într-un mod incluziv, adică dând acestor profesioniști, respectiv organizațiilor lor o posibilitate de a se implica în procesele de rezolvare a problemelor.

Studiile de caz al analizei calitative includ prezentarea și sinteza politicilor publice la nivel cultural, cu tot ce reprezintă ele: strategii, legislație, bune practici, puncte tari și puncte slabe cu accent pe situația artistului independent din cele cinci state selectate: Franța, Germania, Danemarca, Slovacia și Marea Britanie, la care se adaugă și o fișă cu informații privind statutul artistului în Austria, stat care potrivit UNESCO are o politică culturală care oferă multe avantaje artistului independent.

În studiile de caz, am folosit ca principală sursă de documentare și citare [Compendium of Cultural Policies and Trends](#)¹², o sursă a cărei scop este acela de a familiariza oricare persoană interesată cu politicile și tendințele culturale ale statelor europene.

¹² Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 19th edition, 2018, ISSN 2222-7334, © Council of Europe/ERICarts/Boekmanstichting 2002-2018 - <https://www.culturalpolicies.net/web/index.php>

CAPITOLUL II: POLITICI CULTURALE ȘI STATUTUL ARTISTULUI ÎN FRANȚA

-STUDIU DE CAZ-

Scurtă introducere în organizarea politică a Franței

*"Politica culturală este o invenție franceză", născută "dintr-o preocupare constantă a puterilor monarhice, imperiale sau republicane de a monopoliza, în numele unei responsabilități naționale, protejarea unui patrimoniu artistic și, prin extensie, să încurajeze dezvoltarea culturii naționale"*¹³ (Jean-Michel Djian, jurnalist și politolog francez)

Republica Franceză este o republică unitară semi-prezidențială. Sistemul semiprezidențial presupune un președinte ales direct și un prim-ministru responsabil în fața legislativului.

Semiprezidențialismul este în cele mai multe cazuri o alternativă populară, aleasă cu precădere de democrațiile formate în al treilea val, țările foste comuniste din centrul și estul Europei.

Regimul semiprezidențial este caracterizat „de faptul că președintele are puteri mai mari decât într-un regim parlamentar, însă guvernul este în continuare format din miniștrii și premieri care pot fi demși prin votul parlamentarilor”¹⁴.

Din punct de vedere al organizării instituționale, sistemul politic românesc seamănă cu cel francez. Există un aparat birocratic puternic, coordonat de guvernarea centrală. Totuși, la nivel de politici culturale, Franța, având și o maturitate democratică, poate avea câteva reglementări, ca model de bune practici, mai ușor de aplicat în România, existând similitudini la nivel de formă a regimului politic.

¹³ Djian, Jean-Michel - *La Politique culturelle, la fin d'un mythe*, Gallimard, 2005. p. 9.

¹⁴ Elgie, Robert - *Semi-presidentialism in Europe*, Oxford University Press, 1999, pag 20.

Politica culturală a Franței

În modelul francez, “dominantă este intervenția publică în favoarea artiștilor și a artei contemporane prin mecanisme bugetare și administrative, care lasă loc însa și tehnicilor anglo-saxone de administrație culturală; în acest caz, statul exercită și un control administrativ asupra artei, politica de susținere a artei – prin comenzi publice, achiziții, subvenții, administrația culturală exercitându-se prin organisme centrale precum DAP (Délégation aux Arts Plastiques- Delegația de Arte Plastice) din Ministerul Culturii, CNAP (Centre Nationale des Arts Plastiques- Centrul Național de Arte Plastice), FNAC (Fonds Nation aux d'Art Contemporain- Fondul Național de Artă Contemporană), cât și prin organisme regionale precum FRAC (Fonds Régionaux d'Art Contemporain – Fonduri Regionale de Arte Contemporane), prin Centre si Muzee de Arta contemporană, precum și prin comisari oficiali, inspectori pentru creația artistică, etc.”¹⁵

Astfel, modelul politicii culturale franceze se caracterizează prin acțiunea substanțială a autorităților publice. Pe lângă aspectele juridice și de reglementare administrate de stat în ceea ce privește artiștii, bunurile și activitățile culturale, guvernele naționale, locale și regionale alocă fonduri substanțiale pentru o gamă de domenii culturale.

Departamentele de servicii publice specializate administrează această acțiune la diferite niveluri.

Accesul egal la cultură al cetățenilor este constituțional: statul trebuie să se asigure că toți oamenii sunt capabili să participe la viața culturală. Franța recunoaște cultura ca o parte integrantă a dezvoltării generale, inclusiv a dezvoltării sociale și economice, iar cultura este considerată un factor-cheie pentru asigurarea calității vieții și a împlinirii fiecărui individ.

¹⁵ Rațiu, Dan-Eugen – *Politica culturală și condițiile consacării artistice: subvenție și sincronizare?* http://www.academia.edu/2231040/POLITICA_CULTURAL%C4%82_%C5%9EI_CONDI%C5%A2IILE_CONSACR%C4%82RII_ARTISTICE_SUBVEN%C5%A2IE_%C5%9EI_SINCRONIZARE

Unul dintre obiectivele principale ale politicilor culturale este corectarea inegalităților recunoscute în ceea ce privește accesul la cultură și instituțiile culturale datorită obstacolelor geografice, economice și sociale care împiedică participarea culturală. Aceste politici vizează extinderea și diversificarea publicului și încurajarea dezvoltării unei game largi de activități culturale și artistice în toate domeniile culturale.

Trei linii principale conturează politicile culturale în Franța:

- Patrimoniul
- Creația
- Transmiterea cunoștințelor și democratizarea culturală, în special prin educația culturală și artistică.

În aceste cazuri, ele intră în sistemul social al lucrătorilor independenți.

Statul și cultura¹⁶

Legitimitatea intervenției publice se bazează pe faptul că, pe de o parte, moștenirea este considerată o proprietate comună de împărțită, protejată și promovată și, pe de altă parte, sprijinul și difuzarea creativității culturale și artistice este considerată a fi o necesitate pentru comunitate. În aceste domenii, acțiunea guvernamentală intenționează să prevină și să corecteze riscurile inerente funcționării pieței: concentrarea, standardizarea și eliminarea produselor culturale care nu sunt considerate mărfuri obișnuite comercializabile.

În plus, guvernul are responsabilitatea pentru educația și formarea artistică și culturală, așa cum este ea pentru educația generală. Aceasta are loc fie în cadrul școlii (arte vizuale, muzică, pregătire

¹⁶ Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 19th edition, 2018, ISSN 2222-7334, © Council of Europe/ERICarts/Boekmanstichting 2002-2018 <https://www.culturalpolicies.net/web/france.php?aid=21> - France/ 2. General objectives and principles of cultural policy

specializată în teatru, în film, în menținerea patrimoniului cultural), fie prin intermediul școlilor specializate la nivel național sau teritorial (academii etc.), fie prin asociațiilor și educației populare. Ministerul Culturii și Comunicațiilor este responsabil pentru implementarea acțiunii culturale guvernamentale de stat pe întreg teritoriul francez. Alte ministere participă în domenii specifice ale politicii culturale (de exemplu, Afaceri Externe, Educație, Cercetare, Turism). Autoritățile regionale și locale sunt, de asemenea, responsabile de implementarea politicilor culturale în raioanele lor particulare (municipale, intermunicipale, județene, județene, regionale); acțiunile culturale desfășurate de diverși actori publici se suprapun foarte des și, prin urmare, sunt din ce în ce mai coordonate sau realizate în comun, într-un cadru contractual sau bazat pe acord.

Aspecte legislative. Funcțiile Ministerului Culturii și Comunicațiilor

Ministerul Culturii și Comunicațiilor întreprinde acțiuni în două moduri: acțiuni de reglementare (în contextul legilor adoptate de Parlament) și acțiuni directe prin intermediul fondurilor publice alocate ministerului în contextul bugetului național.

În cazul acțiunilor de reglementare, Ministerul Culturii și Comunicațiilor este responsabil de implementarea și supravegherea legilor și prevederilor referitoare la cultură. Reglementările legale implică, de exemplu, protecția patrimoniului, obligațiile și standardele științifice și tehnice ale arhivelor și colecțiilor, proprietățile literare și artistice, bunăstarea artiștilor, instituirea impozitelor și taxelor pentru anumite sectoare culturale (cinema, divertisment live, cărți fixe preț) și cote obligatorii de producție și difuzare (cote de emisie). Aceste reglementări nu implică neapărat angajarea de fonduri publice din partea guvernului.

Pe de altă parte, acestea ar putea avea consecințe financiare substanțiale pentru autoritățile locale și regionale și părțile interesate din domeniul cultural (rețelele de televiziune private, proprietarii de bunuri de patrimoniu cultural etc.). Acțiunea de reglementare a Ministerului Culturii și Comunicării include, de asemenea, inițiative menite să susțină și să "eticheteze" calitatea, profesionalismul și încorporarea anumitor activități culturale și artistice sau să le declare ca fiind aprobate de stat (interes general).

În ceea ce privește acțiunile directe, una dintre acestea implică gestionarea directă a instituțiilor culturale publice (muzee, teatre naționale, școli de învățământ superior etc.), menținerea și dezvoltarea patrimoniului cultural, artistic și istoric, comisiile artistice și construirea, delegarea sau alocarea de granturi instituțiilor și actorilor culturali, precum și autorităților regionale și locale pentru inițiativele lor culturale. Intervenția statului în domeniul cultural se străduiește să fie deschisă tuturor genurilor, formelor și esteticii artistice și culturale.

Deciziile referitoare la comisioanele artistice, indemnizațiile, alocarea subvențiilor guvernamentale, protecția patrimoniului și recrutarea de specialiști în domeniul culturii sunt de obicei făcute cu consiliere din partea organismelor consultative care adună specialiști independenți și experți recunoscuți în domeniile corespunzătoare.

Ministerul Culturii și Comunicațiilor nu deține un monopol asupra acțiunilor culturale, care este, în mare măsură, inițiat de autoritățile locale și regionale. Mai mult, o mare parte din activitatea culturală sprijinită de stat este organizată de actori privați (la fel ca și numeroasele structuri asociative din sectorul cultural).

Rolul autorităților teritoriale

Franța are trei niveluri principale de autorități teritoriale:

- ✓ Comune (municipalități)
- ✓ Departamente (județe)
- ✓ Regiuni.

Unele alte tipuri de autorități teritoriale au statut dispensator care poate avea un anumit impact asupra politicilor culturale pe care le desfășoară aceste autorități (de exemplu, Corsica, teritoriile de peste mări, metropole). Consiliile mai mari ale orașelor și orașelor din Franța s-au angajat activ în cultură pentru o lungă perioadă de timp. Începând cu secolul al XIX-lea, mulți dintre ei

administrează și finanțează biblioteci, muzee, teatre și conservatoare municipale și subvenționează asociații culturale și societăți învățate.

Începând cu anii 1960, alte municipalități mult mai mici își dezvoltă, de asemenea, propriile - și, adesea, ambițioase - politici culturale. Acțiunile de devoluție din anii 1982-83 și 2004 au încurajat acțiunile culturale ale autorităților locale și regionale cu ajutorul direcțiilor regionale ale ministerului pentru afaceri culturale (Direcțiile Regionale de afaceri cultural - DRAC). De asemenea, aceste legi au transferat responsabilități: bibliotecile publice și serviciile de arhivă au fost transferate către departamente, regiunile fiind responsabile pentru unitățile de inventariere a patrimoniului regional începând din 2004, iar unele autorități ar putea alege să își asume responsabilitatea pentru monumentele istorice situate pe teritoriul lor. În anul 2014, conform datelor Ministerului Culturii, proprietățile a 65 de monumente au fost transferate autorităților teritoriale (peste 176 de locații transferabile): 43 la comunități, 16 la departamente și 6 la regiuni.

În timp ce guvernul Statelor a continuat să joace un rol substanțial în finanțarea publică a culturii, contribuția autorităților teritoriale a crescut semnificativ și reprezintă în prezent aproximativ 50% din finanțarea globală.

Dacă luăm în considerare concentrarea geografică a finanțării de stat în Regiunea Mare a Parisului (Île-de-France), datorată prezenței numeroaselor situri de patrimoniu național și a numeroaselor instituții naționale, găsim o contribuție mai mare a autorităților teritoriale la cheltuielile culturale din regiunea Île-de-France (până la 80% din finanțarea totală în unele regiuni). Autoritățile teritoriale pot acționa în toate sectoarele culturale - conservarea și prezentarea patrimoniului, producția și difuzarea artelor spectacolului, promovarea cărților și cititului și educația artistică.

Cooperarea public-privat

Cooperarea dintre diferiții actori culturali publici și privați este organizată în cadrul unei serii de proceduri de acord multi-nivel între serviciile de stat (acorduri interministeriale), între serviciile de stat și autoritățile teritoriale, între diferitele autorități teritoriale, departamentele și agențiile și

\\

instituțiile culturale: acordurile de dezvoltare culturală, acordurile "Ville et Pays d'Art et d'Histoire", "Villes-Cinéma" și "Villes-Arts plastiques", contractele de educație artistică locală, "Contractele orașului", "Proiectele urbane majore" și "Contractele de proiecte de stat-regiune" etc.

Totuși, cu creșterea numărului și a suprapunerii lor ocazionale, aceste acorduri se dovedesc adesea dificil de manevrat.

Un exemplu este Actul de Devoluție din 2004 care vizează clarificarea și raționalizarea diferitelor intervenții în domeniul educației artistice, însă aplicarea sa efectivă a fost atenuată. În același timp, crearea în 2002 a statutului juridic al instituției publice de cooperare culturală (EPCC) a recunoscut această stare de contractare generală a politicii culturale. Acest statut facilitează acțiunea comună a mai multor autorități, inclusiv a statului, de a gestiona și de a finanța instituții culturale importante.

Cu toate acestea, deoarece acestea sunt mult mai aproape de realitățile localităților și de locuitorii lor, autoritățile locale și regionale se străduiesc, de asemenea, să sporească sprijinul cultural în localitățile lor, dezvoltând programe de cititori și educație artistică, sprijinind evenimente culturale (festivaluri etc. prin protejarea și dezvoltarea patrimoniului. Acestea oferă adesea un singur sprijin pentru asociațiile culturale și pentru activitățile culturale și artistice amatori și emergente.

Soluții la birocratizarea puternică

Există două tendințe majore care ar putea conduce la schimbări substanțiale în sprijinul public pentru cultură în anii următori: prima este apariția unei "cooperări intercomunitare" care va afecta treptat și inevitabil domeniul cultural. Structurile cooperatiste intercomunale, cunoscute sub numele de "intercomunități", își dezvoltă propriile politici culturale, arătând aspecte și modalități specifice.

A doua tendință emergentă este un nou pas în organizarea teritorială, în cadrul unei reforme a autorităților teritoriale care a început în 2009. În 2015, legea creează o nouă formă de corp intercomunal (au fost create aproximativ 10 metropole, cu statut special pentru Paris, Lyon și

Marsilia), iar în 2016 modificarea hărții regionale reduce numărul de regiuni de la 27 la 18 (din care 12 regiuni continentale și Corsica).

Statutul artiștilor în Franța. Sistemul Agessa¹⁷ și Casa Artiștilor¹⁸

Agessa gestionează sistemul de securitate socială al artiștilor pentru domeniile literatură, muzică, film și televiziune, precum și fotografia, iar Casa Artiștilor (La Maison des Artistes) face același lucru pentru artiștii din domeniul artelor plastice.

Sistemul de securitate social pentru artiștii de artă face parte din schema generală a angajaților.

Agenția Agessa și Casa de Artiști – Asigurări Sociale sunt două asociații aprobate, plasate sub dubla supraveghere a Ministerului Afacerilor Sociale și Sănătății și Ministerului Culturii și Comunicațiilor, pentru a recupera contribuțiile și contribuțiile datorate remunerării artistice a artiștilor-autori.

Ca parte a acestei misiuni, Agessa și Casa Artiștilor oferă și:

- Recensământul permanent al artiștilor – autorilor și radiodifuzorilor operelor lor cu domiciliul fiscal în Franța;
- Urmărirea obligațiilor angajatorilor cu privire la afilierea la asigurările sociale pentru artiștii ale căror dosare le examinează;
- Consultații gratuite pentru artiști cu avocați;
- Consultații gratuite scrise pentru artiști privind drepturile de autor, drepturile sociale etc.
- Secretariatul comun al unei comisii de acțiune socială.
- Ateliere pe diverse domenii pentru artiști.

¹⁷ Pagina oficială de internet - <http://www.secu-artistes-auteurs.fr>

¹⁸ Pagina oficială de internet - <https://www.lamaisondesartistes.fr/site/>

Clasificarea artiștilor în Franța¹⁹

În Franța, artiștii se clasifică în două categorii:

Artiștii-autori sunt cei care elaborează lucrări literare și dramatice, muzicale și coregrafice, audiovizuale și cinematografice, fotografice, grafice și plastice, precum și autorii software-ului. Ei exercită independent o activitate de creație. Aceștia au o proprietate literară și artistică în propriile lor opere și pot colecta drepturi de autor ca atare. Atunci când îndeplinesc anumite condiții, aceștia beneficiază de un regim social și fiscal special.

Creatorii care nu îndeplinesc condițiile necesare pentru a beneficia de statutul de "artiști-autori", se înregistrează apoi la Urssaf ca profesioniști liberali sau, după caz, la Camera de Arte și Meserii ca o companie de artizanat. Acest lucru este valabil în special pentru bijutieri și designeri de bijuterii, care nu au statutul de artiști.

Numele "artist liber" nu corespunde nici unei stări de fapt. Prin urmare, liberul artista intră, potrivit activității sale, într-una din categoriile definite mai sus.

Artiștii spectacolului (actori, cântăreți, muzicieni, etc.) sunt "angajați intermitenți ai spectacolului", angajați prin contracte de muncă pe durată determinată (cunoscuți sub numele de "contracte de utilizare") de către producători sau organizatori de spectacole. Astfel, aceștia beneficiază de norme specifice privind asigurarea de șomaj.

Un artista percepe veniturile din vânzarea proprietății materiale a obiectului care servește drept suport pentru munca sa.

Exemplu: "pânza" unei picturi, "bronzul" unei sculpturi, "cărțile" de tapiserie etc.

¹⁹ Agence France Entrepreneur - <https://www.afecreation.fr/pid601/artiste-auteur.html>

Clarificare: Vânzarea trebuie să vizeze lucrări unice sau, în anumite cazuri, lucrări publicate în număr limitat sub controlul artistului sau al succesorilor săi. În caz contrar, autorul își pierde statutul de artist.

Un artist colectează drepturi de autor atunci când își transferă drepturile economice asupra proprietății materiale a operelor sale (dreptul de exploatare a operei, adică dreptul de reprezentare sau de reproducere).

De fapt, un artist are un drept de proprietate exclusiv "imaterial", care este aplicabil tuturor operelor sale. El poate autoriza o terță parte să-și vândă sau să exploateze din comerț munca sa în schimbul unei remunerații. El are un drept unic la respectarea muncii sale (element al drepturilor morale).

Exemple: drepturi de reproducere a unei pictograme, drepturi de difuzare la televiziune ale unei piese, drepturi de exploatare a unei lucrări literare etc.

Veniturile artistice sunt, de asemenea, considerate și venituri derivate în special din proiectarea lucrării, instalarea și amplasarea în spațiu. scenice ale muncii, închirierea de lucrări etc.

Clasificarea operelor artiștilor-autori:

✓ **Opere Arte Plastice**

- Picturi, desene
- Ilustrații
- Modele de desene originale pentru textile, hârtie, tacâmuri ...
- Imprimare, tipărite, litografii
- Sculpturi
- Realizări ale artistului vizual
- Tapițerii și textile de perete
- Mock-up-uri de fresce, decorațiuni de perete, mozaicuri, vitralii

- Creații grafice
- Creații unice din ceramică și cupru, etc.

✓ **Opere de scriitură**

- Cărți, broșuri și alte scrieri literare și științifice (sunt excluse textele publicitare, de promovare și de comunicare)
- Traduceri, adaptări și ilustrații ale operelor mai sus menționate
- Opere dramatice și producții scenice de opere dramatice, lirice și coregrafice
- Opere de aceeași natură înregistrate pe un suport material, altul decât cuvântul scris sau cartea (cum ar fi un disc, casetă, cd-rom, rețeaua de cablu), la care sunt atașați autorii software-ului care își desfășoară activitatea în calitate de persoană independentă

✓ **Opere muzicale**

- Compoziții muzicale cu sau fără versuri
- Opere coregrafice și pantomime

✓ **Cinema și Televiziunea**

- Opere cinematografice și audiovizuale (scenarist, adaptor, scriitor de dialog, regizor, autor de dublare și subtitrare), indiferent de procesul de înregistrare și difuzare
- Lucrări "multimedia" care își desfășoară activitatea în mod independent

- ✓ **Fotografia** - Opere fotografice sau opere realizate folosind tehnici asemănătoare fotografiei (cu excepția lucrărilor efectuate pentru persoane fizice și care au naștere la difuzare sau la exploatarea comercială, cum ar fi fotografiile "familiale")

\\

Beneficii pentru artiști²⁰

În țări precum Franța (similar cu Belgia și Statele Unite), anumite categorii de artiști sunt considerați angajați, ceea ce le permite acestora să obțină beneficii relevante.

- Modelul unui "contract de muncă" pentru artiștii interpreți sau executanți și un statut special pentru "artiști intermitenți" - contract de muncă
- Diferite tipuri de servicii administrative, contractuale și financiare pentru artiști, cum ar fi "sprijin salarial"
- Modalități alternative de finanțare a contribuțiilor la asigurările sociale;
- Ajustarea criteriilor de calificare pentru asigurarea socială
- **Media veniturilor este un mecanism utilizat pe scară largă pentru a sprijini artiștii și alți contractori independenți. Suedia, Germania, Țările de Jos, Franța și Regatul Unit al Marii Britanii au fiecare măsuri de venit mediu.**
- TVA-ul este de 7%, comparativ cu 19.6%, cât este la nivel general. Pentru cărți (pe hârtie sau digitale) la vânzare sau pentru împrumut, cât și pentru vânzarea de bilete în artele spectacolului (teatru, cabaret, circ, concerte și alte tipuri de spectacole, cu excepția celor unde sunt servite băuturi și mâncare)

Anumiți artiști din Franța, inclusiv directori, manageri de scenă, cinematografi și tehnicieni de sunet și iluminat, au fost întotdeauna considerați angajați și sunt reglementați de Codul Muncii.

²⁰ Artsnb.ca- Status of artist. An Overview. http://artsnb.ca/site/en/files/2012/05/status_of_the_artist_EN.pdf

- În 1969, o legislație specială prevedea că artiștii interpreți sau executanți sunt, de asemenea, considerați a fi angajați și, prin urmare, reglementați de Cod, cu excepția unor circumstanțe limitate.

Aceasta înseamnă că toate dispozițiile se aplică acestora, incluzând:

- ratele minime de remunerare și un sistem cuprinzător de prestații care oferă asistență medicală,
- protecția accidentelor la locul de muncă,
- continuarea salariului în caz de boală sau dizabilitate,
- asigurări de șomaj,
- formare profesională,
- vacanțe și vacanțe,
- concediu de maternitate și
- plan de pensionare.

Deoarece scriitori, artiști vizați, fotografi și alți artiști creativi similari nu sunt considerați angajați conform Codului în Franța, este disponibil un pachet special de asigurări sociale pentru artiștii profesioniști cu venituri minime de aproximativ 7000 EUR.

Casa Artiștilor gestionează acest sistem pentru guvern și acționează ca "angajator" al unora dintre aceste categorii, iar un organism echivalent joacă același rol pentru fotografi, ilustratori și autori ai programelor software și a operelor audiovizuale.

CAPITOLUL III: POLITICI CULTURALE ȘI STATUTUL ARTISTULUI ÎN GERMANIA

-STUDIU DE CAZ-

Scurtă introducere în organizarea politică a Germaniei

"Nu este de competența politicii de a planifica cultura, ci mai degrabă de a îi asigura libertatea." (Monika Grütters, Comisarul federal al guvernului pentru cultură și mass-media din 2013 până în 2017)

Germania este o republică federală parlamentară alcătuită din 16 state numite *Landuri* (în limba germană *Länder*). Puterea legislativă este reprezentată de Parlament care cunoaște două Adunări, și anume Bundestagul și Bundesratul, la nivelul întregului stat. La nivelul statelor membre ale Federației autoritățile se pot implica numai în interiorul frontierelor landului.

Bundestagul este organul reprezentativ al poporului ales prin vot universal, prin utilizarea dublului buletin (un vot pentru reprezentantul din circumscripția electorală și un altul care exprimă opțiunea pentru o listă a landului). În principal, acesta îndeplinește funcția legislativă, dar are și alte funcții. Un aspect specific este existența delegatului Bundestagului pentru armată (Ombudsmanul pentru armată), prin care se exercită controlul parlamentar în domeniul apărării drepturilor fundamentale. Bundesratul este autoritatea publică prin care landurile colaborează la legiferare și la administrarea Federației, precum și în afacerile Uniunii Europene. Membrii acestuia nu sunt aleși, ci numiți și revocați de guvernanțele landurilor.

Guvernul Federal, alături de Bundestag, conduce statul, fiind format din Cancelarul Federal și miniștrii federali. Cancelarul este ales de Bundestag la propunerea Președintelui Federal și răspunde de stabilirea marilor orientări politice.

Landurile, districtele și localitățile sunt conduse de organisme alese prin alegeri generale, directe, libere, echitabile și secrete. Localităților li se garantează dreptul de a reglementa toate problemele

\\

locale, pe propria răspundere, în limitele legii. Asociațiile de localități au și ele dreptul la autonomie locală, aceasta cuprinzând și autonomia financiară. Referendumul este frecvent utilizat în rezolvarea problemelor locale²¹.

Politica culturală a Germaniei

Cel mai important aspect al politicii culturale din Germania **este caracterul său descentralizat federal**. Germania are diverse niveluri ale politicii culturale, de la autoritățile municipale cu totul importante până la guvernul regional relativ autonom și, în sfârșit, la guvernul național, care îndeplinește anumite responsabilități în materie culturală printr-un număr de departamente, inclusiv Ministerul Culturii.

Toate structurile de coordonare în sfera culturală au avantaje și dezavantaje, modelul german fiind unul care investește masiv în domeniul cultural.

Politica culturală din Germania se bazează pe un model federal. Este guvernat de principiile descentralizării, subsidiarității și pluralității; o tradiție înrădăcinată în dezvoltarea istorică a națiunii și reafirmată în Constituția sa.

De asemenea, un obiectiv important privind dezvoltarea culturii politice pe întreg teritoriul Germaniei este găsirea unui echilibru între responsabilitatea sectorului public pentru asigurarea existenței și finanțării instituțiilor și programelor culturale fără intervenție guvernului în activitățile culturale. Constituția garantează libertatea artelor (articolul 5 alineatul (3)), care, pe de o parte, oferă o bază autonomă artistică a drepturilor instituțiilor și organizațiilor culturale, iar pe de altă parte, o formă de protecție față de directivele de stat. Astfel, statul este responsabil pentru încurajarea, susținerea și susținerea activă a acestei libertăți artistice, la care se face referire - Kulturstaat (stat cultural).

²¹ Legea fundamentală a Republicii Federale Germania Prezentare generală Prof. univ. dr. Ioan MURARU, pag 677-678-
<http://codex.just.ro/Tari/Download/DE>

Toate nivelurile de guvernare funcționează într-un cadru constituțional care specifică în mod clar competențele lor respective în domeniul cultural. Acestea ar trebui să coopereze între ele pe probleme culturale (conceptul de „Kulturföderalismus” - federalism cultural) - prin sprijinirea comună a instituțiilor și activităților culturale. În realitate, există un grad ridicat de concurență între diferitele state federale (landuri), municipalități, instituții culturale, artiști și alți intermediari.

Astăzi, **unul dintre principalele obiective ale politicii culturale din Republica Federală Germania de a permite mai multor persoane să participe la artă și cultură.** Politica culturală, ca politică socială, se ocupă de provocări sociale, cum ar fi tendințele demografice, fluxurile de migrație, sistemele de management al valorilor, dezvoltarea financiară, economisirea, digitalizarea. În ultimii ani, există deja recunoașterea în domeniul cultural că Germania este o țară a imigrației. De asemenea, a fost recunoscut faptul că politica culturală - în special la nivel municipal - trebuie să țină seama de această problemă, ceea ce presupune luarea în considerare a diversității multiculturale, integrarea culturii imigranților în politica culturală și luarea în considerare a nevoilor culturale ale oamenilor cu medii migrante.

Monika Grütters, comisarul federal al guvernului pentru cultură și mass-media din 2013 până în 2017, explică principiul sprijinului acordat de statul german pentru cultură: **"Nu este de competența politicii de a planifica cultura, ci mai degrabă de a îi asigura libertatea."** Grütters se referă la garanția libertății artistice stabilită în constituția germană. Oferă protecția de stat a autonomiei artistice prin finanțarea guvernamentală a artei și a culturii pentru a le proteja de constrângerile de pe piața liberă. Totuși, nu interzice sprijinul privat al companiilor, creând o legătură între sprijinul public și privat pentru artă și cultură din Germania.

Această abordare a politicii culturale este în primul rând orientată spre ofertă. Astfel, majoritatea infrastructurilor culturale sunt guvernate de statul de drept și sunt susținute de guvern - în special de statele federale individuale (Länder) și de municipalități. Mai recent, s-au discutat despre privatizarea serviciilor publice și a instituțiilor care au intensificat eforturile de promovare a unui management mai eficient al artelor. Ca urmare, există o receptivitate mai mare la modelele de parteneriat public-privat și o dorință de privatizare a unor instituții culturale.

Aspecte legislative²²

Aspectele juridice ale politicii culturale sunt reglementate în dispoziții conexe din dreptul constituțional și administrativ. Cu toate acestea, aceste dispoziții nu sunt codificate într-un singur text; ele cuprind o serie de dispoziții constituționale și legale, mai ales Constituția federală și constituțiile statelor federale (Länder), codurile municipale și județene, câteva statute specializate ale statelor federale (Länder) referitoare la afacerile culturale, federale de exemplu:

- ✓ Legea privind protecția patrimoniului cultural german împotriva eliminării în străinătate,
- ✓ Legea privind drepturile de autor,
- ✓ Legea federală de promovare a filmului
- ✓ Legea privind asigurarea socială a artiștilor.

În plus, politica culturală germană este legată de prevederile unor instrumente juridice internaționale precum Declarația Universală a Drepturilor Omului a Națiunilor Unite, care include prevederea că "fiecare are dreptul de a participa liber la viața culturală a comunității, de a se bucura de arte ... "

În prezent, Constituția federală pentru Germania (Grundgesetz - GG) include o singură expresie referitoare la cultură și artă: "**Artele și știința, cercetarea și predarea vor fi libere**". (Articolul 5.III GG). Conform interpretării Curții Constituționale, această clauză nu doar stipulează dreptul artiștilor creativi la protecția față de intervenția statului, ci și statul de a conserva și promova cultura și arta. Acest principiu a fost reafirmat în mod explicit în articolul 35 din Tratatul de unificare din 1990. În ultimele două decenii s-au depus eforturi pentru a introduce o "clauză culturală" mai precisă sau pentru a include cultura printre obiectivele principale ale statului în constituția federală. Ultima dintre aceste propuneri a fost emisă în 2005 de Comisia de anchetă înființată de Parlamentul german intitulată "Cultura în Germania"

²² Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 19th edition, 2018, ISSN 2222-7334, © Council of Europe/ERICarts/Boekmanstichting 2002-2018 - <https://www.culturalpolicies.net/web/germany.php>

Spre deosebire de Constituția Federală, majoritatea constituțiilor statelor federale (Länder) se adresează mai ales artei și culturii - singura excepție fiind orașul-stat Hamburg. Trei dintre statele federale - Bavaria, Brandenburg și Saxonia - includ cultura printre obiectivele principale ale statului în clauze precum: "Bavaria este un stat legal, cultural și social" (articolul 3.I). Similar sau identic cu clauza din articolul 3.III GG din Constituția federală, drepturile de bază de protecție se regăsesc în 11 state constituționale ale statelor federale (Länder). Mai mult, prevederile referitoare la drepturile autorilor pot fi găsite și în e. g. constituția din Hessen: "Drepturile autorilor, inventatorilor și artiștilor se bucură de protecția statului". (Articolul 46)

Sprijinul statutului pentru artă. Fețele structurii descentralizate

Germania este unul dintre statele care finanțează puternic sectorul cultural. Potrivit Raportului de finanțare a culturii, finanțarea din sectorul public s-a ridicat la 9,9 miliarde de euro în 2016, dintre care doar 17% provin de la cel mai înalt nivel federal.

Sistemul de finanțare german este unic pentru organizarea lui descentralizată, bazată pe conceptul de **"suveranitate culturală a statelor"**. Statele federale și municipalitățile germane sunt responsabile de stabilirea politicii culturale și educaționale și de gestionarea propriilor bugete culturale. Guvernul federal este responsabil numai pentru promovarea culturii în străinătate și a afacerilor statului. În 2016, orașele și municipalitățile au reprezentat cea mai mare pondere a cheltuielilor culturale cu 45% față de contribuția de 40% a statelor.

Există argumente pro și contra pentru această structură descentralizată.

De regulă, statele federale alocă fonduri în primul rând pentru proiecte din interiorul teritoriului lor, ceea ce are impact asupra gamei de artă și cultură oferite. Potrivit lui Birgit Mandel, profesor de mediere culturală și management cultural la Universitatea din Hildesheim, fiecare stat federal tinde să promoveze și să construiască pe propriile sale situri culturale reprezentative. Deși acest lucru nu este în întregime neprotejat, poate avea și efecte pozitive, precum o concurență care a dus la o mare diversitate culturală vizibilă în numeroasele muzee, teatre și orchestre care înfloresc în toată Germania. La nivel mondial, o cincime din orchestrele profesionale sunt în Germania.

În plus, guvernul oferă facilități fiscale pentru organizațiile private, cum ar fi societățile sau fundațiile care promovează cultura, un tip de sprijin indirect statal pentru artă. De la începutul secolului XX, Germania a oferit stimulente companiilor private interesate de promovarea culturii, pentru a le face mai atractive pentru angajați, de exemplu. Astăzi, companiile sprijină artele prin fundații, sponsorizări și donații. Investițiile din sectorul privat în cultură sunt motivate în parte de un sentiment de responsabilitate socială corporativă, însă un singur motor principal a fost întotdeauna stimularea pe care o conferă reputația unei companii. Societățile mari se consideră a fi "cetățeni corporativi" și, astfel, ca actori ai societății civile. De altfel, companiile preferă să finanțeze proiecte în regiunea respectivă în jurul birourilor sau atelierelor locale.

Finanțare publică și privată

Un comentariu pertinent este că nu toată lumea aprobă rolul de lider al statului german în promovarea culturii. Unii critici subliniază că interferența excesivă a statului ar putea submina libertatea în artă, în timp ce alții subliniază faptul că sprijinul public ar putea face artiștii să se simtă mai îndatorați față de societate.

Dar alternativa - o creștere a sprijinului corporativ pentru artă și cultură - este de asemenea o sabie cu două tăișuri. Dacă instituțiile culturale au fost complet privatizate și finanțarea depinde de o analiză cost-beneficiu, mulți ar putea fi forțați să-și închidă ușile.

În ceea ce privește conținutul, sprijinul substanțial acordat de stat se concentrează asupra culturii convenționale, de clasă mijlocie. Instituții precum casele de operă și teatrele cu costuri ridicate ale resurselor umane solicită majoritatea fondurilor, până la 95% în unele state federale. Subculturile și noile curente și forme de artă, pe de altă parte, adesea declară că sunt trecute cu vederea și neglijate. Într-un interviu acordat goethe.de/kultur, expertul cultural și media Norbert Sievers a explicat că sistemul de finanțare german "a creat un conservator marcat în infrastructura culturală, pe de o parte. Formele de artă convenționale au prioritate, iar orice altceva trebuie să lupte

împotriva instituției pentru a avea un turn. "Pe de altă parte, nivelul ridicat de finanțare a instituțiilor culturale majore a depășit uneori capacitatea statului. Între timp, cultura clasică înaltă pierde relevanța pentru un segment în continuă creștere a populației. Doar aproximativ 10% dintre oameni - în special cadre universitare cu statut social superior - vizitează instituții culturale, cum ar fi săli de concerte, teatre și muzee.

O altă diferență majoră între finanțarea public și cea privată este că bugetele guvernamentale trebuie să fie adesea renegociate pe criteriu specific diferite de la an la an, în timp ce fundațiile private pot investi în activități culturale pe un termen mai lung.

De câțiva ani, a existat o dezbatere continuă privind o mai mare îmbinare a resurselor între diferite niveluri de guvernare. Promovat de situația financiară problematică a multor state federale (Länder), guvernul federal a fost chemat să cofinanțeze "instituții culturale de referință". A fost stabilit un precedent pentru implicarea sa în Tratatul de unificare din 1990, care impune guvernului federal să sprijine instituțiile culturale din statele federale (Länder) din fosta RDG.

Statutul artistului în Germania

Artiștii nu au un statut juridic special în Germania. Statutul unui artist depinde de activitățile profesionale actuale și de tipul de contract pe care îl încheie. Există două categorii principale distincte: artiștii interpreți și artiștii creatori, care sunt fie independenți, fie angajați.

În 2014, în conformitate cu "Monitorizarea datelor cheie selecționate privind cultura și industriile creative 2014", 1 057 de milioane de persoane și-au câștigat principalul venit în industriile culturale și creative. Cu doar 76,5%, angajații reprezintă o cotă mai mică decât în alte domenii ale industriei (media economiei globale este de 90%). Cu un număr relativ ridicat de aproximativ 559 000 de lucrători suplimentari care ocupă un loc de muncă minor (349 000 de salariați marginali și 210 000 de persoane care desfășoară o activitate independentă), numărul total al persoanelor angajate în sectorul 2014 a fost de aproape 1,62 milioane.

Industria culturală și creativă angajează aproximativ același număr de lucrători decât industria de inginerie, dar semnificativ mai mult decât industria automobilelor, serviciile financiare sau industria chimică și companiile de furnizare a energiei. În sectoarele comparabile, veți găsi aproape exclusiv angajații care plătesc deduceri de asigurări sociale, în timp ce industriile culturale și creative recurg la o pondere ridicată a lucrătorilor independenți și a persoanelor care desfășoară activități independente cu o cifră de afaceri anuală de cel puțin 17 500 EUR.

Noile Bundesländer, dar și unele regiuni slabe din punct de vedere economic din partea de vest a Germaniei, au atras în mod repetat fonduri UE pentru a sprijini ocuparea forței de muncă în sectorul cultural.

Efectele indirecte ale ocupării forței de muncă asupra sectorului cultural sunt generate și prin alte fonduri structurale ale UE. Fondul European de Orientare și Garantare Agricolă (FEOGA) este adesea utilizat pentru finanțarea restaurării monumentelor protejate precum castele și biserici sau pentru protejarea și restaurarea patrimoniului cultural în contextul dezvoltării rurale. Landul Brandenburg, finanțat din Programul european pentru dezvoltare regională (EFRE), pentru a crea un program de investiții municipale pentru cultură. În Renania de Nord-Vestfalia, Ruhrgebiet a beneficiat cel mai mult de fondurile structurale, g. pentru a dezvolta Zeche Zollverein în Essen, care se află pe lista UNESCO a patrimoniului cultural mondial.

Prin urmare, măsurile de ocupare a forței de muncă în unele dintre Bundesländer sunt cel puțin indirect susținute prin intermediul fondurilor structurale ale UE, precum și prin programele economice și de sprijinire a investițiilor din statele federale și guvernul federal (de exemplu, Legea privind Sprijinul pentru Investiții) fiind din ce în ce mai deschis sectorului culturii.

În Germania, există indemnizații speciale, TVA-ul fiind de 7% față de 19% TVA general. De asemenea există o rată forfetară pentru artiștii independenți (de 30% pentru cei independenți creatori, cât și rate special pentru artiștii interpreți)

Regulile de securitate socială

Artiștii și jurnaliștii / autorii din Republica Federală Germania se bucură de prerogative de securitate socială. Atunci când sunt angajați, aceștia fac obiectul regulilor generale de securitate socială. Artiștii independenți și jurnaliștii / autorii sunt obligați să se alăture Fondului de Asigurări Sociale al Artiștilor (KSK). Protecția specială pentru artiștii independenți și pentru jurnaliști / autori prevăzută de Legea privind protecția socială a artiștilor (KSVG), care a intrat în vigoare la 2 august 1981, cuprinde asigurarea de sănătate, îngrijirea pe termen lung sau pentru limită de vârstă și asigurarea de pensie.

Ca și angajații, artiștii și jurnaliștii / autorii trebuie să plătească doar jumătate din contribuția de asigurări sociale. 60% din ceea ce poate fi numită "cotă de angajator" sunt plătite de companiile care exploatează și comercializează în mod regulat munca artiștilor și a jurnaliștilor / autorilor. În acest scop, întreprinderile sunt însărcinate cu o taxă de asigurare socială a artiștilor (Künstlersozialabgabe) cu privire la toate onorariile și redevențele plătite, al căror nivel este supus unor ajustări anuale. De exemplu, taxa a ajuns la 5,8% în 2005 și apoi a scăzut în următorii ani la 4,1% în 2013. În 2014 această taxă a atins 5,2%. În plus, guvernul federal acordă o subvenție pentru a finanța presupusa "cota de angajat" cu 40% din cheltuielile Fondului de asigurări sociale pentru artiști. Printr-o altă modificare a Legii privind protecția socială a artiștilor, care a intrat în vigoare în iunie 2007, baza financiară a Fondului a fost îmbunătățită printr-o acoperire mai largă și o examinare mai strictă a tuturor contribuabililor, inclusiv a artiștilor ca beneficiari.

La 1 ianuarie 2015, a intrat în vigoare Actul de stabilizare a asigurărilor sociale al artiștilor. Scopul este asigurarea serviciilor de consultanță și revizuire periodică a angajatorilor cu privire la taxa de asigurări sociale, în vederea stabilizării ratei de taxare și a urmăririi justiției. În prezent, asigurările germane de asigurări de pensii fac obligatoriu, la fiecare patru ani, toate întreprinderile (întreprinderile) și angajatorii cu mai mult de 19 angajați care sunt deja înregistrați la KSK.

Sprijinul indirect acordat de stat pentru artă și cultură sub formă de scutiri fiscale nu este prevăzut într-o lege separată, ci constă, în schimb, dintr-o multitudine de reglementări conținute în diverse

acte de specialitate. În cazul TVA, anumite produse culturale (cum ar fi cărțile) sunt supuse unei rate mai mici de 7% în loc de standardul de 19%; în anumite condiții, operațiunile culturale publice și activitățile non-profit (de exemplu, spectacole de teatru) sunt scutite de TVA și de impozitul pe profit în totalitate.

Începând cu 1 ianuarie 2000, este în vigoare un **Act privind impozitarea fundațiilor**, care include stimulente fiscale pentru înființarea și donații către fundații. În ultimii ani, au fost încorporate în legislația care reglementează donații pași fiscali suplimentari, iar plafonul scutit de impozit pentru veniturile din activitatea voluntară (așa-numita scutire standard pentru instructorii de curs) a fost ridicat și extins pentru a se aplica și altor grupuri.

Reforma legii privind caracterul non-profit și donațiile din iulie 2007 facilitează impozitarea angajamentului civic. Printre altele, donațiile rămân libere de impozitul pe venit până la o limită de 20%, iar indemnizația fără taxe pentru înființarea de fundații a fost majorată de la 300 000 EUR la 1 milion EUR. În iulie 2014, Parlamentul german a adoptat un proiect de lege pentru a reduce impozitarea cărților audio de la 19% la 7% (precum și cărțile tipărite), a intrat în vigoare în ianuarie 2015.

Contracte de muncă pentru artiști²³

Există diferite tipuri de contracte pentru diferite relații de muncă, colaborări și proiecte ale artiștilor. Acest modul descrie cele mai importante contracte utilizate în sfera culturală din Germania și oferă unele informații generale privind încheierea contractelor, precum și încălcările contractului și posibilele consecințe (declarațiile se bazează pe legea germană).

²³ Touring artists - <https://www.touring-artists.info/en/status-of-the-artist-and-contracts/>

Informațiile privind încheierea contractelor ar trebui avute în vedere în special în cazul în care unul dintre partenerii contractuali își are sediul în străinătate. Dacă se întâmplă neînțelegeri în relațiile cu partenerii străini - ceea ce se poate întâmpla rapid din cauza normelor culturale diferite - se simte adesea mai ales neajutorat.

Este deosebit de important să se țină seama de aspectele care intră în joc doar în cadrul activităților transfrontaliere; de exemplu, atunci când se acceptă o remunerație a dansatorului, trebuie luată în considerare impozitul străin aplicabil. Aceste aspecte sunt relevante și în cazul în care este necesar să se determine cine suportă costul transportului pentru un proiect de expoziție sau care legislație a țării se aplică în cazul unui litigiu în care domiciliile și locurile de desfășurare a activității părților la contract se află în diferite țări.

În Germania, sunt disponibile numeroase contracte tip pentru nevoi diferite, cu condiția, de exemplu, de asociații profesionale din sectorul cultural. artiștii de turism au comandat adnotarea și, în unele cazuri, redactarea mai multor contracte de model relevante. Explicațiile furnizate ar trebui să fie de interes pentru artiștii și persoanele din sectorul cultural cărora li se prezintă un contract de către un partener contractual german. În plus, ele evidențiază, de asemenea, ce trebuie luate în considerare cu privire la anumite aspecte la elaborarea unui contract transfrontalier.

Conform Raportului privind finanțele culturale din 2014, statele federale (Länder) au cheltuit în total 3,94 miliarde de euro în 2011.

În ultimii ani, guvernul federal, statele federale (landuri) și municipalitățile au renunțat din ce în ce mai mult la responsabilitatea directă pentru gestionarea facilităților și programelor culturale. Această restructurare organizațională a sectorului cultural nu numai că este susținută puternic de stat, ci și favorizată de reprezentanții sectorului de afaceri și a grupurilor din societate, cu condiția ca aceasta să nu implice o abdicare a statului de la responsabilitatea sa de a asigura finanțarea. Reformele instituționale reflectă acum o preferință crescândă pentru noile modele de sponsorizare, în timp ce, în același timp, solicită ca sectorul public să-și mențină responsabilitatea de a asigura finanțarea.

Indiferent de aceste tendințe, care reflectă cu siguranță o recunoaștere din ce în ce mai largă a rolului important al societății civile sau al actorilor din sectorul terțiar, rămâne faptul că majoritatea instituțiilor culturale municipale sunt încă integrate în structurile și ierarhiile administrației publice. Transferul responsabilităților din sectorul public către sponsori privați din sectorul cultural a început în Germania încă din secolul al XIX-lea. Instituții culturale renumite naționale și internaționale, cum ar fi Arhivele Bach din Leipzig, Casa Beethoven din Bonn, Arhivele literaturii germane din Marbach, Muzeul Goethe din Frankfurt am Main, Fundația Weimar Classics din Weimar și Muzeul Național al Germaniei Artă și cultura din Nürnberg sunt private, dar primesc finanțare publică de la toate cele trei niveluri de guvernare. Multe dintre aceste instituții aparțin Grupului de Lucru al Institutelor Culturale Independente (ASKI).

Sprijin pentru artă

Producția artistică și recepția ei de către public sunt susținute, pe de o parte, prin finanțarea instituțiilor de artă și, pe de altă parte, prin crearea unor condiții generale care să conducă la înflorirea artelor. Aceasta include, de asemenea, oportunitățile de pregătire de bază și de formare profesională în profesiile artistice, oferite în primul rând de cele 29 de colegii de artă și 24 de colegii de muzică, dramă și dans operate de statele federale (Länder), precum și cele patru academii federale finanțate în comun de Guvernul federal și statele federale (Länder).

Sprijinirea formelor individuale de artă și a artiștilor individuali în diferitele domenii ale activității artistice este la fel de importantă. Un sprijin special acordat întreprinderilor, întreprinderilor nou înființate, profesioniștilor independenți și profesioniștilor care desfășoară activități independente în industriile culturale și creative este oferit de Centrul de excelență al guvernului federal pentru industriile culturale și creative; cu 8 birouri regionale oferă servicii personalizate și consultații.

Sprijin pentru artiști, de ex. bursele, premiile și alte forme adecvate de sprijin sunt oferite de autoritățile publice (nivel federal, de stat și de municipalitate), precum și de organizații private sau civice precum fundații private sau fonduri.

La nivel federal, sprijinul acordat artiștilor este asigurat prin organizații și organisme de artiști, cum ar fi fondurile culturale germane (Fundația pentru Arte Vizuale, Fondul German de Literatură, Fondul Sociocultural, Fundația Federală pentru Arte Speciale și Fondul German pentru Traducere) prin sprijinirea proiectelor de model. Fondurile culturale germane sunt finanțate de Fundația Culturală Federală Germană, primind o creștere unică în 2013.

Sprijinul la nivel federal cuprinde, de exemplu, expoziții proeminente la nivel național de artă contemporană, competiții, burse și premii, precum și alte forme adecvate de a susține. Sprijinul este asigurat și prin bibliotecile și programele de împrumuturi artistice municipale, cum ar fi "Artă pe clădiri" și "Artă în spații publice", precum și prin servicii de consultanță în managementul afacerilor pentru artiști și ajutor financiar în înființarea de întreprinderi. În plus față de sprijinul oferit prin intermediul asociațiilor de artiști, fondurile sunt puse la dispoziția unor organisme precum Consiliul German pentru Arte, Consiliul German de Muzică și două asociații federale de artiști vizuali. O parte din aceste fonduri sunt alocate pentru asistarea acestor asociații, precum și pentru susținerea proiectelor individuale.

Ajutoare de stat

Mulți oameni care lucrează în industriile creative primesc asistență financiară din partea guvernului german. Dacă au o diplomă dintr-o școală de artă, sunt considerați oficial artiști "profesioniști", ceea ce înseamnă că cererile de burse artistice și burse sunt considerate ca cereri de locuri de muncă, care sunt necesare pentru a continua să primească beneficii de la stat.

Persoanele care desfășoară activități independente nu sunt, de regulă, acoperite de planurile de asigurare a sănătății reglementate de stat și trebuie să suporte costurile asigurărilor private pe cont propriu. Cu toate acestea, artiștii care desfășoară activități independente beneficiază de un sistem specific de asigurări sociale, "Künstlersozialkasse" (KSK), **care le permite să reducă cu 50% comisioanele de asigurare.**

Fiecare mare oraș german are colecții muzeale cu expoziții permanente și temporare, iar muzeele oferă o mulțime de oportunități de angajare pentru artiști, de la munca cu jumătate de normă la instalarea de expoziții în roluri permanente de registratori, organizarea transportului operei de artă a muzeului pentru expoziții și îngrijirea lucrărilor în colecție. În plus față de marile muzee, există un număr mare de spații de expoziție în care artiștii în curs de dezvoltare pot organiza expoziții ale operei lor pentru vizionarea publicului, precum și multe galerii de artă comerciale excelente care contribuie la lansarea carierelor artistice și oferă un alt loc pentru a vedea o mare artă.

Surse de finanțare

Mulți artiști profesioniști pot găsi locuri de muncă pe termen scurt sau mediu ca artiști în rezidență și pot lucra pentru o anumită perioadă de timp într-o instituție culturală.

Există, de asemenea, o mulțime de surse de finanțare în Germania pentru artiști și multe site-uri web bine organizate care ajută la identificarea surselor de finanțare. Fundația Culturală Federală Germană deține informații despre finanțarea proiectelor mai mari, cu accent pe proiecte inovatoare într-un context internațional. De asemenea, guvernul german acordă granturi prin diverse fonduri, printre care Fondul pentru Artă și Fondul pentru Arte Speciale. Asociația Internațională de Artă din Germania (IGBK) funcționează ca o organizație de lobby pentru a îmbunătăți statutul artistului în termeni legali, sociali și politici. În general, există o gamă largă de oportunități pentru studenții de artă și profesioniștii din Germania.

Faptul că țara este un sistem federal înseamnă că concentrarea școlilor de artă, a muzeelor și a polilor finanțării artelor se regăsește în întreaga țară în diferite regiuni, nu doar într-o zonă principală.

CAPITOLUL IV: POLITICI CULTURALE ȘI STATUTUL ARTISTULUI ÎN REGATUL UNIT AL MARII BRITANII -STUDIU DE CAZ-

Regatul Unit al Marii Britanii este adesea descris ca o superputere culturală²⁴.

Scurtă introducere în organizarea politică a Marii Britanii

Regatul Unit este o monarhie constituțională, în care puterea executivă este atribuită Guvernului ("Guvernul Majestății Sale") și provine de la Parlament. Este una din puținele țări actuale care nu au o Constituție. Primul ministru este șeful Guvernului și este responsabil în fața Camerei Comunelor, camera inferioară a Parlamentului. Acest sistem de guvernare a fost emulat și în alte părți ale lumii și este cunoscut sub numele de modelul Westminster.

Suveranul are teoretic puteri largi, însă în practică îndeplinește doar funcții ceremoniale. Suveranul este cel care promulgă legile emise de Parlament. De asemenea, el deschide în fiecare an sesiunea Parlamentului cu așa-numitul Mesaj al Coroanei, care este de fapt un program de guvernare. Suveranul Regatului Unit este monarh de drept și în alte 15 țări ale Commonwealth-ului.

Parlamentul este instituția legislativă națională a Regatului. Este compusă din două Camere: Camera Comunelor, cu membri aleși, și Camera Lorzilor, ai cărei membri sunt în general numiți. Camera Comunelor are puteri mai mari decât cea a Lorzilor, și poate trece legi respinse de către cea din urmă.

Miniștrii Guvernului sunt aleși prin convenție dintre membrii Camerei Comunelor, deși unii provin și din Camera Lorzilor. Miniștrii sunt învestiți cu putere executivă dar și legislativă. Primul-

²⁴ "The cultural superpower: British cultural projection abroad". Journal of the British Politics Society, Norway. Volume 6. No. 1. Winter 2011

http://www.britishpoliticsociety.no/British%20Politics%20Review%2001_2011.pdf

ministru este în general șeful partidului cu cei mai mulți reprezentanți în Camera Comunelor. Actualul Prim-ministru (din 2016) este Theresa May, președintele partidului Conservator.

Regatul Unit are un sistem de protecție socială foarte cuprinzător, și se proclamă un "Welfare state" ("stat al bunăstării").

Regatul Unit nu are un unic sistem legal din moment ce articolul 19 din Tratatul Uniunii din 1706 a permis continuitatea sistemului legal scoțian. În prezent, în Regatul Unit există 3 sisteme de legi: sistemul Angliei, sistemul Irlandei de Nord și sistemul Scoției.

Politica culturală²⁵

Nu există o definiție oficială în Regatul Unit a culturii. Cultura britanică, cu caracterul său distinctiv național, regional și lingvistic, și diversitatea multiculturală, nu este privită ca o singură entitate. În limbajul comun, se face referire la culturile din Marea Britanie pentru a reflecta o gamă largă a acestei diversități.

Din punct de vedere instituțional, Departamentul pentru Cultură, Media și Sport (DCMS) a adoptat o definiție largă a culturii, utilizată în principal în strategiile culturale pentru administrația locală și regională. Definiția este mai mult o listă a formelor de artă, a activităților și a expresiilor culturale care pot apărea în spațiile publice locale (de ex. biblioteci, cinematografe, parcuri, locații etc.). Temenul "cultura" a fost din ce în ce mai mult folosit de guvern în ultimul deceniu, sau ca un termen mai cuprinzător, și care reflectă mai bine amploarea artelor, muzeelor, patrimoniului, bibliotecilor, filmului etc.

Este de remarcat faptul că guvernul britanic folosește noțiunea de "industrii creative" pentru a încorpora sectoare cum ar fi moda, publicitatea și dezvoltarea de software, precum și sectoarele

²⁵ Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 19th edition, 2018, ISSN 2222-7334, © Council of Europe/ERICarts/Boekmanstichting 2002-2018- <https://www.culturalpolicies.net/web/unitedkingdom.php?aid=22>

tradiționale "culturale", cum ar fi artele, muzeele, patrimoniul etc. Din perspectiva guvernului britanic acestea au în comun potențialul economic.

Obiectivul fundamental al politicii culturale a Regatului Unit este de a face "cele mai bune lucruri din viață disponibile pentru cel mai mare număr posibil de oameni", mai precis creșterea și aprofundarea accesului și a participării la viața culturală (precum și sportivă) a națiunii,

Pentru a-și atinge viziunea de a promova și de a susține excelența și de a îmbunătăți accesul în toate sectoarele sale, Departamentul pentru Cultură, Media și Sport a elaborat **patru obiective strategice pentru perioada 2008-2011**, în jurul cărora este organizată activitatea sa.

Cele patru obiective strategice sunt:

- Oportunitate: Încurajarea culturii, a mass-mediei și a sportului;
- Excelență: Sprijinirea talentelor și excelenței în cultură, media și sport;
- Impactul economic;
- Jocurile Olimpice: Realizarea unui Joc Olimpic și Paralimpic de succes și inspirat, cu moștenire durabilă.

Parlamentul și Guvernul britanic au responsabilitatea politică pentru toate problemele culturale din Anglia și pentru unele aspecte, cum ar fi promovarea culturii pe întreg teritoriul Regatului Unit.

Cultura „descentralizată”

În Scoția, Țara Galilor și Irlanda de Nord, majoritatea problemelor culturale sunt acum responsabilitatea parlamentului scoțian și a executivului, a Adunării Naționale pentru Țara Galilor și a guvernului Adunării Galei, respectiv a Adunării și a Executivului din Irlanda de Nord ("administrațiile descentralizate").

Adunarea Irlandei de Nord a fost înființată în cadrul Acordului de la Belfast și este prima sursă de autoritate pentru toate responsabilitățile descentralizate și are o autoritate legislativă și executivă deplină.

Legea din Scoția din 1998, Legea guvernului din Țara Galilor din 1998 și Ordinele adoptate în cadrul Consiliului, precum și Actul privind Irlanda de Nord din 1998, precizează care sunt aspectele care rămân responsabilitatea guvernului britanic în fiecare dintre aceste părți ale Regatului Unit. Trebuie remarcat faptul că, deși Parlamentul scoțian și Adunarea Irlandei de Nord pot adopta o legislație primară cu privire la acele probleme care au fost delegate, Adunarea Națională pentru Țara Galilor este capabilă să adopte o legislație secundară; responsabilitatea pentru legislația primară pentru Țara Galilor rămâne la Parlamentul și Guvernul Regatului Unit.

Departamentul pentru Cultură, Media și Sport (DCMS)

Departamentul pentru Cultură, Media și Sport (DCMS) este responsabil pentru politica guvernamentală în domeniul artelor, sportului, loteriei naționale, turismului, bibliotecilor, muzeelor și galeriilor naționale din Anglia, radiodifuziune, industriei creative, inclusiv film, industria muzicală, publicitatea și piața artelor, precum și libertatea și reglementarea presei, licențierea, jocurile de noroc și mediul istoric.

DCMS este, de asemenea, responsabil pentru listarea clădirilor istorice și programarea monumentelor antice, acordarea licențelor de export a bunurilor culturale, gestionarea Colegiului de Artă al Guvernului și Agenția Royal Parks. Funcționează împreună cu Departamentul pentru inovație și abilități în afaceri (BIS) privind aspectele de proiectare (inclusiv sponsorizarea Consiliului de design) și relațiile cu jocurile de calculator și edituri.

Există un Comitet parlamentar separat pentru cultură, mass-media și sport, numit de Camera Comunelor pentru a examina cheltuielile, administrarea și politica DCMS și organele sale publice asociate.

Organisme Publice Non-departamentale (NDPB)

În general, cheltuielile pentru cultură ale Regatului Unit funcționează pe bază de "braț", prin intermediul mai multor **organisme publice non-departamentale (NDPB)**. Acestea includ organizațiile responsabile pentru artă, sport, film și patrimoniu în Anglia și omologii lor din Scoția, Țara Galilor și Irlanda de Nord. Multe muzee și galerii sunt, de asemenea, conduse ca NDPB, inclusiv Muzeul Victoria și Albert, Muzeul de Istorie Naturală și Galerile Tate. Unele "organisme publice", inclusiv cele patru consilii artistice, acționează și ca distribuitori ai fondurilor naționale de loterie.

Din punct de vedere istoric, sistemul britanic de sprijin pentru cultură a fost considerat modelul arhetipal "arme-lungime", guvernele succesive alegând organele publice non-departamentale (NDPB) ca instrumente care administrează eliberarea fondurilor guvernamentale pentru cultură și determină cine sunt beneficiarii.

În mod evident, principiul "lungimea brațului" este în esență o "convenție" între guvern și diferitele agenții culturale, iar termenii acestor relații sunt stabiliți în standardele de management. Desigur, natura relației dintre administrația centrală și agențiile de lungă durată sa schimbat de la începutul anilor 1980, guvernul fiind considerat mai intervenționist în privința unor aspecte cum ar fi stabilirea unor obiective politice generale sau reorganizarea și restructurarea unor astfel de organisme. Deși direcția inițială a politicii după 1997 a fost orientată spre **descentralizare**, noul guvern al muncii a încercat să încorporeze obiectivele politice cheie (de exemplu incluziunea socială și generarea de locuri de muncă) la nivelul inferior al guvernanței engleze și al agențiilor de sprijin cultural prin furnizarea de resurse și metode condiționate de monitorizarea performanței. Efectul a fost acela de a lega mai mult acordarea politicilor culturale agențiilor guvernamentale centrale, ceea ce le-a dat posibilitatea anumitor agenții (de exemplu, Consiliului Artelor din Anglia) de a reconstitui propriile structuri.

Intervenția guvernului a primit, de asemenea, un impuls suplimentar prin crearea unor administrații guvernamentale descentralizate în Scoția și Țara Galilor, ambele dezvoltând propriile strategii culturale. Critica a crescut de la comunitatea artelor cu privire la criteriile pe care le utilizează NDPB pentru a decide cine să finanțeze; și responsabilitatea acordată organizațiilor sprijinite pentru a furniza obiective guvernamentale.

Consiliul Muzeelor, Bibliotecilor și Arhivelor

Consiliul Muzeelor, Bibliotecilor și Arhivelor este organismul strategic principal al guvernului pentru muzee, galerii, biblioteci și arhive în Anglia. În comun cu artele, a suferit o serie de schimbări politice și structurale în ultimii ani. Inițial, înființat în 2000 ca un organism cu nouă agenții regionale, acesta a fost restructurat pentru a deveni o agenție unificată care operează de la un birou central din Birmingham cu un număr de echipe regionale de teren. În scopul eficientizării activității lui, restructurarea a urmărit, de asemenea, economii de resurse.

Scopul Consiliului este de a-și exercita conducerea strategică în sectoarele sale, la nivel local, regional și național. Acesta conduce și promovează programul Renașterii în Regiuni, principala investiție a guvernului în muzeele regionale din Anglia și cooperează cu autoritățile locale și partenerii lor pentru a crește participarea bibliotecii publice. De asemenea, a contribuit la creșterea standardelor în gestionarea, îngrijirea și documentarea colecțiilor.

Consiliul de Film al Regatului Unit

În urma creării sale în 2000, una dintre inițiativele Consiliului de Film al Regatului Unit a fost de a înființa Fondul Regional de Investiții pentru Anglia (RIFE) pentru a crește investițiile pentru film direct în regiunile engleze. Aceasta, la rândul său, a condus la crearea Agențiilor regionale de screening (RSA) din Anglia, care ulterior s-au angajat într-un nou set de parteneriate cu alte părți interesate în film. RIFE este folosit pentru a investi în producție, educație, patrimoniul

cinematografic, expoziție, instruire și servicii de localizare. Finanțarea și strategia organizațiilor RSA și Agențiilor Naționale de Ecran pentru Scoția, Țara Galilor și Irlanda de Nord au dus la sporirea oportunităților pentru persoanele talentate în domeniul filmului și la crearea unor rețele de cinematografe, cluburi de film și societăți care să permită oamenilor și comunităților să vadă și să se bucure de cea mai largă gamă de filme din zonele rurale și urbane.

Consiliul de Film al Regatului Unit a încercat să maximizeze contribuția principalilor radiodifuzori, în special a radiodifuzorilor publici, la extinderea alegerii audienței.

O fuziune a Consiliului britanic de film și a Institutului britanic de film trebuia să aibă loc în 2010 pentru a obține un mai bun sprijin coordonat pentru film și pentru a cheltui mai puțin pe infrastructură, precum și pentru a reuni aspectele economice și culturale ale celor două organisme. Totuși, aceasta a fost depășită ca urmare a deciziei noului guvern de a elimina Consiliul pentru film. Următoarele funcții ale Consiliului de Film al Regatului Unit vor fi transferate Institutului Britanic de Film: distribuirea premiilor naționale de loterie pentru filmele realizate în Marea Britanie; sprijin pentru film în țările și regiunile din Regatul Unit; certificarea testului cultural pentru creditul pentru impozitul pe film; și administrarea biroului programului UK MEDIA.

Scoția

După multă dezbateri, guvernul scoțian a înființat în 2010 o nouă agenție, Creative Scotland, care a preluat funcțiile Consiliului de Arte din Scoția și Screen Scottish. Noul organism are funcții în ceea ce privește artele, cultura și industriile creative și alte activități, cu accent pe aplicarea abilităților creative. Cu toate acestea, responsabilitatea pentru finanțarea companiilor naționale de artă este asumată de guvern. Creative Scotland are să funcționeze ca un partener eficient cu autoritățile locale din Scoția.

Țara Galilor

Guvernul Adunării din Welsh oferă un grant anual Consiliului Artelor din Țara Galilor (ACW) pentru a oferi publicului posibilitatea de a experimenta și de a participa la activitățile artistice. ACW decide

ce finanțare va primi o organizație sau individ. Guvernul Adunării Țării Galilor nu încearcă să intervină în acest proces. Finanțarea oferită sprijină activități la domiciliu și în străinătate.

În urma unei revizuri ministeriale din 2004, ministrul culturii de atunci a propus revizuirea unor agenții ale armatei, printre care Consiliul Artelor din Țara Galilor. În cazul ACW, intenția a fost de a examina dacă planificarea strategică și unele funcții de finanțare directă ar putea fi tratate mai adecvat la nivel guvernamental. Consiliul de Arte a exprimat îngrijorarea cu privire la separarea implicită a acordării de subvenții de la formularea strategiei și tratamentul separat al șase societăți naționale de artă, pe care ministrul propus trebuie să îl finanțeze în mod direct de către Adunare în viitor. Acest lucru a condus la o dezbatere și critici aprinse de la cei care au perceput principiul lungimii armatei fiind în pericol. Ulterior, în 2006, ministrul culturii, limbii și sporturilor din Grecia a invitat un grup independent de revizuire, sub conducerea lui Elan Closs Stephens, pentru a investiga finanțarea și gestionarea artelor în Țara Galilor, inclusiv rolul ACW. În noiembrie 2006, această comisie a prezentat constatările și recomandările ministrului, multe dintre acestea fiind implementate.

O altă instituție, Comitetul de Strategie pentru arte este consultativ și nu are competențe decizionale sau proceduri oficiale de vot. Scopul său este de a oferi consultanță ministrului pentru dezvoltarea politicii artistice și de a juca un rol cheie în provocarea, informarea și modelarea viitoarei politici de artă, inclusiv supravegherea dezvoltării strategiilor pentru artă și asigurarea unei abordare coerente a sectorului, maximizarea valorii culturale a artelor prin legarea inițiativelor cu obiective sociale, economice și culturale mai largi și promovarea colaborării și a schimbului de informații între Departamentele guvernamentale ale Adunării Galei, ACW, Asociația guvernului local, autoritățile locale, organizațiile artistice și alți parteneri.

Politica culturală a Guvernului ²⁶ Politici publice

Pe pagina sa oficială, Guvernul subliniază într-un raport privind cultura și artele în perioada 2010-2015, faptul că respectă libertatea de exprimare în artă, motiv pentru care deciziile cu privire la care organizațiile și proiectele culturale sunt finanțate din fonduri publice sunt luate în mod independent (sau la termen lung) de la guvern.

Guvernul încurajează finanțarea mixtă dintr-o varietate de surse, inclusiv oferirea filantropică și strângerea de fonduri, alături de finanțarea publică.

Pentru a susține artele și cultura vibrante și durabile, se sprijină următoarele acțiuni:

- Finanțarea artelor din Anglia prin intermediul Consiliului Artelor din Anglia;
- Asigurarea accesului tuturor tinerilor la activitățile culturale de bună calitate;
- Desfășurarea programului Regatului Unit - City of Culture
- Ajutarea organizațiilor de artă și cultură să găsească noi surse de finanțare, inclusiv filantropia și strângerea de fonduri, care, alături de finanțarea publică, le vor oferi un viitor sigur artiștilor;
- Promovarea artei britanice în întreaga lume prin Colecția de Artă a Guvernului.

Consiliul Britanic promovează, de asemenea, cultura britanică în străinătate.

Introducerea fondurilor naționale de loterie în 1995 a transformat finanțarea pentru artă.

Începând cu luna aprilie 2012, a fost crescută cota finanțării naționale a loteriei pentru arte de la 16,67% la 20%. Împreună cu creșterea venitului loteriei naționale, acest lucru înseamnă că Consiliul

²⁶ Pagina de internet a Guvernului Britanic - <https://www.gov.uk/government/publications/2010-to-2015-government-policy-arts-and-culture/2010-to-2015-government-policy-arts-and-culture>

Artelor din Anglia ar trebui să primească 262 milioane lire sterline pentru finanțarea loteriei naționale în 2014 până în 2015, în comparație cu 151 milioane de lire sterline în 2010 până în 2011.

Consiliul pentru arte Anglia primește atât finanțare națională a loteriei, cât și finanțare directă ("grant-in-aid"):

	2010/11	2011/12	2012/13 (est)	2013/14 (est)	2014/15 (est)
Finanțări directe	450,000,000	388,000,000	359,000,000	348,000,000	343,000,000
Loterie	151,000,000	182,000,000	243,000,000	260,000,000	262,000,000
Total*	601,000,000	569,000,000	602,000,000	608,000,000	605,000,000

*Sume exprimate în lire sterline.

Guvernul sprijină dezvoltarea altor surse de venit, inclusiv oferirea filantropică (donațiile private) și strângerea de fonduri în mod independent.

Guvernul finanțează artele prin Consiliul de Arte din Anglia, care este organismul național ce se ocupă de arte din Anglia.

De asemenea, se încurajează proiectele private pentru cultură și organizațiile care investesc în cultură și patrimonial național. Pentru ele există **Fondul „Catalizator”** (Catalyst fund)

Schema este alcătuită din investiții de la Consiliul Artelor din Anglia, Fondul de Loterie Patrimonială și Departamentul pentru Cultură, Media și Sport (DCMS). Ajută organizațiile culturale să găsească alte modalități de a obține venituri și de a obține finanțări din surse private prin:

\\

- dotări: premii pentru organizații
- consolidarea capacităților și finanțarea meciurilor, pentru a ajuta organizațiile să se implice mai mult prin strângerea de fonduri
- ajută organizațiile să-și dezvolte modelele de strângere de fonduri pentru a fi mai eficiente.

De asemenea, organizațiile cu proiecte pentru cultură beneficiază de deduceri de taxe.

Modelul anglo-saxon pune accentul pe piață și pe mecanismele legislative de incitare a inițiativei private în domeniul artei, preferând și aici o politică non-intervenționistă fără a exclude însă unele mecanisme de intervenție precum ajutorul public.²⁷

Statutul artistului

Conform unui studiu publicat de ziarul The Guardian pentru anul 2014²⁸, în Marea Britanie, majoritatea artiștilor contemporani abia supraviețuiesc financiar.

În termeni reali, aproape trei sferturi dintre artiști primesc doar 37% din salariul mediu din Marea Britanie din munca lor. La 10.000 de lire sterline pe an, acești artiști primesc doar 66% din salariul de viață: indicatorul britanic pentru o societate civilizată. Însă, în timp ce unii susțin că absența mecanismelor de negociere colectivă generează o astfel de exploatare - odată ce acest lucru este în vigoare, totul va fi bine în ceea ce privește condițiile de salarizare, care, chiar și în țările în care există sisteme de taxe bine dezvoltate, pentru artiști rămâne problema arzătoare.

În Marea Britanie, nu există o lege specifică pentru artistul independent, însă există câteva scutiri de taxe specifice și sprijin în găsirea de oportunități profesionale și proiecte.

²⁷ Rațiu, Dan-Eugen – Politica Culturală și condițiile consacrării artistice: Subvenție și sincronizare? , pag. 3-
http://www.academia.edu/2231040/POLITICA_CULTURAL%C4%82_%C5%9EI_CONDI%C5%A2IILE_CONSACR%C4%82RII_ARTISTICE_SUBVEN%C5%A2IE_%C5%9EI_SINCRONIZARE

²⁸ Jones, Susan - Artists' low income and status are international issues, The Guardian, ianuarie 2015
- <https://www.theguardian.com/culture-professionals-network/2015/jan/12/artists-low-income-international-issues>

Pentru actori, de exemplu, sunt diverse asociații și bresle care îi ajută să primească proiecte și să participe la castinguri. În acest stat sunt importante structurile asociative și apartenența la ele.

Breasla actorilor din Marea Britanie²⁹ - TAG

TAG este cea mai mare organizație care oferă dezvoltare profesională continuă pentru actori din Regatul Unit și singura care oferă permanent ateliere și servicii care sunt coordonate de actori. Membrii își pot și ei organiza propriile ateliere.

Spotlight – platforma actorilor³⁰

Spotlight conectează interpreții cu roluri în teatru, televiziune și producții de film. Specialiștii aleg Spotlight pentru a-și expune proiectele, deoarece artiștii de la Spotlight sunt recunoscuți ca fiind cei mai buni din industrie.

Platforma Spotlight îi ajută pe artiștii să-și găsească locuri de muncă. În cadrul ei sunt dezvoltate noi instrumente pentru fiecare etapă a procesului de distribuție, au loc evenimente pentru a conecta profesioniști care lucrează în toate domeniile industriei.

CAPITOLUL V: POLITICI CULTURALE ȘI STATUTUL ARTISTULUI ÎN SLOVACIA -STUDIUL DE CAZ-

„Artistul este adesea luat în considerare - în ciuda diferențelor majore - ca antreprenor, deși scopul principal de afaceri este profitul. Activitățile culturale și artistice au un caracter diferit.”³¹ (Pavol Kral, expert slovac în problematica statutului artistului)

²⁹ <https://www.actorsguild.co.uk/>

³⁰ <https://www.spotlight.com/>

Scurtă introducere în organizarea politică a Slovaciei

Slovacia este o republică democratică parlamentară cu un șef de guvern (primul ministru), care deține cea mai mare parte din puterea executivă și un șef de stat (președintele), care este șeful formal al executivului, dar cu puteri foarte limitate. Țara este împărțită în 8 regiuni, fiecare purtând numele principalului oraș de pe teritoriul său. Din 2002, regiunile au o oarecare autonomie.

Slovacia a făcut parte, la fel ca România, din fostul bloc comunist și a trecut prin ani de tranziție la o democrație veritabilă. În acest sens, toate problemele cu care se confruntă România în formularea de politici publice pot fi regăsite și în demersurile Slovaciei de a alinia legislația și măsurile atât la cerințele unei democrații funcționale, cât și la reglementările Uniunii Europene.

Politica culturală a Slovaciei ³²

Principalele principii ale politicilor culturale slovace sunt definite în Declarația de Program a Guvernului Republicii Slovace (PVV) și detalierea acestuia în domeniul de competență al Ministerului Culturii în perioada 2006-2010 în Declarația de program a Guvernului Republicii Slovacia, unde se avansează **percepția culturii în sensul general ca o condiție prealabilă inevitabilă pentru creșterea calității vieții cetățenilor Republicii Slovace.**

În ceea ce privește acest fapt, în Declarația de Program se specifică faptul că sprijinul culturii din fondurile publice este corect și, simultan, un impact politic și ideologic direct asupra culturii nu este permis. Documentul guvernamental consideră că protecția și utilizarea patrimoniului cultural,

³¹ Kral, Pavol – Status of the artist-Working Document for a General International Debate, pag 35 - <https://www.aiap-iaa.org/Status%20of%20the%20Artist.%202014.pdf>

³² După Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 19th edition, 2018, ISSN 2222-7334, © Council of Europe/ERICarts/Boekmanstichting 2002-2018, - <https://www.culturalpolicies.net/web/slovakia.php?aid=21>

împreună cu susținerea unor noi lucrări artistice autentice și a prezentării acestora, constituie unul dintre pilonii cruciali pentru păstrarea și întărirea identității Slovaciei în contextul globalizării și comercializării culturii .

În Declarația Programului, se subliniază faptul că Guvernul Republicii Slovace, atunci când operează în domeniul culturii și aplicând o politică culturală, va respecta trei principii fundamentale - continuitate, comunicare și coordonare: "o continuitate cu tot ceea ce este pozitiv făcut în cadrul acestei sfere în perioada anterioară, comunicarea cu comunitatea culturală și alte grupuri participante-un element important al procesului de luare a deciziilor esențiale în domeniul culturii și coordonarea cu un obiectiv pentru a obține o sinergie pozitivă în crearea condițiilor pentru utilizarea eficientă a surselor pentru protecția, crearea și extinderea culturii".

Documentele de bază referitoare la o politică culturală în Republica Slovacă nu conțin un model explicit de politică culturală, care să constituie cadrul inițial pentru definirea planurilor strategice, a obiectivelor și a pașilor concreți ai unei politici culturale.

Documentul Strategia politicii culturale de stat (Stratégia štátnej kultúrnej politiky), publicat în 2002, definește modelul așa-zis **"hibrid" al politicii culturale**, care combină abordarea administrativă-statală (statul oferă fonduri pentru dezvoltarea culturii și producția de artă, elaborează concepții și viziuni pe termen lung privind dezvoltarea artistică și culturală, rol esențial - instituții culturale administrate de stat) cu un model descentralizat (coexistența politicilor culturale de stat și regionale, rol cheie - regiuni, orașe și instituțiile lor culturale) și un model liberal (piața și inițiativele private în domeniul culturii sunt principalii factori de reglementare a relațiilor în cultură, rol cheie - industria culturală).

În ciuda acestui fapt, politica culturală din ultimii ani în Slovacia poate fi definită ca o tranziție treptată de la un model centralizat la o descentralizare instituțională și financiară (trecerea unor competențe în domeniul culturii și a surselor financiare către organele administrației publice locale).

Principalul motiv al procesului menționat mai sus este de a reforma administrația publică prin împărțirea competențelor între organele administrației de stat și organele administrației publice locale (regiuni autonome, orașe și sate). În domeniul culturii, procesul de mai sus constituie o deplasare naturală a unei părți a activităților culturale într-un mediu în care anumite valori și expresii culturale locale și regionale există ca o expresie a diversității culturale și a identității culturale.

O continuare a acestui proces ar trebui să fie formarea treptată a unui "model de lungă durată" al politicii culturale, influențat mai puțin de intervențiile directe ale statului în domeniul culturii. Din perspectiva dezvoltării strategice a culturii și a formării continue a politicii culturale în Slovacia, formarea condițiilor legislative și economice pentru dezvoltarea culturală va fi, de asemenea, importantă. De asemenea, va fi importantă în combinarea diferitelor surse financiare pentru activitățile și proiectele culturale (elemente ale modelului antreprenorial).

Republica Slovacă nu are o definiție specială în ceea ce privește cultura care este formulată prin lege. Constituția Republicii Slovace asigură dreptul economic, social și cultural al cetățenilor (dreptul de acces la averea culturală) și dreptul de a proteja patrimoniul național cultural (articolul 44 alineatul 2 - "**Fiecare cetățean este obligat să protejeze și să crească patrimoniul ecologic și cultural**").

Rolul Ministerului Culturii în Slovacia

Ministerul Culturii este autoritatea administrativă centrală a statului în Republica Slovacă pentru următoarele domenii ale culturii:

- ✓ Limba de stat;
- ✓ Protecția monumentelor;
- ✓ Patrimoniul cultural și bibliotecile;

- ✓ Arta;
- ✓ Drepturile de autor și drepturile conexe;
- ✓ Educația publică și artele și meșteșugurile populare;
- ✓ Sprijinirea culturii minorităților naționale;
- ✓ Prezentarea culturii slovace în străinătate;
- ✓ Relațiile cu bisericile și societățile religioase;
- ✓ Media și arta audiovizuală.

Politica culturală a Slovaciei are multe obiective pentru a răspunde recomandărilor organismelor internaționale, pentru a se alinia la politicile și directivele Uniunii Europene.

Finanțarea culturală în Slovacia

Finanțarea culturală în Slovacia este posibilă la diferite niveluri. Și, de fapt, cea mai importantă sursă pentru proiecte culturale și pentru inițiative civice este banii de stat, care este Ministerul Culturii. În Slovacia, nu este dezvoltat un sistem de strategii culturale la nivelul orașelor și la nivel regional, ceea ce înseamnă că orașele și guvernele regionale de obicei pur și simplu se ocupă de propriile instituții. În comparație cu sectorul independent, proporția de finanțare este de aproximativ 95% până la 5% în cele mai bune cazuri. Ceea ce înseamnă că, în calitate de operator independent, nu se poate obține cu ușurință asistență pentru activitățile culturale, mai ales dacă este vorba de desfășurarea de proiecte pe termen lung și activități pe tot parcursul anului.

Cea mai importantă sursă este Ministerul Culturii, de aceea majoritatea oamenilor din sectorul creativ așteaptă de obicei finanțări până în mai sau în iunie pentru a primi sprijin pentru același an, ceea ce face ca realizarea proiectelor culturale foarte dificilă. Există o mare nevoie de schimbare, iar la nivelul ministerului este așteptată o schimbare ca banii pentru activități culturale independente să fi mutate într-un fond specializat care ar fi independent de guvern și ar putea opera mai flexibil.

În același timp, muzicianul Slavo Krekovic consideră că “finanțarea fundamentală pentru proiecte culturale independente ar trebui să vină din orașe și din administrațiile regionale, deoarece acestea ar trebui să fie conștiente de ceea ce se întâmplă pe teritoriul lor și ar trebui să fie un fel de interes pentru dezvoltarea regiunii, altfel majoritatea activităților lor ar muri după câțiva ani. Și cred că situația a demonstrat că începând cu anii nouăzeci au existat numeroase activități culturale, teatre independente și asociații care au încetat să mai existe doar datorită acestui sprijin inexistent la nivel de oraș”³³.

Strategia pentru Dezvoltarea Industriilor Creative³⁴

În raportul pentru anul 2016 al Slovaciei pentru UNESCO - Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, Guvernul slovac a prezentat măsurile pe care le-au întreprins pentru a răspunde recomandărilor organizației internaționale, printre care creșterea accesului la cultură a populației, inclusiv a populației aflate în zone defavorizate, implementarea Legii Drepturilor de Autor, a Strategiei pentru Dezvoltarea Industriilor Creative, a măsurilor pentru conservarea patrimoniului și a obiceiurilor tradiționale, folclor și meșteșuguri.

Obiectivele principale ale Strategiei pentru Dezvoltarea Industriilor Creative:

Deoarece această problemă este considerată a fi relevantă într-un număr mare de domenii, strategia a fost dezvoltată prin cooperare interministerială cu implicarea următoarelor ministere: Ministerul Culturii al Republicii Slovace, Ministerul Economiei al Republicii Slovace, Ministerul de transport, construcții și dezvoltare regională din Republica Slovacă, Ministerul Educației, Științei, Cercetării și Sportului din Republica Slovacă, Ministerul de Interne al Republicii Slovace, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale al Republicii Slovace și Ministerul al afacerilor externe și europene

³³ Krekovic, Slavo – Cultural Funding in Slovakia, Cultural Fighter - <http://culturefighter.eu/structural-support-and-government-policies/national-governments/cultural-funding-in-slovakia->

³⁴ Raport cultură Slovacia pentru UNESCO- <https://en.unesco.org/creativity/policy-monitoring-platform/strategy-development-creative>

ale Republicii Slovace. Strategia a fost adoptată prin Hotărârea Guvernului nr. 32/2015 din 21/01/2015 și stabilește următoarele priorități:

- ✓ Prioritatea 1 Un sistem eficient pentru dezvoltarea industriilor creative
- ✓ Prioritatea 2 Resurse umane de înaltă calitate
- ✓ Prioritatea 3 Creșterea capacității de absorbție a pieței
- ✓ Prioritatea 4 Instrumente de sprijin pentru finanțare

Plan de acțiune pentru implementarea strategiei de dezvoltare a industriilor creative în Republica Slovacă pentru punerea în aplicare a strategiei pentru dezvoltarea industriilor creative în Republica Slovacă, care stabilește planul de punere în aplicare a măsurilor existente și noi în cadrul fiecărei priorități, a fost adoptat la 15 decembrie 2015.

Finanțarea programelor care sprijină dezvoltarea CCI din Republica Slovacă are rolul de a oferi un sprijin complementar lanțului valoric al economiei creative. Sprijinul pentru producția creativă este asigurat în primul rând de Fondul de susținere a artei (înființat în 2015) și de Fondul audiovizual (înființat în 2009), care funcționează pe principiul distanței rutiere, completat de sistemul de granturi al ministerului, orientat spre sprijinirea patrimoniul cultural și sprijin pentru cultura grupurilor dezavantajate.

Unul dintre rezultatele așteptate este mobilizarea potențialului creativ în regiuni.

NB- Observație: *Există o mare asemănare cu situația din România, unde este necesară ajustarea diferențelor de dezvoltare la nivel cultural și economic între regiuni.*

Împărțirea competențelor între două programe finanțate din FEDER se bazează pe cadrul de definire al CCI-urilor utilizat de Comisia Europeană, publicat în 2006 în cadrul "Economiei culturii în Europa" (KEA), mai precis Programul Operațional de Cercetare și Programul Operațional Regional (de care este responsabil Ministerul economiei).

Aceasta împarte zona în ansamblu în sectorul cultural și cel creativ. Sectorul cultural include artele tradiționale (artele vizuale și dramatice, patrimoniul cultural) și industriile culturale (film, audiovizual, televiziune și radio, jocuri pe calculator, muzică, edituri). Sectorul de creație include industriile creative (design, arhitectură și publicitate) și domeniile conexe (cum ar fi dezvoltarea de software)

Legea drepturilor de Autor- Act No. 185/2015

Noul act privind drepturile de autor este conceput pentru a fi modern și flexibil și pentru a permite autorilor și altor titulari de drepturi să-și impună drepturile mai eficient în cadrul stabilit de legislația europeană și internațională.

Actul răspunde nevoii de adaptare a cadrului juridic actual la schimbările care rezultă din dezvoltarea societății informaționale, în special utilizarea pe internet a operelor și a altor materiale. În practică, a fost nevoie de o legislație care să țină seama de cerințele legate de protecția și utilizarea lucrărilor de drept de autor și a materialelor pe internet, ceea ce ar permite autorilor și altor titulari de drepturi să-și exercite efectiv drepturile, permițând în același timp utilizatorilor să aibă acces la conținut protejat în condiții adecvate. Noul act este destinat să fie o bază pentru răspândirea culturii, educației și cercetării și pentru dezvoltarea industriilor creative și a economiei internetului și pentru susținerea creativității. Un alt scop al actului este de a contribui indirect la creșterea competitivității în Slovacia prin crearea unui cadru vital pentru susținerea inovării și a investițiilor în industriile creative cu o valoare adăugată ridicată.

Legea privind drepturile de autor oferă un cadru juridic modern și flexibil pentru cultură, care stabilește un echilibru între protecția titularilor de drepturi și accesul rezonabil la conținutul protejat pentru utilizatori.

Statutul artistului în Slovacia – Dezbateră actuală

În cadrul unui document cu Statutul Artistului în vederea unei dezbateri internaționale pentru îmbunătățirea acestuia în Republica Slovacă, elaborat de Pavol Kral, care este președintele Coaliției

Slovace pentru Diversitate Culturală și a Asociației Internaționale de Artă Europa, autorul a sintetizat câteva propuneri în primul rând pentru definirea artistului, având în vedere confuziile existente în limbajul comun, inclusiv cel oficial și legislativ.

Propunerile pentru criteriile după care să fie analizat un artist profesionist (independent sau angajat) sunt³⁵:

1. Voința: un artist ar trebui să fie considerat profesional numai dacă dorește acest lucru.
2. Are venituri din activități artistice. Aceasta este una dintre caracteristicile importante ale artiștilor profesioniști.
3. Simplitatea, deschiderea și transparența sistemului: pe baza unor politici clar definite și transparente criteriile, cadrul trebuie să permită ca statutul unui artist să evolueze de la definirea largă din categoria de "artiști" la categoria mai bine definită a unui "artist profesionist".
4. Șansa ca artiștii care joacă un rol activ în creația artistică și artistică să caute un statut profesional, dacă una dintre cele trei condiții alternative este îndeplinită:
 - ✓ Educație - a beneficiat de formare profesională;
 - ✓ Asociația - este membră a organizației recunoscute în domeniu;
 - ✓ Personalitate - este o personalitate recunoscută într-un domeniu artistic bazat pe realizări.
5. Transferarea responsabilității de a acredita artiștii. Acest criteriu este preluat din experiența mai multor țări. Artiștii înșiși, și nu statul, ar decide cine va fi având în vedere statutul unui artist profesionist (acordându-le calitatea de membru al asociațiilor sau evaluării, care este o personalitate).
6. Protecția împotriva consecințelor deciziilor arbitrare / subiective: nimeni nu ar trebui să aibă monopol asupra acreditării artiștilor profesioniști. Artistului ar trebui să i se ofere opțiunea de a alege din mai multe alternative cel mai potrivit pentru el / ea.

³⁵ După Pavol Kral – Status of the artist-Working Document for a General International Debate , pag 10-12 - <https://www.aiap-iaa.org/Status%20of%20the%20Artist.%202014.pdf>

Cele trei criterii propuse (educație / asociere / personalitate) se completează reciproc:

A. Educație profesională

Există obiecția că uneori școala nu poate face pe cineva ca artist. Cu toate acestea, se poate argumenta că, dacă cineva are talent, atunci absolvirea învățământului profesional întărește talentul.

Educația este fundamentul dezvoltării în orice domeniu al activității umane. Nu este un motiv suficient de bun pentru a sprijini învățarea, aprofundarea, completarea educației și învățarea pe tot parcursul vieții în domeniul artelor? Dobândirea unei experiențe profesionale, tehnice și tehnologice și dezvoltarea acestora abilități, cunoștințe teoretice (estetică, istorie de artă, filozofie etc.) deschide orizonturi noi și neașteptate.

Este adevărat că în domeniul artelor există și vor exista întotdeauna excepții. Adică persoanele care sunt cu siguranță cu succes în domeniul artelor, în ciuda lipsei de educație profesională. Proiectul propus înseamnă discriminarea acestora, deoarece a doua și a treia condiție nu necesită educație profesională.

Educația artistică ar trebui să fie susținută prin toate mijloacele disponibile: în conformitate cu practica în multe țări (în unele cazuri este esențială). Cel puțin una dintre cele trei condiții – ca un compromis - ar trebui să contribuie la definirea unui artist profesionist.

Nivelul specific de educație necesar pentru îndeplinirea acestor criterii ar putea fi definit de către județul însuși.

B. Asociere

Crearea de opere de artă de înaltă calitate nu depinde de asociațiile de artiști sau de ministerele culturale. Opera de artă în sine este determinată în primul rând de artist. Cu toate acestea, condițiile generale în care artiștii lucrează, legile, indiferent dacă pot să-și facă un trai din artă sau depinde în mare măsură de stat, ministerele culturii etc.

Statutul juridic și social al artiștilor, strategia de dezvoltare culturală, atitudinea publică spre cultură și artă nu este niciodată rezolvată și fixată în timp: este un proces care evoluează continuu - uneori întorcându-se spre bine sau chiar spre rău. Prin urmare, este în interesul artiștilor să fie parte din structuri asociative, care pot fi parteneri de încredere pentru stat în problemele sociale statutul juridic al artiștilor și alte aspecte cheie ale culturii și ale artelor, care pot reprezenta și apăra interesele artiștilor.

În lipsa asociațiilor naționale puternice, de genul IAA Europa- International Association of Art Europe (Asociația Internațională de Artă din Europa), IFCCD - International Federation of Coalitions for Cultural Diversity (Federația Internațională a coalițiilor pentru Diversitate Culturală) și altele, care au și ar trebui să aibă ambiția de a favoriza unora soluții constructive în domeniile artelor și culturilor în cadrul forumurilor internaționale (Comisia Europeană, Uniunea Europeană, Organizația Națiunilor Unite etc.), în document este considerat că este în interesul artiștilor să promoveze apartenența la asociații.

c. Personalitate

Ultima opțiune - acceptarea personalităților incontestabile fără a examina dacă și care educația pe care o au și, fără a le forța să fie membri ai unei asociații - completează cealaltă două opțiuni și oferă suficient spațiu pentru soluții substanțiale în spiritul jocului fair-play.

Decizia (care este o personalitate în domeniul artei) ar fi lăsată în sine artiștilor într-o țară specificată.

CAPITOLUL VI: POLITICI CULTURALE ȘI STATUTUL ARTISTULUI ÎN DANEMARCA -STUDIUL DE CAZ -

"O adevărată politică culturală trebuie să fie extrem de liberală. Dacă cineva dorește să cultive democrația, trebuie mai întâi să democratizeze condițiile structurale care determină activitățile culturale pe baza motto-ului: "Finanțarea da, controlul nu!" (Julius Bomholt, octombrie 1963)³⁶.

³⁶Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 19th edition, 2018, ISSN 2222-7334, © Council of Europe/ERICarts/Boekmanstichting 2002-2018, <https://www.culturalpolicies.net/web/denmark.php?aid=23>

Scurtă introducere în organizarea politică a Regatului Danemarcei

Regatul Danemarcei este o monarhie constituțională organizată sub forma unei democrații parlamentare, cu sediul guvernului în capitala Copenhaga. Regatul este stat unitar, puterile de a-și gestiona propriile afaceri interne fiind delegate de guvernul central Groenlandei și Insulelor Feroe; această structură politică este denumită *rigsfælleskabet*. Danemarca propriu-zisă este zona hegemonială, unde rezidă puterea judecătorească, executivă și legislativă.

Modelul Nordic

Împreună cu Suedia și Norvegia, Danemarca urmează Modelul Nordic de economie mixtă, caracterizată printr-un stat asistențial cu un aparat complex, un nivel ridicat de cheltuieli publice și un sistem social universal (care include asigurări de sănătate universale), finanțat de taxe și nu de contribuții la asigurările sociale. Modelul asistențial este însoțit de un sistem de taxare atât cu bază largă (TVA 25%, neincluzând accizele și taxele vamale) și cu un model de impozit progresiv pe venit, ceea ce înseamnă că persoanele care câștigă mai mult plătesc un procent mai mare din suma câștigată (impozitul minim pentru adulți este de 42%, și poate ajunge la 60%, cu excepția locuitorilor din Ertholmene care sunt scutiți de altfel universală fracțiune de 8% din impozit destinată sănătății). Între alte taxe se numără taxa de înmatriculare a autovehiculelor personale, de 180%, peste TVA. În iulie 2007, această taxă a fost ușor modificată cu scopul de a favoriza vehiculele mai eficiente, dar menținând nivelul mediu de taxare la același nivel.

- Danemarca este țara care exemplifică cel mai bine modelul nordic, unde rata de ocupare urcă la 75%, iar indexul de sărăcie extremă este foarte mic, de 12%.
- Danemarca are cel mai ridicat procent în PIB din taxe dintre toate țările dezvoltate. Un lucrător danez plătește cam 36% din venituri taxe la stat, comparativ cu 25,5%, media statelor OCDE (Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică). Tot Danemarca este o țară cu un nivel de corupție foarte scăzut și cu un nivel foarte ridicat de trai, situându-se pe locul 7 în clasamentul mondial făcut după veniturile pe cap de locuitor.

- Danemarca este o dovadă că este posibilă combinarea unui capitalism competitiv cu un stat puternic: peste 30% dintre forța de muncă este angajată în sectorul public, în comparație cu media de 15% a OCDE (Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică).

Politica culturală a Danemarcei³⁷

Modelul cultural danez poate fi conceput în primul rând ca **o variantă a modelului arhitect**. Potrivit modelului de arhitect, statul folosește cadrul pentru dezvoltarea culturală a unei țări prin intermediul unui minister al culturii, care urmărește obiectivele și abordările generale de politică dintr-o perspectivă macro. Deciziile privind politica culturală generală se fac de către guvern, după dezbateri publice și reprezentări către minister și ministerul culturii.

Politica culturală are rolul de a servi obiectivele democratice, formarea în domeniul democrației este în sine un obiectiv social important, garantarea libertății artistice prin subvenționarea artelor și promovarea accesului egal pentru toți prin finanțarea instituțiilor culturale centralizate și descentralizate. *Statul construiește casa, dar lasă chiriașilor să decoreze camerele.*

Condițiile financiare cu care se confruntă artiștii și instituțiile permanente depind în primul rând de finanțarea din sectorul public și sunt, într-o măsură mai mică decât în cadrul modelelor de facilitator și patron, supuse condițiilor comerciale sub formă de vânzări de lucrări, vânzări de bilete, donații private sau sponsorizare.

Deși gradul ridicat de finanțare publică a sectorului cultural este o paradigmă caracteristică a modelului nordic al arhitectului cultural, se acordă o mare prioritate îmbunătățirii veniturilor generatoare de alte venituri ale instituțiilor și stimulării investițiilor private și finanțării vieții culturale. Deci, intenția este de a transforma modelul cultural danez într-un model de facilitator.

³⁷ Sandell, Terry și Lila Skarveli - Mapping exercise: How could creative industries foster innovation in tourism in the northern dimension area? Country Report – Denmark, Framework Contract Beneficiaries 2013 - EuropeAid/132633/C/SER/MULTI Lot 9: Culture, Education, Employment and Social

Această transformare a politicii culturale în direcția unui model de facilitator a fost o tendință generală în majoritatea țărilor europene în ultimii ani.

Particularități:

- este într-o mare măsură un model descentralizat. În 2006, aproximativ 2/3 din cheltuielile din sectorul public în domeniul artelor și culturii au fost finanțate de municipalități.

Finanțarea și implementarea descentralizată a instituțiilor culturale locale, cum ar fi muzeele de patrimoniu local, teatrele locale etc., sunt îmbunătățite în conformitate cu procesul de descentralizare și rectificare a noii reforme guvernamentale locale, deși activitățile culturale locale, cum ar fi muzeele și bibliotecile să fie în conformitate cu legile stabilite de guvern

- se pune un accent deosebit pe **dimensiunea egalitară a politicii culturale**, ceea ce înseamnă evaluarea egală a tuturor cetățenilor pentru bunurile culturale, indiferent de venituri și de decontare. Accesul egal al cetățenilor la participare a fost subliniat ca un obiectiv principal în toate rapoartele guvernamentale privind cultura din 1961-2012. Danemarca are un procent ridicat de persoane cu vârsta de 15 ani și peste, care au fost în teatre, muzee, expoziții de artă, biblioteci, cinematografe, concerte, galerii, situri istorice și care accesează Internetul, de ex. aproximativ 70% din populație, cu vârsta peste 15 ani, a fost cel puțin o dată într-o bibliotecă publică în fiecare an.

Instituții culturale în Danemarca

Rolul **Fundației pentru Arte Daneze** (Statens Kunstfond) este de a promova artiști creativi danezi. Fundația pentru Arte Daneze distribuie fonduri și granturi artiștilor individuali sub formă de burse, comisioane și premii, achiziții de lucrări de artă vizuală, meșteșuguri și design pentru depunerea în instituțiile statului și furnizarea lucrări de artă vizuale în clădirile și facilitățile publice. Însușirea fundației este determinată de bugetul anual al guvernului.

Din 2003, secretariatul Fundației pentru Arte Daneze a fost administrat de Agenția de Arte Daneză (acum Agenția de Cultură a Danemarcei).

\\

Rolul Consiliului Artelor Daneze (Kunstrådet) este de a promova dezvoltarea artei în Danemarca și arta daneză în străinătate. Consiliul are două sarcini principale:

- Oferirea de sprijin pentru eforturile artistice din domeniile literaturii, artelor spectacolului, artelor vizuale și muzicii;
- Consilierea autorităților publice cu privire la chestiunile din sfera de activitate a Consiliului.

Consiliul artistic danez poate lua inițiative independente și se poate exprima în chestiuni care țin de domeniul său de competență.

Agenția de Arte Daneză, care de la 1 ianuarie 2012 este numită Agenția daneză pentru cultură, este o unitate administrativă în cadrul Ministerului danez al Culturii. Agenția administrează sprijinul financiar acordat artiștilor și activităților artistice de către statul danez, acordat în principal de cele două organisme de arme: Consiliul Artelor Daneze și Fundația pentru Arte Daneze.

Agenția Daneză pentru Arte este, de asemenea, responsabilă de programele de schimb cultural internațional ale Ministerului Culturii și Ministerului Afacerilor Externe și facilitează schimbul cultural continuu între Danemarca și țările străine în domeniile literaturii, muzicii, artelor spectacolului și artelor vizuale .

Sprijin pentru inițiativele culturale³⁸

Cadrul politic pentru sistemul de susținere a artelor cuprinde în primul rând bugetul anual de stat și legislația privind sprijinirea artelor. În anumite cazuri, granturile și obiectivele pentru o zonă a artelor sunt stabilite pentru o perioadă de mai mulți ani printr-un acord politic între membrii parlamentului național. Legislația conferă ministrului culturii puterea de a lua decizii cu privire la

³⁸ UNESCO- Overall framework of Danish Cultural Policy - <https://en.unesco.org/creativity/policy-monitoring-platform/overall-framework-danish-cultural>

sistemul de susținere a artelor, cum ar fi puterea de a selecta membri ai comisiilor și ale consiliilor de administrație, de a încheia acorduri-cadru sau de a aproba planurile de acțiune ale instituțiilor.

În cadrul acestor cadre politice determinate, instituțiile, consiliile și comitetele din sistemul de susținere a artelor își pot organiza propriile afaceri.

Există trei organisme din Danemarca care alocă sprijin cultural în conformitate cu principiul lungimii armelor: Fundația pentru Arte Daneze, Institutul de Film Danez și Media ("Medienævnet") (înființată în 2014 ca urmare a Legii privind suportul mass-mediei), ceea ce înseamnă că deciziile acestora sunt definitive și nu pot fi respinse prin recurs la un alt organ administrativ sau politic.

Suportul guvernului central (adică cel al statului) pentru costurile operaționale pentru instituțiile de artă cuprinde mai mult de două treimi din finanțarea totală a guvernelor centrale pentru arte. Suportul Ministerului Culturii pentru costurile operaționale pentru instituții este, de regulă, determinat prin intermediul unui rezultat de patru ani sau al unor acorduri-cadru cu instituții care includ și strategia și obiectivele pentru activitatea instituției în următorii patru ani. În cadrul acordurilor-cadru, instituțiile au un grad ridicat de autonomie.

Accesul tuturor la o diversitate de expresii culturale reprezintă un obiectiv important în politica culturală daneză. Un accent deosebit se pune pe eforturile în ceea ce privește minoritățile. Se desfășoară activități în asociațiile de educație generală, asociații sportive, biblioteci și multe alte instituții culturale pentru a se asigura că există platforme pentru întâlniri interculturale între diferitele culturi care există la toate nivelurile societății daneze.

Probleme și politici legate de patrimoniu³⁹

Politica de patrimoniu danez este pusă în aplicare și gestionată prin Agenția Națională a Patrimoniului Cultural Danez, care a fost înființată în 2002. În acest fel, se promovează o abordare integrată a politicii patrimoniului.

³⁹ Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 19th edition, 2018, ISSN 2222-7334, © Council of Europe/ERICarts/Boekmanstichting 2002-2018 - <https://www.culturalpolicies.net/web/denmark.php?aid=422>

Din ianuarie 2006 (mai devreme pentru Muzeul Național), a fost admisă gratuit pentru toți cei mai importanți muzee din Danemarca, Muzeul Național și Galeria Națională, precum și pentru copiii și tinerii sub 18 ani pentru toate muzeele de stat și de stat subvenționate. Acești pași au fost luați pentru a spori accesul, pentru toate grupurile, inclusiv pentru cei care sunt mai puțin bine pregătiți și pentru persoanele cu origini etnice, altele decât cele daneze.

În 2006 a fost creat un comitet pentru evaluarea și dezbateră necesității de conservare digitală a patrimoniului cultural scris, precum și a hărților și a fotografiilor. În 2009, comitetul și Ministerul Culturii au publicat un raport care descrie necesitatea și posibilitățile legate de conservarea digitală a patrimoniului cultural.

Până în decembrie 2004, Ministerul Culturii a pus în aplicare prin lege că Biblioteca Regală și Biblioteca de Stat și Biblioteca Universitară ar trebui să efectueze "recoltarea web" pentru a asigura păstrarea patrimoniului cultural danez pe Internet.

În cooperare cu Ministerul Educației, Ministerul Culturii a creat un portal web (<http://www.e-museum.dk>) unde școlile și elevii pot avea acces la materiale educaționale digitale cu privire la patrimoniul cultural publicat de muzee. Proiectul a fost inițiat în iunie 2006.

În 2010, site-ul "1001 fortællinger" a fost lansat de Agenția Națională a Patrimoniului Danez, un site care conține povestiri din istoria daneză din toate părțile țării. Este un site interactiv care îi invită pe utilizatori să contribuie la povestiri și implică, prin urmare, pe danezii în scris despre istoria daneză.

Statutul artistului în Danemarca

Singura definiție a unui artist în legislația daneză este scrisă într-o lege privind impozitarea. Artiștii sunt definiți ca oameni care primesc venituri din arte și, în anumite condiții, își pot răspândi veniturile impozabile pe mai mult de un an (o formă de mediere a veniturilor).⁴⁰

⁴⁰ Kral, Pavol - Status of the artist, working document for a general international debate, <https://www.aiap-iaa.org/Status%20of%20the%20Artist.%202014.pdf>, pag. 17

Dar politica Consiliului artiștilor danezi nu este aceea de a cere scheme și reguli speciale pentru artiștii din legislația muncii, sociale și fiscale. Mai degrabă se încearcă susținerea unui tratament al artiștilor care să fie egal cu alte grupuri din societate și când este posibil, colaborarea cu alte sectoare. Dar, pentru a obține condiții egale sunt bineînțeles, luate în considerare condițiile specifice de lucru ale artiștilor.

CAPITOLUL VII: POLITICI CULTURALE ȘI STATUT AL ARTISTULUI ÎN ROMÂNIA.

DEZBATERE ACTUALĂ. PREZENTARE SUCCINTĂ

“Construcția și implementarea de urgență a unui statut al artistului în România reprezintă indiscutabil o piatră de încercare pentru Parlamentul României, Ministerul Culturii și societatea românească în general. Nu cred că putem vorbi despre un viitor pe termen mediu și lung al sectorului cultural fără acest act legislativ atât de necesar, care ar avea menirea să ofere în sfârșit recunoaștere și sprijin pentru dezvoltare tuturor categoriilor de artiști din această țară.”

(Vlad Alexandrescu)⁴¹

Scurtă introducere în organizarea politică a României

Forma actuală de guvernământ a României este cel mai adesea descrisă în doctrina de drept public și literatura de specialitate a științelor politice drept republică cu regim politic semiprezidențial.

Din punct de vedere al organizării teritoriale, în anul 1998, în cadrul programului pentru aderarea la Uniunea Europeană, consiliile județene din România s-au asociat în opt regiuni de dezvoltare, organisme fără personalitate juridică. La nivel județean, România are 41 de județe și Municipiul București. România este un stat centralizat, în care deciziile importante sunt luate la nivel central,

⁴¹ Alexandrescu, Vlad - Apel pentru un statut al artistului în România, Revista 22, 28.06.2016, <https://revista22.ro/70254501/apel-pentru-un-statut-al-artistului-n-romnia.html>

autoritățile regionale și locale având un grad limitat de implicare în luare a deciziilor. „Procesul decizional din cadrul instituțiilor publice de la nivel local și județean din România rezultă a fi unul dominat cu preponderență de respectarea cadrului legislativ în vigoare, de la nivel național și European”⁴². Cu alte cuvinte, autoritățile regionale și locale au atribuția principal de a implementa legislația și hotărârile de la nivel central.

Relația dintre autoritățile locale și cele central, cât și nivelul de autonomie ale administrației locale și regionale reprezintă două puncte esențiale în analiza politicii culturale din România pentru a putea obține cele mai bune alternative de politici publice în domeniu. Din punct de vedere al organizării statale, România se aseamănă cel mai mult cu Franța. Pe de altă parte, din punct de vedere al istoriei postcomuniste și al implementării principiilor democrației și ale statului de drept, ea se apropie mai mult de modelul slovac.

În orice caz, România abordează politicile publice la nivel central, existând un nivel redus de autonomie pentru regiuni, județe, localități, indiferent că facem referire la distribuție de fonduri culturale. Totuși, fiecare autoritate locală are pârghii să își pună amprenta pe anumite tendințe și politici locale culturale, inclusiv în ceea ce privește restaurarea și conservarea patrimoniului.

Politica culturală a României

Dan Eugen Rațiu în articolul „Statul și Cultura: Concepte, Valori și justificări ale politicii Culturale în România Postcomunistă”⁴³, analizează politica culturală din România, în particular justificările sprijinului public pentru cultură și arte, pornind de la câteva asumptii de bază: politica culturală este inseparabilă de valori și ideile contează, la fel ca instituțiile, iar clarificarea lor contribuie atât la

⁴² Haruta, Radu - INCREMENTALISM SAU RAȚIONALITATE ÎN LUAREA DECIZIEI ÎN INSTITUȚIILE PUBLICE DE LA NIVEL LOCAL ȘI JUDEȚEAN DIN ROMÂNIA? <http://www.apubb.ro/wp-content/uploads/2011/02/TRSA-229-2011-RADU-HARUTA.pdf>

⁴³ Rațiu, Dan Eugen – „Statul și Cultura: Concepte, Valori și justificări ale politicii Culturale în România Postcomunistă”, Politica Culturală și artele: Local, național, global, http://sar.org.ro/wp-content/uploads/2013/02/RATIU-D-E_Statul-si-cultura_Politica-culturala-in-Romania-postcomunista-2011.pdf

îmbogățirea cunoașterii, cât și la eficacitatea politicii culturale. Autorul argumentează că aceste justificări depind de modul în care statul își reprezintă rolul culturii și artelor, precum și de ideile particulare de „cultură” și „artă” pe care autoritățile publice le promovează. După 1989, *politica culturală din România s-a hrănit dintr-o ideologie instrumentală persistentă, conectându-se gradual la dezbaterile internaționale, dar rămânând dominată de o concepție limitată și paseistă despre cultură și artă, care a intrat în coliziune cu o concepție modernă*. Aceste cadre de gândire au modelat și acțiunea publică în domeniul cultural. În funcție de ideile dominante de cultură și artă, precum și de „modelele mentale” ale responsabililor culturali, politica culturală a oscilat în favoarea unora sau altora dintre practicile culturale artistice.

În mod paradoxal, politica fluctuantă și intervenția conflictuală a statului reprezintă constanta politicii culturale din România postcomunistă, generând constrângeri care i-au perturbat aplicarea și alterat efectele estimate. Aceste tendințe ale politicii culturale expun și slăbiciunea politicii publice de tipul copy-and-paste, care transplantează mecanic constrângeri formale instituționale dintr-o țară în altă țară, cu un context și pattern instituțional diferit.

O concluzie importantă este aceea că, pentru a-și atinge obiectivele asumate, o politică culturală cuprinzătoare și responsabilă trebuie să depășească astfel de limitări și să ia în considerare pluralitatea actorilor implicați în activități artistice, diversitatea practicilor artistice aflate în concurență unele cu altele, precum și mutațiile considerabile legate de industriile creative emergente. Concluzia articolului este că **“un nou cadru conceptual este necesar pentru o politică culturală mai eficace și capabilă să răspundă provocărilor globalizării și să susțină creativitatea contemporană”**.

Conform Ministerului Culturii și Identității Naționale⁴⁴, **Strategia pentru cultură și patrimoniu național 2016-2020** (SCPN 2016-2020) este un document de politici publice pe termen mediu, care definește, în principiu, politica Guvernului României în domeniu, conturând un orizont al activității publice pentru o dezvoltare culturală echilibrată, durabilă, inteligentă, în beneficiul tuturor celor

⁴⁴ Pagina oficială a Ministerului Culturii și Identității Naționale <http://www.cultura.ro/strategii-si-politici-culturale>

direct implicați în activități culturale și al societății în ansamblul său. Prin identificarea unor problematici generale, a unor obiective, direcții și măsuri necesare, **SCPN 2016-2020** stă la baza deciziilor în domeniu și reprezintă un reper pentru toți cei interesați să dezvolte proiecte și programe necesare, care să orienteze acțiunea culturală către o direcție comună.

SCPN 2016-2020 recunoaște demersurile autorităților publice pentru planificare culturală și apreciază drept pozitivă elaborarea de strategii locale și județene care orientează și fundamentează măsurile luate în ce privește acțiunile culturale, finanțările, investițiile, reglementările și alte decizii care au impact asupra ecosistemului cultural local și regional. SCPN 2016-2020 se remarcă prin patru caracteristici structurale:

1. Corelarea cu obiective și măsuri relevante pentru acțiunea în sectorul cultural cuprinse în alte 18 documente strategice la nivel național
2. Organizarea acțiunii strategice în jurul unor axe prioritare definite tematic (accesul la cultură și diversitatea expresiilor culturale, cultura – factor de dezvoltare durabilă, economia creativă, cultura română în circuitul cultural internațional, capacitatea sectoarelor culturale și creative)
3. Includerea unui set de acțiuni transversale, de natură să susțină atingerea obiectivelor generale aferente aspirațiilor formulate - să asigure capacitatea sectoarelor culturale și creative de a materializa misiunea publică a actului cultural
4. Măsurile sunt grupate urmând o tipologie a intervențiilor publice specifice administrației publice, pentru o mai mare claritate a implementării

Strategia este în dezbateră publică momentan.

Ministerul Culturii și Identității Naționale

La nivel legislativ și instituțional, Ministerul Culturii și Identității Naționale asigură reglementarea și cadrul normativ specific domeniului, ca și reprezentarea internațională a Statului român în materie de artă, cultură și patrimoniu. La nivel de management, Ministerul se ocupă de administrarea și gestionarea bunurilor, bugetelor și fondurilor alocate (prin subvenții sau finanțări nerambursabile) și de îndrumarea, sprijinul și controlul instituțiilor aflate în subordine.

Ministerul Culturii și Identității Naționale este autoritatea care asigură protejarea patrimoniului cultural, inclusiv patrimoniul imaterial, prin crearea cadrului legislativ specific și prin programe de evaluare, restaurare, conservare și punere în valoare.

Ministerul Culturii și Identității Naționale are rolul central în reformarea și descentralizarea sistemului instituțional și a sistemelor publice și private de finanțare a domeniului, cu accent pe transparență, acces egal și nediscriminatoriu la fondurile publice, eficacitate și evaluare specializată.

În subordinea Ministerului Culturii și Identității Naționale funcționează o serie de instituții publice de cultură, finanțate integral sau parțial din bugetul de stat. Lista completă a acestora poate fi consultată în documentul alăturat.

Începând cu luna februarie 2016, pe lângă Ministerul Culturii și Identității Naționale funcționează și Platforma Cultura Vie, un grup de lucru cu rol consultativ în procesul de elaborare a strategiilor și politicilor culturale la nivel național.

„În timp ce modelul istoric este centralizat, cu un accent puternic asupra stării de control strâns de stat, începând din 1990, au fost implementate progresiv noi mecanisme de cooperare interministerială și interguvernamentală”.⁴⁵

Există multe instituții culturale în România pe domenii, care se ocupă de administrarea fondurilor pentru cultură, dintre care sunt amintite:

Institutul Cultural Român - o instituție publică a României, cu personalitate juridică, aflată sub autoritatea Senatului României

Academia Română - cel mai înalt for de știință și de cultură din România.

Administrația Fondului Cultural Național (AFCN) - o instituție publică autonomă, aflată în subordinea Ministerului Culturii, care operează la nivel național de peste 10 ani. Înființată în 2005 AFCN este principalul finanțator public al ofertei culturale din România care aplică un proces transparent de evaluare și selecție.

Rețele de biblioteci, teatre, muzee, etc.

Statutul artistului în România. Dezbateri actuale

La ora actuală, există o dezbateră națională privind statutul artistului în România. Artistul în România nu are parte de o legislație specială, nici de măsuri de protecție socială.

Una dintre recomandările UNESCO din 1980 referitoare la condiția artistului cere statelor membre "să recunoască importanța rolului jucat de artist în orice societate, să încurajeze expresia creativă și să garanteze un tratament echitabil al artiștilor profesioniști, dezvoltând măsuri apropiate care să răspundă situației lor particulare și felului lor atipic de a lucra". Cu toate acestea, tentativele de a

⁴⁵ Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 19th edition, 2018, ISSN 2222-7334, © Council of Europe/ERICarts/Boekmanstichting 2002-2018 - <https://www.culturalpolicies.net/web/romania.php?aid=33>

construi un cadru legislativ și o politică publică pentru artiștii independenți au eșuat. Alte trei probleme aduse în dezbatere publică sunt:

- Nivelul de trai scăzut al artistului în România;
- Accesul limitat la fondurile culturale
- Influența limitată a structurilor asociative în domeniu. Nevoia unei societăți civile în domeniu vocal și cu influență.

În acest context, se impune construirea și promovarea unei politici publice pentru susținerea statutului artistului independent român.

CAPITOLUL VIII - ABORDAREA CALITATIVĂ. ANALIZA COMPARATIVĂ A BUNELOR PRACTICI ÎN DOMENIUL CULTURAL - STATUTUL ARTISTULUI ÎN CINCI STATE EUROPENE

„O greșită organizare a culturii unui popor ar putea avea efecte mai rele decât lipsa oricărei organizații”
(Dimitrie Gusti)

Capitolul de față include analiza comparativă a bunelor practici la nivel de politici culturale și politici privind statutul artistului independent în cele cinci state ale Uniunii Europene, mai precis Franța, Germania, Marea Britanie, Slovacia și Danemarca. Analiza comparativă va avea în vedere concluzii din studiile de caz pe statele enumerate și interviurile cu experți în cultură și artiști din aceste state. Ca dimensiune principală, analiza comparativă se va axa pe criterii referitoare la politicile publice culturale, modelul cultural, legislația în domeniul culturii (cu accent pe aspectele ce țin de măsurile securitate socială, fiscale pentru artiștii independenți). În acest caz, sursa pentru elaborarea ei este fiecare studiu de caz în parte, cât și documente și articole specializate pe compararea situațiilor din diverse state ale Uniunii Europene, între care să se regăsească și cele din studiul de față.

Ca dimensiune secundară, analiza comparativă va avea în vedere percepțiile, opiniile și nivelul de satisfacție privind situația legislativă, politicile publice și măsurile pentru artiștii independenți din cele cinci state. Prin interviuri, se dorește prezentarea unei perspective subiective asupra cadrului legislativ și a măsurilor pentru artiștii independenți.

1. Criterii pentru construcția analizei comparative

În vederea elaborării analizei comparative între cele cinci state europene, sunt luate în calcul următoarele criterii:

- ✓ Importanța sistemului politic- abordări diverse
- ✓ Existența unui regulament, strategie, lege privind statutul artistului independent
- ✓ Legislație specifică pe domeniile culturale
- ✓ Măsurile fiscale pentru artiștii independenți
- ✓ Accesul la fonduri pentru artiștii independenți
- ✓ Regulile de protecție socială pentru artiștii independenți
- ✓ Sistem de impozitare
- ✓ Tipul de contractare artiștilor
- ✓ Diferențele pe domeniile culturale la nivel de politici. Avantaje și dezavantaje
- ✓ Politica/ politici speciale privind patrimoniul național
- ✓ Societatea civilă în domeniul cultural în cele cinci state. Avantajele asocierii.
- ✓ Influențele actorilor terți din societate (companii, organizații nonguvernamentale, uniuni, sindicate)

Criteriile se vor regăsi în analiza comparativă.

2. Abordarea calitativă. Metodologie. Aspecte privind percepțiile experților în cultură și artiștilor

Interviul, parte a cercetării calitative din studiu

În cadrul studiului a avut loc o etapă de anchetă sociologică, mai precis de intervievare a unor artiști, experți și specialiști din domeniul cultural din cadrul celor cinci state selectate pentru analiză, mai precis Franța, Germania, Marea Britanie, Slovacia și Danemarca.

Studiul implică analiza legislației, strategiilor și politicilor publice din domeniul culturii, cu accent pe relația artistului independent cu statul, în cinci țări europene, pe care le-am selectat după criterii precum asemănarea la nivel de organizare cu statul român, eficiența modului de organizare a politicilor în domeniul cultural, poziționarea lor în analizele UNESCO (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură).

Interviul este un instrument de cercetare adiacent analizei de documente din cadrul studiilor de caz cu elemente specifice politicilor culturale în general și statutului artistului, în particular, în cele cinci țări din cadrul Uniunii Europene.

Interviul este o discuție ce presupune folosirea unui ghid de interviu, nestructurat sau semistrukturat, aplicat indivizilor, cu posibilități de manevrare.

Caracteristicile interviului elaborat

Tipul de interviu selectat este:

- **Semistrukturat** - Presupune un ghid de interviu cu întrebări predefinite, dar care permite interviuatorului să devieze de la plan ca să pună întrebări specifice. Interviuatorul introduce tema, apoi ghidează discuția punând întrebări specifice. Interviul are 5 seturi de întrebări nucleu, cât și întrebări suplimentare și, în funcție de modul cum evoluează discuția, poate să problematizeze mai în profunzime temele de discuție. Întrebările sunt orientative, subiectul putând să ofere și răspunsuri parțiale.
- **Intensiv** - fiecărui subiect interviuat îi este acordat un timp îndelungat de discuție, ceea ce permite abordarea problemelor puse în discuție în profunzimea lor. Astfel, nu se impune un

timp maxim de discuție, ci doar unul minim. În e-mail persoanele invitate să participe la interviu vor putea să discute cel puțin 15 minute.

- *Personal* - la care participă doar operatorul de interviu și subiectul interviuat.
- *Telefonic, prin mijloace online (inclusiv e-mail)* - Având în vedere că operatorul de interviu (în acest caz sociologul) și subiectul interviuat se află în state diferite, discuția va avea loc la telefon sau prin mijloace online de comunicare (Sckype, Massanger, WhatUp, etc). În cazul în care persoana interviuată nu are timp pentru a avea o discuție în această manieră, ea va fi invitată să răspundă în scris.
- *De verificare* - are drept scop atât verificarea, cât și completarea informațiilor culese cu ajutorul altor metode și tehnici de investigație, mai precis analiza de documente, legi, strategii, politici publice.
- *De analiză a percepțiilor* – Scopul interviului este de a identifica percepții asupra legislației, strategiilor și politicilor publice din domeniul culturii, cu accent pe relația artistului independent cu statul, în cinci țări europene.

Perioada de anchetă

Interviurile au fost luate în perioada 11.06- 31.07.2018. Interviurile sunt considerate un instrument adiacent al analizei, care vin în sprijinul conturării unei percepții asupra politicilor cultural și al statutului artistului în cele cinci state selectate.

Interviurile au fost transmise prin e-mail unor adrese dintr-o bază de date cu contactele a patru categorii de subiecți:

1. Artiști domiciliați sau rezidenți în cele cinci țări.
2. Experți care lucrează în domeniul cultural, din mediul artistic, din organizații nonguvernamentale, asociații și fundații de profil
3. Specialiști din mediul academic care activează în domeniul artistic, sociologiei culturale, politicilor publice și managementului cultural

4. Artiști români stabiliți în cele cinci state.

Baza de date a fost completată treptat în funcție de necesități și de diverse etape de documentare. Ea a fost elaborată în urma documentării constante, cât și a bazei de date cu artiști din cadrul Asociației.

Pentru a acoperi o paletă cât mai mare de respondenți și persoane informate în legătură cu activitățile proiectului, persoanele care au primit e-mailul au fost rugate să facă recomandări de contacte ale unor persoane care fac parte din categoriile de mai sus și care ar fi dispuse să își exprime părerea privind statutul artistului în țara în care locuiesc. Persoanele invitate să participe în cadrul cercetării au primit și un e-mail de reamintire. Au fost contactați subiecții și telefonic pentru reamintire acolo unde este cazul. De asemenea, au fost contactate și organizații nonguvernamentale, fundații, institute de cercetare de profil, din domeniul cultural.

Transcrierea interviurilor

Fiecare interviu a fost transcris sau tradus într-un document separat. Deoarece nu există un acord scris al persoanei intervievate în vederea înregistrării convorbirii, interviurile sunt reproduse de sociolog, în urma ideilor transcrise în timp real.

Riscurile în a nu avea minim o poziție din fiecare stat selectat sunt legate de:

- Bariere de limbă
- Lipsa de informații privind statutul artistului – aspectul foarte tehnic al întrebărilor
- Dezinteresul pentru subiectul interviului
- Lipsa de timp sau timp limitat de culegere a datelor.

Aspecte privind analiza calitativă

Pentru conturarea unei imagini corecte privind percepțiile subiective privind statutul artistului independent în cele cinci state, au fost luate 11 interviuri cu artiști și experți în cultură din Franța, Germania, Marea Britanie și Danemarca. Au fost transmise 46 de invitații pentru a răspunde

\\

la întrebări către persoane fizice - artiști și experți în cultură și 12 către instituții publice, ONG-uri și asociații/institute culturale din aceste cinci state.

În ceea ce privește repartitia pe state, invitațiile pentru participarea la cercetare prin răspunsurile la întrebări arată astfel:

- ✓ 12 – Franța
- ✓ 18- Germania
- ✓ 6- Marea Britanie
- ✓ 13 – Danemarca
- ✓ 9 - Slovacia

Referitor la interviurile luate, situația arată în felul următor:

- 4 interviuri cu personalități din Franța (Cu trei experți în cultură și un artist)
- 3 interviuri cu personalități din Germania (Cu un expert în cultură și doi artiști)
- 3 interviuri cu personalități din Marea Britanie (Cu doi experți în cultură și un artist)
- 1 interviu cu o personalitate din Danemarca (Cu un expert în cultură)

Dintre cele 11 interviuri, 4 au fost discuții pe Sckype, 4 au reprezentat discuții telefonice, 1 a fost o discuție pe whatup și 2 au fost transmise în formă scrisă pe e-mail.

De asemenea, dintre cele 11 persoane intervievate, doar 3 sunt femei.

În cazul Slovaciei, am discutat pe e-mail cu expertul în cultură Pavol Kral, inițiator al proiectului în ceea ce privește statutul artistului independent în Slovacia, cât și autor a numeroase articole și cercetări pe această temă. El nu a avut timpul necesar pentru a răspunde la întrebări, însă a transmis câteva materiale care au putut fi folosite în analiză.

Ca observații generale din procesul de intervievare, se pot enumera:

- Cei 7 experți în cultură au participat la elaborarea de cercetări și studii privind politicile culturale și statutul artistului în statele lor.

- De multe ori, opiniile artiștilor și experților în cultură privind politicile publice în cultură sunt diferite.
- Dialogul cu persoanele intervievate au adus observații și privind alte aspecte legate de artiști și cultură în țările selectate.
- Experții în cultură au oferit sprijin cu documente, articole, legislație care să completeze discursul lor.

Ideii centrale care au rezultat în urma discuțiilor cu persoanele intervievate:

- Ultima întrebare privind opinia potrivit căreia țara în care trăiesc este un model de bune practici pentru politicile culturale și statutul artistului a avut un răspuns pozitiv în toate cazurile.
- Nivelul de satisfacție este ridicat în mare parte privind:
 - ✓ Prevederile legale destinate activității artiștilor independenți
 - ✓ Modul de funcționare al politicilor publice pentru artiștii independenți
 - ✓ Demersurile de susținere din partea societății (instituții, ONG-uri, sindicate) al artiștilor independenți - – nivel mediu de satisfacție
- În general, percepțiile privind măsurile și politicile publice pentru artiștii independenți, relația dintre stat/societate și artistul independent, nivelul de trai al artistului independent, relația dintre societate civilă și artist, nivelul de implicare al societății civile sunt pozitive.

3. Cinci modele de bună practică. Puncte tari și puncte slabe

În cadrul celor cinci studii de caz, am prezentat situația de fapt din statele analizate la nivel de politici culturale și reglementări în ceea ce privește statutul artistului independent. Pentru analiza percepțiilor și pentru oferirea de explicații suplimentare, au fost luate interviuri cu experți și artiști din patru dintre cele cinci state (exceptând Slovacia).

3.1. Reglementări și prevederi privind activitatea artiștilor independenți în cele 5 state analizate

\\

Când ne referim la reglementări și prevederi privind activitatea artiștilor independenți, criteriile analizate sunt:

- ✓ Importanța sistemului politic - abordări diverse;
- ✓ Existența unui regulament, strategie, lege privind statutul artistului independent
- ✓ Legislație specifică pe domeniile culturale
- ✓ Măsurile fiscale pentru artiștii independenți
- ✓ Regulile de protecție socială pentru artiștii independenți
- ✓ Sistem de impozitare
- ✓ Tipul de contractare.

Trebuie subliniat faptul că sistemul politic este un element important în organizarea politicilor culturale.

Tabel 1: Tabel cu situația artistului independent în cele 5 state

Țară/situație specifică	Franța	Germania	Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord	Slovacia	Danemarca
Sistem politic	Republică semiprezidențială	Republică parlamentară	Monarhie constituțională	Republică parlamentară	Monarhie constituțională
Model cultural	Centralizat	Descentralizat	Descentralizat libertarian (cu autonomie)	Hibrid	Centralizat-model nordic

\\

			ridicată pentru regiuni)		
Lege specifică artiștilor independenți	Da- Schema de securitate Socială pentru artiștii independenți (1977)	Da – Legea de Asigurare Socială a artiștilor (1981)	Nu	Nu- în dezbatere publică	Nu- Statutul artiștilor este încadrat în legislația pentru toate profesiile.
Măsuri fiscale*	Da	Da	Da	Da	Nu
Legi specifice pe domenii culturale	Reguli diferite pentru artiștii vizuali și cei ai spectacolului (<i>intermittence du spectacle</i>)		Programe speciale pentru diverși artiști din domenii în vederea sprijinului pentru angajare și găsirea de proiecte.	Nu	Nu
Protecție socială**	Da	Da	Nu	Nu	Nu

* Reduceri și/sau scutiri de taxe și impozite (inclusive TVA)

** Asigurări de șomaj, pensie și sănătate

*** Cum sunt angajați majoritatea artiștilor - Contracte determinate, colaborări scurte, contracte pe perioadă nedeterminată

Criteriile prezentate au fost urmărite și în cadrul interviurilor prin întrebarea numărul 1.

I. În anul 2017, în cadrul cele de-a 19-a ediție din Compendiul Politici și Tendințe Culturale în Europa, găsim [un tabel elaborat de UNESCO](#)⁴⁶ cu reglementările existente în fiecare stat privind măsurile pentru artiștii independenți. În cele ce urmează, vă rog să ne povestiți care sunt punctele tari și punctele slabe, în opinia dumneavoastră, ale următoarelor reglementări și prevederi* privind activitatea artiștilor independenți în țara în care lucrați:

1. Legi de securitate socială pentru artiștii independenți (dacă este cazul)

Puncte tari:

Puncte slabe:

2. Deduceri fiscale pe venit

Puncte tari:

Puncte slabe:

3. Venit mediu

Puncte tari:

Puncte slabe:

4. Asigurări șomaj

Puncte tari:

Puncte slabe:

5. Asigurări pensie

**În cazul în care nu există astfel de măsuri implementate de statul în care locuiți, vă rog să ne povestiți pe scurt care sunt și cum ați caracteriza demersurile instituționale sau ale societății civile în acest sens.*

În general, respondenții au evitat această întrebare și au preferat să ofere un răspuns global la ea sau câteva detalii pe o parte dintre dimensiuni.

⁴⁶ Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 19th edition, 2018, ISSN 2222-7334, © Council of Europe/ERICarts/Boekmanstichting 2002-2018 - <https://www.culturalpolicies.net/web/status-of-artists-tables.php?aid=34&cid=45&lid=en>

Franța

Dintre statele analizate, Franța are cel mai generos sistem de protecție socială. Totuși și acesta pune câteva probleme și se află în centrul dezbaterilor actuale din țară.

Sistemul de asistență socială francez este unul dintre cele mai bune din lume. Dacă plătești impozitele, te bucuri de foarte multe drepturi de protecție socială. Trebuie să ai statutul de "artiste intermittent de spectacle" și să fii înscris în sistemul de securitate socială pentru plata taxelor (Muzician stabilit în Franța - artist independent).

În primul rând, un artist poate fi independent dacă își dorește, putând oricând să se angajeze la stat sau într-o organizație, companie de profil.

Problematica statutului artistului este strâns legată de modul cum se plătește artistul. Astfel, contează foarte mult dacă faci parte din categoria artiștilor vizuali sau cei ai spectacolului, cum contează dacă lucrezi ca balerin în trupa națională franceză sau ești coregraf independent.

De asemenea, există diferențe de venituri și între artiștii care lucrează în diferite domenii. Franța are o economie mixtă, adică guvernul central și administrațiile locale finanțează mare parte din fiecare tip de activitate creativă. Tehnicienii sunt cei care iau venituri cu regularitate.

Artiștii în Franța au, de obicei mai multe surse de venituri.

- 1) Artiștii vizuali (75% dintre ei sunt independenți) – au și 3-4 surse de venit. Aceștia câștigă venituri din proiecte, vânzare opere, predarea artei, ateliere cu alți artiști. Acești artiști de ajutorul social. Astfel, un artist dacă nu are activitate suficientă, va primi câte 500 euro/lună pentru a supraviețui și a își găsi alte surse.*
- 2) Artiști ai spectacolului – În acest caz, majoritatea fondurilor sunt publice. Puțini artiști au contract. Majoritatea dintre ei aparțin unor companii independente, fără să fie membrii instituționali. Instituțiile publice invită companii și orchestre mici să țină spectacole în spațiile lor, pentru ca apoi să cumpere spectacolul. Acest lucru duce la multe contracte determinate, însă dacă pot dovedi că au lucrat minim 507 ore pe an, pot primi asigurări sociale de șomaj.*

\\

Categoria aceasta de artiști se numește „L’intermittent du spectacle”. În acest moment, există o dezbatere națională în legătură cu acest statut, deoarece populația se întreabă care este raportul dintre cotizația artiștilor și ceea ce oferă.

În Franța există 3 tipuri de taxe:

- 1. Taxe sociale, care se retrag automat din venit.*
- 2. Taxe naționale, care se plătesc după ce cunoști toate veniturile.*
- 3. Taxe locale, pe locuință.*

La fiecare 3 ani, syndicatele au discuții cu marile companii, care nu agreează sistemul.

3) Artiștii care lucrează în domeniul patrimoniului național sunt angajați preponderent la stat.

Oricum, există deduceri de taxe pentru artiști. (Sociolog francez în domeniul culturii)

Astfel, în acest sistem, există o diferențiere în ceea ce privește regulile de securitate socială între artiștii care lucrează în artele vizuale și cei care lucrează în artele spectacolului, ceea ce poate fi considerat, din anumite perspective, o formă de discriminare între tipurile de artiști.

Statutul artiștilor care lucrează în artele spectacolului este mai bun decât cei care lucrează în artele vizuale, artele contemporane. Artiștii aleg dacă sunt independenți sau nu. Situația este complexă, iar acum există o dezbatere națională dacă artiștii să mai primească aceleași beneficii sociale. Artiștii pot alege să se înscrie în sistemul guvernamental de taxe și impozite și pot beneficia de multe avantaje. Regiunile au dezvoltat politici publice pentru combaterea șomajului. Se elaborează și se implementează politici de economie socială, prin care se dau subvenții pentru inițiative de grup care să sprijine artiștii să își găsească locuri de muncă și proiecte.

Franța este singurul stat unde artiștii („intermittent du spectacle” - artiști sau tehnicieni din artele spectacolului – performing arts) primesc ajutor de șomaj și beneficii dacă lucrează doar 507 ore pe an. Acest beneficiu este în centrul dezbaterii naționale actuale pe cultură. (Profesor/membru ONG francez în domeniul culturii)

Dezbaterea națională privind statutul de „intermittent du spectacle” are în centrul dilema raportului dintre investiția statului din bugetul național în activitatea artiștilor și valoarea operei/creației artiștilor care se întoarce în societate. Cu alte cuvinte, se pune problema costurilor, dacă merită atâtea costuri susținerea artiștilor.

Există o dezbatere națională privind acest statut care durează de ani de zile, deoarece sistemul de asigurări în cazul artiștilor spectacolului este folosit inadecvat.

Companiile mari, în loc să dea artiștilor angajați salarii stabile, pe perioade lungi, profită că primesc bani din fondurile de la stat pentru a îi angaja pe termen determinat, pe perioade scurte.

Pe de altă parte, unii artiști profită chiar dacă pot cere să li se ofere un contract mai lung. Sistemul a fost bun inițial, însă a creat un dezechilibru la nivel de societate. Este necesar ca sistemul să fie reformat. Au fost cazuri în care nu s-au înțeles în ceea ce privește contractarea și plata salariilor autoritățile locale și grupele de artiști și astfel au fost anulate festivaluri, care au dus la pierderea unor sume importante de bani pentru bugetul local, deoarece, deși este costisitor să organizezi evenimente culturale - spectacole, festivaluri, ele aduc și sume importante de bani la bugetul local (Expert francez în domeniul culturii).

Ca exemplu de legislație ce sprijină securitatea socială, Franța, stat centralizat, este bun, deoarece asigură atât șomajul, cât și pensie artiștilor independenți, mai avantajos fiind pentru artiștii care lucrează în domeniul spectacolului. Ca puncte slabe, pot fi menționate cu precădere două mai importante:

1. Clivajele la nivel de societate pe tema nivelului prea ridicat de asistență socială;
2. Lipsa de stabilitate la nivel de locuri de muncă pentru artiști în domeniul spectacolului deoarece se angajează pe contracte scurte, determinate.

Pe de altă parte, un punct tare care se remarcă este paleta largă de activități în care artiștii pot fi implicați, ceea ce le oferă posibilitatea de a avea activitate continuă.

Germania

Între statele analizate, Germania se evidențiază prin modelul descentralizat care funcționează foarte bine și infrastructura culturală eficientă. Artiștii independenți germani au drepturi asigurate prin legislație.

Legislația germană nu are foarte multe acte normative culturale pentru artiști, însă are o trăsătură importantă, aceea că oferă artiștilor independenți posibilitatea să aibă asigurare de sănătate mai

ieftină. Este foarte important, în condițiile în care asigurarea de sănătate este cea mai scumpă peste tot. Pentru a avea protecție socială, artiștii trebuie să își plătească taxele.

Totuși, legile puține culturale funcționează foarte bine datorită descentralizării și a istoriei îndelungate în domeniul culturii.

Pe de altă parte, o problemă reală este că dacă iei legi din mai multe domenii, o persoană apare diferit. Un artist poate fi angajat pe cont propriu, artist independent, șomer etc. (Expert german în domeniul culturii)

Modalitatea cea mai frecvent întâlnită de contractare în Germania a artiștilor este determinată, prin contracte de prestări servicii. Percepția persoanelor intervievate este că sistemul de impozitare nu este foarte prietenos cu artiștii.

Meseriile din domeniul artei sunt considerate liberale.

Pentru a avea asigurări, fiecare artist se înregistrează la Finanțe și primește un număr unic de înregistrare. Actorii încheie contracte de prestări servicii pe proiecte. Legislația din Germania nu este prea „drăguță” cu artiștii. Legile sunt bine puse la punct, însă nu îi oferă artistului posibilitatea de a ieși din protecția socială. Există deduceri fiscale (materiale, pe transport), așa cum există și în cazul altor meserii. La sfârșit de an, artiștii completează o declarație și pot obține deduceri de la impozit. În general, artiștii lucrează cu contracte care se reînnoiesc sau nu anual. De exemplu, actorii abia după zece ani pot să aibă contract pe perioadă nedeterminată, însă regizorii sunt angajați pe proiecte. Din păcate, în Germania, nu există angajamente permanente, mai mult există contracte determinate. Asigurarea de șomaj există doar dacă lucrezi un an de zile lunar. Pentru pensii, artiștii se pot înscrie pentru a plăti un randament la un fond de pensii.

De asemenea, diverse facilități pot exista și în funcție de landul căruia aparții. (Regizor stabilit în Germania - Artist independent)

Ca în toate sistemele, artiștii independenți din Germania trebuie să își plătească impozitele pentru a beneficia de toate deducerile și drepturile de protecție socială. Însă, pentru plata impozitelor, sunt necesare cunoștințe privind funcționarea sistemului și rigoare privind termenele de plată.

Artiștii independenți fac contracte pe prestare servicii, plătite net, după care fiecare dintre ei își plătește impozitul. Sistemul nu este foarte prietenos cu artistul, deoarece acesta trebuie să facă estimări în fiecare an a veniturilor pe anul viitor. În ianuarie-februarie artistul achită impozitele, pentru ca apoi statul să facă regularizări. Regularizările înseamnă un impozit mai mic în următorul an. Artiștii nu sunt contabili, este dificil să facă toate calculele, mai ales că pentru întârzieri la plata taxelor amenzile sunt mari. Artiștii primesc deduceri pentru accesorii, echipamente, chirie, transport.

Ei primesc banii înapoi eșalonat într-o perioadă de timp. Toate formalitățile legate de impozite reprezintă o sursă de stres pentru ei (Muzician stabilit în Germania).

Marea Britanie

Marea Britanie este un caz aparte între statele studiate. În primul rând, la nivel formal, Marea Britanie mai este membru al Uniunii Europene până în martie 2019. În al doilea rând, situația actuală din cadrul ei este tensionată, având în vedere consecințele Brexit. În al treilea rând, este destul de dificil de vorbit de o politică culturală unitară într-un stat profund descentralizat și cu multe regiuni autonome. Pentru a avea o imagine clară a ceea ce se întâmplă în Marea Britanie, ar fi trebuit făcute analize pe fiecare regiune în parte. Totuși, modelul cultural al Marii Britanii este profund liberal, artiștii având la dispoziție o serie de facilități pentru a se angaja și intra în proiecte, însă cu puține reguli de protecție socială.

Dacă ne referim la actori, în Marea Britanie ai două opțiuni. Poți să optezi să fii actor amator și să faci parte dintr-o trupă de amatori. Aceste trupe sunt susținute de asociații care îi sprijină pentru a organiza spectacole. Spectacolele sunt finanțate din fonduri externe și din cotizații. Pe de altă parte, există actorii profesioniști, care au finalizat studii în domeniu. Aceștia își pregătesc cv-ul, cartea de vizită cu toată cariera și se pot înregistra pe un site special numit spotlight -

\\

<https://www.spotlight.com/> Un actor se poate înregistra în această asociație. Din urma înregistrării, actorul poate primi sprijin pentru castinguri, pot să participe în diverse proiecte, să ceară deconturi pentru cheltuieli diverse, transport, etc.

Un artist independent face o estimare a veniturilor la început de an și ulterior se primesc taxele înapoi.

Pentru plata impozitelor, un actor are nevoie de un contabil (Actriță stabilită în Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord- Artist independent)

Legislația este pusă la punct și simplificată, însă uneori acest lucru poate să ajute la formarea de decalaje în societate. În cadrul interviurilor, percepția despre Marea Britanie este că statul sprijină artiștii să aibă o paletă largă de opțiuni și oportunități, însă asigurările de orice tip stau la latitudinea lor.

Legea privind securitatea socială (Scoția) este un proiect al Parlamentului scoțian care permite transferarea aspectelor sistemului de securitate socială către Parlamentul scoțian, ca parte a soluționării deconcentrării convenite de Comisia Smith după referendumul privind independența din 2014. Aceasta prevede o abordare mai progresivă decât atunci când Westminster controlează în întregime.

Sistemul britanic în ansamblul său și în parte a fost criticat de ONU și de alții pentru că nu protejează drepturile cetățenilor. Sistemul de credite universale de bază din Marea Britanie a fost puternic criticat în rapoartele privind plasarea economiilor în fața oamenilor. Intenția a fost aceea de a combina majoritatea ariilor de bunăstare într-un sistem simplificat. Cu toate acestea, punerea în aplicare a cauzat dificultăți enorme.

Creșteri minore recente ale ratelor impozitului pe venit în zonele mai înalte din Scoția au fost în mare parte bine primite și au deschis calea spre creșterea cheltuielilor publice în zonele critice, inclusiv creșterea salariilor restante. În Marea Britanie există speculații cu privire la creșterea taxei pe venit fiind folosită pentru a compensa consecințele economice ale Brexit.

Regatul Unit, ca întreg, are un decalaj foarte larg și în creștere între cei bogați și cei săraci. (Expert scoțian în domeniul culturii)

Slovacia

În cadrul Slovaciei, are loc o dezbatere veche pe marginea statutului artistului prezentată pe larg în studiul de caz pe această țară. Momentan, ea poate fi considerată un reper în ceea ce privește pașii elaborați în construcția acestui statut, având în vedere că face parte din blocul statelor postcomuniste.

Danemarca

Alt caz special între statele analizate este cel al Danemarcei, stat Nordic cu un sistem foarte organizat în care artistul este integrat între celelalte categorii sociale, fără să fie considerate a fi necesare ajustări legislative speciale.

Nu există o lege specifică în Danemarca care să se aplice artiștilor sau altor persoane angajate în domeniul cultural. Actuala lege a muncii daneze este valabilă pentru toți danezii, indiferent de profesia lor. (Expert danez în domeniul culturii).

Notă: Modelul statului centralizat versus stat descentralizat

La ora actuală, există dezbateri la nivelul academic privind legătura între tipul de sistem al unui stat, centralizat sau descentralizat. Autorul Frederick Van der Ploeg a adâncit analiza celor două modele naționale, centralizat și descentralizat, aducând în atenție problema responsabilității. “În politicile culturale centrate pe stat (*state-driven*), politicienii și funcționarii decid. În modelele descentralizate, guvernul nu face mai mult decât să aloce resursele și instituțiile culturale sunt îndreptățite să aleagă prioritățile.

\\

În tiparele centrate pe stat și cel olandez, responsabilitatea pentru politicile culturale ține exclusiv de Minister, în vreme ce instituțiile culturale din Marea Britanie poartă responsabilitatea pentru rezultate. Deși bugetele europene pentru cultură sunt relativ mici în raport cu alte ministere, pe o plajă între 0,15% și 0,7% din PIB, asta nu înseamnă că eczelele clasice ale sectorului public nu își fac apariția. Clientelismul, favoritismele, lipsa transparenței, lobby-ul sunt mai probabile în sistemele centralizate, pe lângă tendința, de a începe ample proiecte cu rezonanță națională.

Frederic Van der Ploeg pledează pentru mixarea avantajelor. O bună politică în cultură îi permite Ministerului să stabilească regulile jocului și obiectivele în sens larg, însă îi interzice exprimarea unor preferințe estetice.”.⁴⁷ În cazul României, se pune problema cui îi revin evaluarea proiectelor și bunurilor culturale, cât și care este poziția artiștilor independenți, cum sunt ei definiți.

3.2. Relația dintre societate și artistul independent

Investiția în cultură, la nivel de politică culturală este o prioritate în cele cinci state analizate, cel puțin în legislație și alte acte normative. Pentru ca un artist să fie independent trebuie să i se ofere condiții să își poată exercita munca și să aibă posibilitatea de a supraviețui atunci când nu are proiecte sau când este la final de carieră. Aprecierea muncii artistului are legătură directă cu educația culturală a unei populații, mai ales cu accesul la cultură cât mai larg.

“A doua întrebare pusă în cadrul interviului este: Dacă am considera că există o relație bilaterală între societate și artist, cum ați răspunde la următoarele întrebări:

⁴⁷ Gabor, Alexandru- *Statul, politicile culturale și ICR-ul*, contributors.ro, 14 August 2014 , <http://www.contributors.ro/cultura/statul-politicile-culturale-%C8%99i-icr-ul/> (* Fragment adaptat din *Patrimoniul construit și politici culturale în Europa Centrală și de Est*, cercetare finanțată în proiectul „Burse doctorale în sprijinul cercetării: Competitivitate, calitate, cooperare în Spațiul European al Învățământului Superior” cofinanțat de Uniunea Europeană prin Fondul Social European, POSDRU 2007-2013.)

1. Este apreciat rolul artistului de către societate?
2. Există responsabilități ale artiștilor față de societate?

Vă rugăm să vă argumentați răspunsurile.”

Franța

Potrivit persoanelor intervievate, în Franța, munca și opera artistului sunt apreciate.

Este apreciat rolul artistului de către societate, însă există unele diferențieri pe domenii. Accentul este pus pe artele spectacolului, iar patrimoniul național este foarte protejat (Profesor/membru ONG francez în domeniul culturii).

Având în vedere că există percepția conform căreia cultura ajută și creșterea economiei și dezvoltarea societății, în actele normative din Franța, dar și la nivel de opinie general există părerea că activitățile creative trebuie susținute de stat și nu trebuie lăsate la latitudinea pieței, în legea “cererii li ofertei”.

Artiștii sunt muncitori, opera lor contribuie la creșterea nivelului economic, iar populația cunoaște acest lucru. Sunt unele opinii conform cărora artiștii nu oferă nimic societății, însă sunt izolate. Politicile în domeniul cultural susțin că arta este foarte bună și că ajută la creșterea economiei, la evoluția societății. Populația este divizată între pătura socială care dorește un nivel ridicat de artă și cea care vrea divertisment.

Dacă luăm exemplul cinematografului, în Franța există fonduri publice pentru cinematecele mici. A fost o dezbatere la nivel european în care se puneau problema stopării fondurilor pentru cinematografia europeană. Ministrul Culturii al Franței, alături de omologii săi în alte 15 state au elaborat o scrisoare deschisă către Parlamentul European în care sprijină cinematografia și ideea de a nu îi tăia fondurile și a o lăsa în voia pieței.

Cultura trebuie finanțată de societate. În Franța, se susține respectul pentru cultură și nevoia accesului la ea pentru toată lumea. Sunt patru idei elementare la care trebuie să ne raportăm în mersul politicilor publice din Franța:

\\

- 1) Democratizare culturală
- 2) Efortul public pentru cultură
- 3) Artiștii trebuie să fie liberi
- 4) Publicul trebuie să fie educat (Expert francez în domeniul culturii).

Intervenția statului este benefică pentru că oferă accesul la cultură a tuturor, ceea ce înseamnă automat o populație mai educată, cât și pentru că respectă libertatea artiștilor și drepturile de securitate socială. Până unde poate merge implicarea autorităților?

Germania

Percepțiile pot să difere când vine vorba despre relația dintre stat și societate în Germania. Ceea ce însă este bine de subliniat este faptul că domeniul muzical are o tradiție foarte veche și respectată și statutul de muzician este bine văzut de populație.

- ✓ *Germania este o societate destul de conservatoare, care nu are un spațiu legislativ fiscal pentru artiști dedicat. Un inginer aduce mai multă plus valoare financiară, iar artistul este considerat un consumator. Accesul la artă este scump. Un bilet la operă costă peste 80 euro. În domeniul muzical, există multe funcții la stat. Concursul este foarte serios pentru pozițiile de angajare la stat. În cazul unui funcționar public și dacă se dizolvă filarmonica, va avea asigurat un loc de muncă. Muzicienii sunt foarte apreciați. Activitățile culturale se autosusțin prin sponsori, bilete, fonduri, taxe. (Regizor stabilit în Germania- Artist independent)*
- ✓ *Artiștii sunt apreciați și bine văzuți în Germania. Aceștia, la rândul lor, au respect pentru public, oferindu-i un serviciu de calitate (Muzician stabilit în Germania).*
- ✓ *În cazul domeniului muzical, de exemplu, în Germania, muzica este considerată o religie, muzicienii fiind foarte respectați. (Muzician stabilit în Franța – Artist independent)*

Marea Britanie

Marea Britanie este un stat în care artistul este apreciat de societate și se caută soluții pentru ca artiștii să fie în primul rând susținuți de piață prin cererea publicului.

Marea Britanie are o istorie îndelungată în ceea ce privește investițiile în cultură. Guvernul britanic consideră esențiale muzeele și galeriile, de aceea accesul este gratuit, tocmai pentru a oferi posibilitatea tuturor să le viziteze. Rolul artistului este apreciat și există și un nivel ridicat de accesibilitate la cultură. Nu pot spune multe lucruri despre perspectiva artiștilor (Expert britanic în domeniul culturii).

Artistul este apreciat de societatea britanică. Există un respect față de artist din partea societății. Britanicii primesc educație din copilărie pentru a respecta cultura. Fiecare nișă a spectacolului este susținută. Nu se consideră că există producții proaste și este respectată viziunea artistului. Facultatea costă foarte mult, însă un student poate fi împrumutat de Guvern și returnează banii ulterior finalizării studiilor. Artiștii sunt conștienți de oportunitățile lor și respectă regulile. (Artist stabilit în Marea Britanie).

Artiștii își asumă o serie de responsabilități, dar acestea nu sunt obligatorii, altele decât să fie un bun cetățean în ceea ce privește plata impozitelor etc. Artiștii au jucat un rol activ în campania de independență din 2014 și, într-o anumită măsură, în campania împotriva lui Brexit.

O opinie personală este că cel mai comun model de guvernare pentru organizațiile artistice (companie limitată prin garanție cu statut caritabil) poate să-și limiteze impactul social ca statut caritabil în Regatul Unit nu înseamnă nici o implicare în nici o activitate politică (de exemplu campania împotriva lui Brexit) tind să fie destul de conservatori (contabili etc.) (Expert scoțian în domeniul culturii).

3.3. Societate civilă și fondurile alocate culturii

În orice domeniu, o societate civilă puternică poate ajuta la modelarea societății și a cadrului legislativ într-un mod corect și necesar, deoarece poate atrage atenția privind nevoile și discrepanțele la nivelul breslelor, dar mai ales în cazul în care apar discriminări și situații în care legislația defavorizează o anumită categorie de populație.

\\

Criteriile “Societatea civilă în domeniul cultural în cele cinci state. Avantajele asocierii”, cât și “Influențele actorilor terți din societate (companii, organizații nonguvernamentale, uniuni, syndicate)” au fost selectate pentru a vedea sprijinul oferit artiștilor din partea altor sectoare, în afara celui public, cât și stabilitatea sistemului. Un sistem stabil și sănătos presupune o societate civilă puternică și vocală.

A treia întrebare “Ce structuri asociative de artiști există în țara dumneavoastră? Care este rolul acestora (structuri asociative) în finanțarea activităților artiștilor? Ce fonduri ale statului pot finanța artiștii independenți ? Pot fi finanțați direct sau numai dacă fac parte din structuri asociative ?

Întrebări suplimentare:

- Există syndicate ale artiștilor în țara dvs. ? Care este rolul lor ?
- Există syndicate de breaslă pe anumite domenii artistice?” cuprinde problematica implicării societății civile în oferirea de fonduri artiștilor și susținerea și protejarea drepturilor lor.

Franța

Franța este un stat cu organizații de lobby puternice. Unul dintre experții germani în domeniul culturii ne-a precizat că “Germania nu are grupuri de lobby cu atâta putere ca în Franța”, ceea ce face Franța recunoscută pentru partea asociativă din cadrul societății ei.

- ✓ *Există foarte multe asociații, fundații și firme private care finanțează artiștii și evenimentele culturale. De exemplu, Luis Vitton are o fundație care sprijină cultura. Latura asociativă este foarte importantă în Franța (Muzician stabilit în Franța).*
- ✓ *Structurile asociative, de tip syndicate, fundații, rețele sunt foarte puternice și ajută mult cu finanțările artiștilor (Profesor/membru ONG francez în domeniul culturii).*
- ✓ *În Franța, Ministerul oferă fonduri pentru companii, asociații și întreprinde acțiuni speciale pentru sprijinirea artiștilor independenți. Fondurile pot fi gestionate și de autoritățile locale (Expert francez în domeniul culturii).*

\\

Artiștii au opțiuni atât de a accesa fonduri din diverse părți, cât și de a opta pentru o anumită formă de angajare.

În Franța, artiștii pot să:

- 1) Facă parte din categoria artiștilor independenți. Aceștia trebuie să își declare singuri venitul și să își plătească singuri taxele.*
- 2) Facă parte din diverse structuri asociative non-profit, însă în cazul acestor structuri tot profitul trebuie reinvestit. De exemplu, președintele din asociație nu poate lucra în cadrul ei.*
- 3) Fie angajați la stat. (Sociolog francez în domeniul culturii)*

Germania

În Germania, artiștii au acces la o diversitate de fonduri. Descentralizarea are marele avantaj că obligă comunitățile locale și regionale să atragă fonduri pentru cultură din diverse surse. Atragerea fondurilor, implicit, o viață culturală activă și diversă este o condiție de responsabilitate socială. Unul dintre respondenți a adus în discuție importanța curatorului și a tipului de management cultural practicat de instituțiile de profil. Curatorul din instituțiile mari culturale își poate pune amprenta asupra instituției și poate atrage fonduri și poate să ofere și artiștilor independenți și necunoscuți posibilitatea de a își prezenta opera.

În cazul culturii, există foarte multe fonduri, acestea făcând parte din tradiția descentralizării. Fiecare land dorește să aibă ceva cu care să se mândrească. De exemplu, în 1921, un orașel din Bavaria a fost dizolvat și inclus într-o structură administrativă mai mare. Una dintre condițiile administrației locale ale orașelului a fost să se plătească în continuare fonduri pentru opera locală. Descentralizarea ajută în mod obișnuit să înflorească cultura. (Expert german în domeniul culturii)

Fondurile pe care artiștii în Germania le pot accesa sunt multe și diverse, ceea ce oferă și un nivel ridicat de stabilitate pentru artiști care au proiecte de unde pot să aleagă.

Artiștii pot accesa fonduri de la stat, fonduri de sprijin financiar, regional, finanțări din zona privată (deductibile, persoane fizice), de la companii care se autosusțin. Teatrul, de exemplu, trebuie să își îmbunătățească bugetul, să se autofinanțeze. Ele pot achiziționa și opere de artă pentru muzeele

\\

lor. Poziția curatorului este foarte importantă, deoarece el este responsabil de managementul cultural și își poate pune amprenta pe renumele instituției. (Regizor stabilit în Germania- artist independent)

În ceea ce privește accesarea de fonduri, sunt necesare persoane de suport, cu cunoștințe pe management. Și în câștigarea de granturi, fonduri de la stat, burse, cunoștințele sunt importante. (Muzician stabilit în Germania)

Marea Britanie

La fel ca Franța, Marea Britanie are o tradiție în privința societății civile puternice. Artiștii primesc sprijin real când vine vorba de găsirea de oportunități. Fondurile pentru cultură sunt alocate de mai mulți actori, nu doar de stat.

Există asociații și sindicate care operează în domeniul artelor. Finanțarea de stat în Scoția se realizează prin două rute: companiile naționale sunt finanțate direct de către guvern; alte fonduri sunt alocate de către un organism de lungă durată, Creative Scotland.

Guvernul scoțian a majorat finanțarea pentru artă în 2018. (Expert scoțian în domeniul culturii)

În Marea Britanie, asociațiile oferă o susținere importantă artiștilor independenți. (Artistă stabilită în Marea Britanie)

Slovacia

În cazul Slovaciei, aceasta începe să se dezvolte la nivel de societate civilă și asociații care susțin cultura. La fel ca și în România, majoritatea fondurilor pentru cultură sunt gestionate de stat.

Danemarca

Danemarca are o societate civilă matură și puternică, iar artiștii au diverse opțiuni pentru finanțări.

3.4. Nivelul de venit al artistului independent. Drepturile de autor

Referitor la nivelul de venit în cele cinci state, trebuie subliniat faptul că acesta este considerat redus de toate persoanele interviewate, cu excepția respondentului din Danemarca. Artiștii independenți sunt considerați a avea venituri mai reduse și o stabilitate mai scăzută față de alte categorii profesionale, când vine vorba de venit, deoarece acesta este inconstant, iar proiectele sunt diverse și nu apar periodic.

În ceea ce privește drepturile de autor, există constrângeri majore legate de respectarea lor, ele fiind bine reglementate. Reglementarea corectă a drepturilor de autor este o condiție impusă și de organismele internaționale, precum UNESCO și de cele europene, precum Comisia Europeană.

Persoanele interviewate au răspuns la întrebarea:

Cum considerați nivelul de venit al artistului independent în țara dumneavoastră?

Întrebări suplimentare:

- Cum sunt administrate drepturile de autor și drepturile conexe în țara dumneavoastră? Există organisme de administrare a acestora (pentru folosirea operelor artistice în alte activități (radio, TV, timbre muzicale, literare, etc), artiștii creatori sau interpreți sunt remunerați, primesc vreo indemnizație?

Franța

În cazul artiștilor francezi, venitul este considerat a fi greu de precizat și analizat. Sunt foarte mulți factori care îl influențează.

- ✓ *Un artist poate câștiga mult într-un timp scurt, dar și puțin într-un timp lung. Mulți artiști sunt profesori. Majoritatea dintre artiști trebuie să găsească activități complementare, deoarece veniturile pot fi insuficiente și/ sau inconstante. (Expert francez în domeniul culturii).*

\\

- ✓ *Nivelul de venit depinde de domeniu, vârstă, gradul de notorietate. (Sociolog francez în domeniul culturii)*
- ✓ *Nivelul veniturilor este decent, dar depinde mult de domeniu. Artiștii care lucrează în artele vizuale au venituri mai mici. (Profesor/membru ONG francez în domeniul culturii).*
- ✓ *Veniturile depind de notorietate și statut, nu sunt neapărat mari (Muzician stabilit în Franța-artist independent)..*

Drepturile de autor sunt respectate și reglementate în Franța, însă pot pune probleme la calculul pensiei.

- ✓ *Prin drepturile de autor, se înțeleg specificul muncii artistului, cât și faptul că trebuie ca acesta să aibă timp pentru creație. Legislația în drepturile de autor are un cadru bun, iar condițiile sunt corecte (Expert francez în domeniul culturii).*
- ✓ *Drepturile de autor sunt foarte reglementate și protejate. Sunt interzise fotocopiile în sistemul de învățământ. (Muzician stabilit în Franța-artist independent).*
- ✓ *Drepturile de autor pun o serie de probleme, mai ales în cazul calculului pensiei și a colectării drepturilor. (Sociolog francez în domeniul culturii)*

Germania

Și în cazul Germaniei, percepția asupra veniturilor artiștilor independenți este că acestea nu sunt mari. Întotdeauna sunt necesare mai multe surse de venit pentru un trai peste medie.

Artiștii au un venit scăzut, sub medie. Artiștii consacrați au un venit mare. (Regizor stabilit în Germania- Artist independent)

Venitul unui artist este unul cu care te poți descurca, fără posibilitatea unor vacanțe sau de a pune bani deoparte. Sunt în Germania pentru a trăi mai bine, nu pentru a face bani. Trebuie investiți bani în aparatură, deoarece nu poți face proiecte cu aparatură veche (Muzician stabilit în Germania) .

Nivelul de venit al artiștilor angajați este satisfăcător. În cazul artiștilor care lucrează în domeniul muzicii, avem de-a face cu o piață mare. În Germania, Austria și Elveția se concentrează 15% dintre

\\

toate oportunitățile de muncă din toată lumea. Artiștii independenți din celelalte domenii, arte vizuale și artele spectacolului, pot trăi în situații precare. Mulți dintre ei predau artă, sunt pedagogi, însă nivelul de venit este mai scăzut (Expert german în domeniul culturii).

Referitor la drepturile de autor, expertul german în domeniul culturii atrage atenția asupra faptului că *“Legea drepturilor de autor (copyrights) este mai mult pentru lupta împotriva plagiatului, decât pentru artiști. Este o lege economică bazată pe succes. Doar unii artiști câștigă de pe urma ei, cei cu notorietate, pentru ceilalți nu contează așa de mult. Ea nu este neapărat o soluție pentru îmbunătățirea nivelului de trai al artistului”*. Această perspectivă este foarte interesantă deoarece modifică puțin abordarea standard că drepturile de autor trebuie să protejeze creația artistului și pune accent pe faptul că acestea trebuie să fie o sursă de venit importantă pentru artist și o modalitate de stimulare în vederea elaborării de opera originale.

Veniturile din drepturile de autor au scăzut în ultimii ani în Germania, însă modalitatea de acordarea a lor este transparentă și corectă.

În ceea ce privește drepturile de autor, acestea și-au diminuat valoarea cu timpul.

În trecut, drepturile de autor erau mai bine plătite. La concertele organizate prin proiecte, organizatorii preferă să fie în repertoriu lucrări muzicale la care nu se mai plătesc drepturi de autor, lucrări mai vechi. (Muzician stabilit în Germania)

Drepturile de autor le primești direct de la facilitator (TV, editură, etc). Procedurile în Germania sunt foarte eficiente, corecte, fără lipsă de transparență. (Regizor stabilit în Germania- artist independent)

Marea Britanie

La fel ca în cazul Germaniei și Franței, în Marea Britanie artiștii au venituri moderate, chiar scăzute, drepturile de autor fiind foarte respectate și protejate. Este important de subliniat faptul că în Marea Britanie, Guvernul sprijină găsirea de locuri de muncă și proiecte pentru artiști.

Nivelul de venit al unui artist este bun. Artiștii sunt plătiți la timp. Există un Job Center, pus la dispoziție de Guvern, care ajută artiștii să își găsească proiecte și locuri de muncă. De asemenea, cei

\\

care locuiesc într-o zonă săracă au parte de sprijin financiar și beneficii (Artistă stabilită în Marea Britanie).

Nivelul de venit al unui artist tânăr și fără notorietate este scăzut. Drepturile de autor sunt extrem de protejate. (Expert britanic în domeniul culturii)

Slovenia

La ora actuală, Slovenia are o lege privind drepturile de autor bine pusă la punct, ea fiind o consecință a îndeplinirii recomandărilor UNESCO.

Danemarca

În Danemarca, legea drepturilor de autor servește drept “garant de libertate estetică și venituri financiare pentru artiști”.

Conform tradiției daneze și nordice, legile privind drepturile de autor trebuie să protejeze în primul rând drepturile creatorului și, în mod ideal, să servească drept garant de libertate estetică și venituri financiare pentru artiști. În conformitate cu legea drepturilor de autor din Danemarca, autorul unei opere literare sau artistice deține dreptul de autor asupra acelei opera (Expert danez în domeniul culturii).

De asemenea, datorită dimensiunilor egalitare a modelului nordic și veniturile artiștilor în Danemarca sunt satisfăcătoare. Acest lucru duce la mai puține dezbateri și necesități privind protecția socială comparativ cu alte state.

3.5. Nivel general de satisfacție față de politica culturală.

Ultima întrebare din interviul adresat artiștilor independenți și experților în domeniul culturii este:

“Sunteți de părere că țara dumneavoastră poate fi un exemplu de bună practică pentru statele Uniunii Europene în ceea ce privește politicile publice pentru artiștii independenți? Dacă nu, ce stat considerați că este un exemplu de bună practică? Vă rugăm să argumentați”.

Franța

Datorită sistemului puternic de protecție socială, Franța este considerată un model de bună practică, deși există unele diferențieri în funcție de domeniul cultural. Artiștii care lucrează în alte state îl pot vedea ca un exemplu de trai mai bun.

- ✓ *Franța are un sistem complex de beneficii pentru artiști, care poate fi considerat un model de bună practică în domeniul culturii (Profesor/membru ONG francez în domeniul culturii).*
- ✓ *Franța în unele aspecte poate fi considerată un exemplu de bună practică. Artiștii se bucură de unele beneficii, iar munca lor este recunoscută de societate, având în vedere că populația înțelege că arta, cultura în general, este o modalitate de creștere a economiei și nu numai și pentru ca acest lucru să aibă loc este necesară implementarea unor politici publice specifice pentru sprijinirea muncii artiștilor. (Expert francez în domeniul culturii).*
- ✓ *Franța este un model datorită faptului că este mai avansată în recunoașterea nevoilor sociale. (Sociolog francez în domeniul culturii)*
- ✓ *Nu știu dacă Franța este un model de bună practică, depinde de situație și domeniu cultural (Muzician stabilit în Franța- artist independent).*
- ✓ *Ca artist poți trăi mai bine în Franța sau Suedia, unde există multe legi de protecție socială. (Regizor stabilit în Germania- artist independent)*

Germania

Germania are ca puncte tari tradiția puternică în domeniul culturii și sistemul descentralizat eficient.

- ✓ *Germania este un exemplu bun, nu neapărat un model de bune practici. Țara are un sistem descentralizat și simplificat, în care oamenii uneori nu se regăsesc. Germania este un model interesant pentru infrastructura culturală, dar nu pentru situația artiștilor independenți. Practici interesante privind artiștii independenți au țările scandinave, Belgia și Luxemburg. (Expert german în domeniul culturii)*
- ✓ *Germania este un model mai bun decât Marea Britanie. Germania are 110 orchestre cofinanțate de stat. Muzicianul are o șansă la un salariu bun și o pensie normală. Eu recomand Germania muzicienilor. (Muzician stabilit în Germania)*
- ✓ *Germania și Belgia reprezintă modele pozitive în ceea ce privește statutul artistului. (Sociolog francez în domeniul culturii)*

Marea Britanie

Deși nu are legi special de protecție social și nici un statut al artistului reglementat, Marea Britanie este considerat un model de bună practică în mod special prin oportunitățile și sprijinul oferit artiștilor prin alte pârghii, prin organizare și oferirea unui acces larg la cultură.

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord poate fi considerat un model de bună practică. Totul este foarte bine organizat. Referitor la arta teatrală, este important de spus că în teatru nu există angajați permanenți. Au loc audiții o dată pe sezon, ceea ce oferă ocazia tuturor artiștilor să joace în piese (Artistă stabilită în marea Britanie).

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord poate fi considerat un model de bună practică. Guvernul a dezvoltat multe pârghii să sprijine artiștii independenți și la început de carieră. Artiștii sunt consiliați cum să supraviețuiască în societate. Este în interesul guvernelor să se ocupe de artiști și operele lor. De exemplu, există o foarte mare preocupare pentru conservarea patrimoniului. Operele culturale și patrimoniul național sunt mijloace de promovare a turismului și a identității naționale. Ar fi prostesc din partea guvernelor să nu investească în patrimoniu (Expert britanic în domeniul culturii).

Slovacia

Slovacia poate fi considerată un model de bune practici în mod special pentru statele care nu au reglementat statutul artistului datorită modelului cultural hibrid care funcționează coerent, soluțiilor pentru a răspunde recomandărilor UNESCO, cât și a dezbaterii ample pe marginea acestui subiect.

Danemarca

Danemarca și țările scandinave sunt considerate modele de bune practici privind statutul artiștilor de către experții culturali în general.

*Răspunsul meu este un DA categoric, în anumite aspecte, modelul nordic-danez cultural este diferit
În unele privințe, modelul cultural danez / nordic continuă să se distingă de alte modele din Europa.
Acest lucru poate fi văzut în următoarele domenii:*

- 1. Accent mai puternic asupra dimensiunii egalitare în politica culturală.*
- 2. Programe de finanțare formalizate pentru artiștii individuali.*
- 3. O "lungime a brațului" cu contribuția artiștilor. Modelul de arhitect - în variația nordică - se caracterizează printr-un accent pe menținerea unei alternative organizaționale față de autorități sub forma asociațiilor de artiști care desfășoară un dialog permanent cu autoritățile pentru a promova obiectivele generale și legislația specifică.*
- 4. Legile contractuale nordice, adică "licențierea colectivă a contractelor", percepute și distribuite de organizațiile proprii ale titularilor drepturilor de autor.*
- 5. Grad ridicat de finanțare publică a instituțiilor de artă și culturală datorită sponsorizării private ne semnificative, sprijinului redus al organizațiilor non-profit și veniturilor reduse la taxele de admitere.*

6. *Un grad ridicat de participare a unui sector social divers al populației la activitățile culturale publice.*

7. *Gradul relativ ridicat de autonomie pentru culturile mici, manifestate prin autoadministrare și instituții culturale independente. (Expert danez în domeniul culturii)*

3.6. Alte observații

În cadrul interviurilor au fost ridicate câteva probleme care ar merita să fie supuse dezbaterii publice și în România:

- ✓ *Un artist nu trebuie să trăiască în condiții precare de viață, nu trebuie transformat în funcționar public. Pe de altă parte, nu trebuie ca toate deciziile să fie la nivelul pieței. Statul trebuie să intervină în sprijinul artistului, dar nu foarte mult și să îi ofere soluții alternative. Oricum, în Franța există opțiuni pentru ei și sunt acoperite niște condiții minime de securitate socială (Expert francez în domeniul culturii).*
- ✓ *Sunt respectate drepturile artiștilor și libertatea de exprimare, atâta timp cât și limbajul lor este echilibrat. De exemplu, a existat un caz într-un orașel francez în care în timpul unui eveniment cultural un comediant a făcut comentarii discriminatorii antisemite și spectacolul lui a fost anulat pe întreg teritoriul Franței. (Expert francez în domeniul culturii).*
- ✓ *Patrimoniul național este foarte respectat și protejat în Franța. Statul se ocupă intensiv de recondiționarea clădirilor. (Muzician stabilit în Franța- artist independent).*
- ✓ *Încă mai există în artă și cultură în general discriminări și diferențe de gen (Expert german în domeniul culturii)*

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Studiul actual este o radiografie schematică a cinci modele de politici culturale și abordări ale statutului artistului din Europa. Cele cinci sisteme pot fi considerate în anumite privințe modele de organizare și funcționare a domeniului culturii, iar în alte privințe exemple de bune practici. În paralel, în toate cele cazuri există puncte slabe și clivaje, care stau în mijlocul dezbatelor publice sau sunt la debutul analizei experților de politici publice din statul respectiv.

Concluziile care pot fi subliniate în urma analizei legislației, politicilor publice și stării de fapt din cele cinci state, cât și în urma discuției cu experți din domeniul cultural și artiști, concluzii care pot sprijini fundamentarea unei politici publice și în România sunt:

- 1) Regimul politic al unui stat este important în analiza politicilor publice din cadrul lui. Pentru a putea anticipa dacă o politică publică va funcționa, ea trebuie să fie în concordanță cu relația dintre instituțiile statului, cu precădere între instituțiile centrale și cele locale și regionale.
- 2) Sistemul descentralizat înseamnă o responsabilitate mai ridicată acordată autorităților regionale și locale și un nivel de autonomie culturală care atrage după sine implicare mai profundă la nivel local a decidenților în viața culturală a zonei/regiunii.
- 3) Sistemul centralizat înseamnă o implicare mai puternică a statului în viața culturală, însă poate însemna și reguli de protecție socială față de artiști și sprijin pentru susținerea lor în momente în care nu au activitate mai riguroasă. Totuși, acest lucru poate duce la clivaje în societate pe baza investițiilor contribuabililor, care pot considera un dezechilibru între cost și eficiență. Din acest motiv, măsurile de protecție socială trebuie să fie echilibrate.
- 4) Măsura de protecție socială apreciată cel mai mult este asigurarea de șomaj specială oferită artiștilor independenți datorită naturii inconstante a muncii lor. Totuși, trebuie găsită o formulă avantajoasă pentru ei pentru a primi șomaj.

- 5) Artiștii preferă la un moment dat locuri de muncă cu durată mai lungă și mai stabile, deși, dacă există oportunități multiple și sprijin din partea statului și al societății civile pentru găsirea de oportunități (cum este în Marea Britanie), nivelul de satisfacție al acestora crește, întrucât există certitudinea că au posibilitatea să fie susținuți și implicați în proiecte.
- 6) Asigurarea de pensie depinde de rigurozitatea artistului de a își plăti impozitele.
- 7) Deducerile fiscale pentru artiști sunt măsuri des întâlnite și implementate sub diverse forme în statele europene și benefice nu doar pentru siguranța și munca artistului, ci și pentru un nivel ridicat de acces la cultură a populației și implicit un nivel de educație culturală mai bun.
- 8) Sistemul de impozitare pentru artiști, oricât de organizat și transparent este, este considerat greoi și dificil de majoritatea dintre ei. Din acest motiv, el este în majoritatea statelor cât mai simplu și implică declarații online. Sistemele de asigurări și impozite este corelate pentru a nu exista lipsuri sau scăpări.
- 9) Consultanță pentru artiști pentru plata impozitelor și taxelor și pentru înțelegerea drepturilor de autor și a altor opțiuni de contractare este o opțiune bună de care se poate ocupa statul sau organizații asociative și nonguvernamentale în domeniul culturii.
- 10) Locurile de muncă în sistemul public în domeniul culturii în Franța și Germania sunt apreciate și bine remunerate, însă greu accesibile.
- 11) Nivelul de venit al artiștilor care nu au multă notorietate este considerat scăzut sau sub media veniturilor altor profesii.
- 12) Societate civilă este în majoritatea cazurilor puternică, reprezentând o sursă de sprijin pentru artiști în:
 - Găsirea de oportunități;
 - Implicarea în proiecte de profil;
 - Obținerea de fonduri, apărarea drepturilor lor;
 - Inițierea dezbaterilor pe marginea nevoilor și problemelor lor;
 - Consultanță pentru plata impozite și taxe.

- 13)** Patrimoniul național este apreciat și pus în valoare. Artiștii care lucrează în domeniul patrimoniului sunt bine integrați în sistem.
- 14)** Politicile culturale au în centru 3 valori: acces cât mai ridicat la cultură, nivel ridicat de educație culturală a populației, libertatea de exprimare a artiștilor.
- 15)** Statul, împreună cu terți actori, precum companii, organizații neguvernamentale pun la dispoziție multe fonduri, proiecte și oportunități pentru artiști. Sunt puține posibilitățile de „angajat pe viață” în cultură, cu mici excepții în posturile publice.
- 16)** Dacă luăm în calcul modelul nordic, este important de subliniat faptul că profesia de artist, deși mai specială, prin natura muncii, nu este mai prost plătită ca alte profesii și foarte bine integrată la nivelul societății, ceea ce poate însemna un avantaj.
- 17)** În dezbaterile publice pe marginea statutului artistului sunt luate în calcul întotdeauna recomandări ale UNESCO, Comisiei Europene și ale altor instituții de profil.
- 18)** Drepturile de autor sunt foarte protejate și bine reglementate, dar nu aduc neapărat un aport financiar consistent artistului.
- 19)** Domeniile culturale pot fi abordate diferit, atât la nivel legislativ, cât și ca impact asupra publicului, astfel încât artiștii au drepturi diferite în funcție de sectorul cultural în care activează.

România poate împrumuta de la toate celelalte state măsuri de bune practici, însă, dacă luăm în calcul situația actuală și sistemul politic, cele mai multe recomandări pot fi preluate din sistemul slovac, francez și german.

Astfel, din concluziile de mai sus, ca principale recomandări cu privire la dezbaterile publice legate de statutul artistului în România și la punctele care pot fi incluse într-o politică publică, se pot enumera:

- 1)** Necesitatea definirii statutului artistului în concordanță cu legislația în vigoare și conform unor criterii bine explicate (pe modelul oferit de Slovacia);
- 2)** Înființarea unui organism care va oferi consultanță artiștilor în vederea:
 - Plătirii taxelor și impozitelor,

- Obținerii de fonduri internaționale pentru cultură (pe modelul Secretariatului Europa Creativă),
- Utilizării accesului la baze de date cu locuri de muncă și oportunități pe cultură;
- 3) Susținerea unei societăți civile mai puternice care să apere drepturile artiștilor și care să aducă în dezbatere publică toate nevoile lor. Este necesară o structură asociativă care să intermedieze relația tuturor categoriilor de artiști cu statul.
- 4) Deduceri fiscale echitabile pentru toate domeniile culturale, precum o taxă de valoare adăugată mai mică la operele de artă;
- 5) Deduceri fiscale pentru echipamente și pentru transport și eventual pentru studii în domeniu pentru artiști;
- 6) Asigurare de șomaj specială și pentru contractele determinate. Poate fi găsit un algoritm avantajos pentru artiști, cât și pentru bugetul de stat;
- 7) Asigurare de sănătate minimală pentru artiști. Pe modelul asigurării de șomaj, și în cazul sănătății poate fi adus în dezbatere publică un algoritm în care artiștii să aibă acces la sănătate. Important este găsirea unei formule și pentru perioadele în care artiștii nu sunt implicați în proiecte sau nu au locuri de muncă, măcar pentru o perioadă determinată de timp.
- 8) O administrație locală și regională mai implicată în proiectele culturale, cu o autonomie mai mare. Pot fi gândite și roluri separate pentru instituțiile regionale și locale.

Pe lângă prezentarea unei politici publice privind statutul artistului în România, punctez câteva aspecte care pot fi îmbunătățite în așa fel ca un statut al artistului chiar să poată fi implementat, precum:

- 1) Flexibilitate și transparență când vine vorba de posturile în cultură;
- 2) Un sistem de impozitare simplificat, mai bine organizat și cât mai transparent;
- 3) O implicare mai mare a companiilor private în sponsorizarea și finanțarea culturii

- 4) Protejarea, respectarea și promovarea mai accentuate și într-un mod funcțional a patrimoniului național;
- 5) Evitarea și sancționarea discriminărilor privind artiștii mai ales pe criterii de gen sau opinii divergente cu statul, în așa fel încât libertatea de exprimare să nu fie în niciun fel îngrădită.

Deciziile referitoare la comisioanele artistice, indemnizațiile, alocarea subvențiilor guvernamentale, protecția patrimoniului și recrutarea de specialiști în domeniul culturii sunt de obicei făcute cu consiliere din partea organismelor consultative care adună specialiști independenți și experți recunoscuți în domeniile corespunzătoare.

BIBLIOGRAFIE

Resurse principale

Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 19th edition, 2018, ISSN 2222-7334, ©

Council of Europe/ERICarts/Boekmanstichting 2002-2018 -

<https://www.culturalpolicies.net/web/status-of-artists-tables.php?aid=34&cid=45&lid=en>

Kral, Pavol – Status of the artist-Working Document for a General International Debate -

<https://www.aiap-iaa.org/Status%20of%20the%20Artist.%202014.pdf>

Acte normative naționale, europene și internaționale și documente oficiale consultate

Carta alba pentru activarea potentialului economic al sectoarelor culturale si creative din

Romania- <http://www.ne->

[mo.org/fileadmin/Dateien/public/Working_Group_1/Working_Group_MCI/White_paper_for_CCS_in_Romania.pdf](http://www.ne-mo.org/fileadmin/Dateien/public/Working_Group_1/Working_Group_MCI/White_paper_for_CCS_in_Romania.pdf)

Comisia Europeana - Comunicat de presa „O noua strategie pentru a pune cultura în centrul relațiilor internaționale ale UE”, Bruxelles, 8 iunie 2016

Concluziile Consiliului privind patrimoniul cultural ca resursă strategică pentru o Europă durabilă (2014)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52014XG0614%2808%29>

Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind un plan de lucru în domeniul culturii, 2015-2018 (2014) - [http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XG1223(02)&from=EN)

[lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XG1223\(02\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XG1223(02)&from=EN)

Concluziile Consiliului privind guvernanța participativă a patrimoniului cultural (2014) -

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52014XG1223%2801%29>

HOTĂRÂRE Nr. 775 din 14 iulie 2005 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central -

http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/Legislatie/HOTARARI-DE-GUVERN/HG775-2005_act.pdf

HOTĂRÂRE Nr. 870 din 28 iunie 2006 privind aprobarea Strategiei pentru îmbunătățirea sistemului de elaborare, coordonare și planificare a politicilor publice la nivelul administrației publice centrale-

<http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/Legislatie/HOTARARI-DE-GUVERN/HG870-2006.pdf>

HOTĂRÂRE Nr. 775 din 14 iulie 2005 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central -

http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/Legislatie/HOTARARI-DE-GUVERN/HG775-2005_act.pdf

Legea 24/2000 (republicată și actualizată), privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative- <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/21698>

Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil -

http://www.unesco.org/culture/natlaws/media/pdf/romania/rom_lege_182_romorof.pdf

Policy Department Structural and Cohesion Policies – The status of artists in Europe, European Parliament, noiembrie 2006 - https://www.andea.fr/doc_root/ressources/enquetes-et-rapports/51b5afb01bb8d_The_status_of_artists_in_EU.pdf

Raport cultură Slovacia pentru UNESCO- <https://en.unesco.org/creativity/policy-monitoring-platform/strategy-development-creative>

Rezoluția Parlamentului European din 7 iunie 2007 privind statutul social al artiștilor (2006/2249(INI)) - http://publications.europa.eu/resource/cellar/a9f2dcc0-947f-4fca-b628-065d77004d49.0019.01/DOC_20

Strategia pentru Cultura si Patrimoniu National 2016-2020 -

http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/_SCPN%202016-2022inavizare.pdf

Cărți

Călinoiu, Constanța, Victor Duculescu- *Drept constituțional și instituții politice*, Lumina Lex, București, 2008

Corbeanu, Ion, Maria Corbeanu – *Drept Constituțional și instituții politice*, Editura Lumina Lex, București, 2004

Dunn, William N.- *Analiza politicilor publice. O introducere*, Ed. Polirom, 2010

Elgie, Robert - *Semi-presidentialism in Europe*, Oxford University Press, 1999

Miroiu, Adrian – *Introducere în analiza politicilor publice*, București, 2001 -

http://www.politicipublice.ro/uploads/Introducere_in_analiza_politicilor_publice.pdf

Varga, Attila – *Constituționalitatea procesului legislativ*, Editura Hamangiu, București, 2007

Articole

Alexandrescu, Vlad - *Apel pentru un statut al artistului în România*, Revista 22, 28.06.2016,

<https://revista22.ro/70254501/apel-pentru-un-statut-al-artistului-n-romnia.html>

Argument pentru o cartografie subiectivă a culturii independente, Supliment CSCI - Cultura activă
ANUL XVII • NR. 327 • 25 octombrie 2011

Artsnb.ca- *Status of artist. An Overview.*

http://artsnb.ca/site/en/files/2012/05/status_of_the_artist_EN.pdf

Bonnin, Françoise - *Recognition of the Professional Status of Artists (Research and analytical Report on the Possibilities to be explored by Steering Committee upon Examination Of Recommendations of the June 2013 Forum)*, Februarie 2015

Capitolul 4: POLITICA PUBLICĂ - 4.1 Ce este o politica publica si cum trebuie sa fii implicat?,

29.03.2012- <http://www.romaniacurata.ro/capitolul-4-politica-publica/>

Călin, Beatrice Monica – Politici Publice, Unitatea de Politici Publice, MDRAP

http://www.politicipublice.ro/uploads/Legislatie_politici_publice.pdf

Gabor, Alexandru- Statul, politicile culturale și ICR-ul, contributors.ro, 14 August 2014 ,

<http://www.contributors.ro/cultura/statul-politicile-culturale-%C8%99i-icr-ul/> (*Fragment adaptat din Patrimoniul construit și politici culturale în Europa Centrală și de Est, cercetare finanțată în proiectul „Burse doctorale în sprijinul cercetării: Competitivitate, calitate, cooperare în Spațiul European al Învățământului Superior” cofinanțat de Uniunea Europeană prin Fondul Social European, POSDRU 2007-2013

Jones, Susan- Artists'low income and status are international, The Guardian, ianuarie 2015 -

<https://www.theguardian.com/culture-professionals-network/2015/jan/12/artists-low-income-international-issues>

Krekovic, Slavo – Cultural Funding in Slovakia, Cultural Fighter -

<http://culturefighter.eu/structural-support-and-government-policies/national-governments/cultural-funding-in-slovakia->

Legea fundamentală a Republicii Federale Germania Presentare generală Prof. univ. dr. Ioan

MURARU -<http://codex.just.ro/Tari/Download/DE>

Rațiu, Dan Eugen – „Statul și Cultura: Concepte, Valori și justificări ale politicii Culturale în România Postcomunistă”, Politica Culturală și artele: Local, național, global,

http://sar.org.ro/wp-content/uploads/2013/02/RATIU-D-E_Statul-si-cultura_Politica-culturala-in-Romania-postcomunista-2011.pdf

Rațiu, Dan Eugen – Politica culturală și condițiile consacrării artistice: subvenție și sincronizare?

http://www.academia.edu/2231040/POLITICA_CULTURAL%C4%82_%C5%9EI_CONDI%C5%A2I_ILE_CONSACR%C4%82RII_ARTISTICE_SUBVEN%C5%A2IE_%C5%9EI_SINCRONIZARE

\\

Sandell, Terry, Lila Skarveli - Mapping exercise: How could creative industries foster innovation in tourism in the northern dimension area? Country Report – Denmark, Framework Contract Beneficiaries 2013 - EuropeAid/132633/C/SER/MULTI Lot 9: Culture, Education, Employment and Social

Tamaș, Ioana – Statutul artistului și rolul său în influențarea politicilor pentru cultură, Cultura activă, noiembrie 2011- <https://agenda.liternet.ro/articol/14002/Ioana-Tamas/Statutul-artistului-si-rolul-sau-in-influentarea-politicilor-pentru-cultura-Cultura-activa-2011.html>

*"The cultural superpower: British cultural projection abroad". Journal of the British Politics Society, Norway. Volume 6. No. 1. Winter 2011
http://www.britishpoliticssociety.no/British%20Politics%20Review%2001_2011.pdf*

UNESCO - Overall framework of Danish Cultural Policy - <https://en.unesco.org/creativity/policy-monitoring-platform/overall-framework-danish-cultural>

Pagini de internet consultate

Agence France Entrepreneur - <https://www.afecreation.fr/pid601/artiste-auteur.html>

*Pagina oficială de internet a Guvernului Britanic -
<https://www.gov.uk/government/publications/2010-to-2015-government-policy-arts-and-culture/2010-to-2015-government-policy-arts-and-culture>*

Pagina oficială a Ministerului Culturii și Identității Naționale <http://www.cultura.ro/strategii-si-politici-culturale>

*Pagina oficială a Oficiului European pentru Drepturi de Autor,
<https://www.eucopyright.com/ro/ce-este-proprietatea-intelectuala>*

Touring artists - <https://www.touring-artists.info/en/status-of-the-artist-and-contracts/>

Statutul Artistilor in Europa (Policy Department Structural and Cohesion Policies – Culture and Education) - http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/_SCPN%202016-2022inavizare.pdf

<https://www.actorsguild.co.uk/>

<https://www.spotlight.com/>

<http://www.secu-artistes-auteurs.fr>

<https://www.lamaisondesartistes.fr/site/>

<http://www.e-museum.dk>

ANEXA 1: STRUCTURĂ INTERVIU

Bună ziua!

*Numele meu este Rodica-Corina Andrei și sunt expert sociolog român în cadrul unui proiect numit **Cultura Alternativă**, cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020 din România. Proiectul își propune să consolideze capacitatea ONG-urilor și a actorilor relevanți din domeniul cultural de a iniția, promova, implementa și monitoriza politici publice adaptate contextului cultural actual din România în vederea îmbunătățirii și sincronizării acestuia cu mediul cultural european și internațional. Pe scurt, scopul lui este să găsească soluții pentru reglementarea statutului artistului din România. Acest proiect este coordonat și implementat de Asociația Culturală Flower Power, un ONG cu profil cultural, al cărui obiectiv principal este de a desfășura activități de promovare a educației non-formale și extrașcolare, culturii și activităților culturale, precum și a cetățeniei și democrației europene, la nivel local, național, european și internațional.*

Interviul de față face parte din analiza calitativă elaborată în proiect cu privire la bunele practici de politici publice în domeniul cultural, cu precădere cele destinate statutului artistului, la nivel internațional, în cadrul căruia se identifică și centralizează aceste bune practici. Mai precis, studiul nostru constă în analiza comparativă a legislației, strategiilor și politicilor publice din domeniul culturii, cu accent pe relația artistului independent cu statul, în cinci state europene, selectate în baza unor criterii specifice.

Cu scopul de a afla cât mai multe informații privind modul de funcționare a politicilor publice în țara dumneavoastră, v-am ales pentru a ne împărtăși din opiniile cu privire la statutul artistului în țara în care locuiți. Orice informație din partea dumneavoastră ne va fi de folos pentru a putea analiza corect și coerent soluțiile și măsurile legislative puse la dispoziție de către sistemul public artiștilor

\\

independenți, cât și pentru a ne oferi o alternativă viabilă într-o propunere de politică publică pe care dorim să o elaborăm la finalizarea proiectului.

Astfel, vă rog să acceptați să discutăm vreme de aproximativ 20 de minute despre aceste lucruri prin intermediul mijloacelor online de comunicare (Skype, Facebook, Whatsapp, etc), cât și să acceptați să înregistrez discuția noastră, pentru a mă asigura că nu pierd nimic din ce îmi veți povesti. Vă asigur că nimeni în afara celor care facem acest studiu nu va avea acces la înregistrarea discuției noastre, iar ceea ce vom discuta va fi folosit în analiza calitativă despre care v-am povestit. De asemenea, în cazul în care nu aveți timp disponibil pentru o discuție, vă rog să îmi răspundeți în scris la întrebări.

Vă invităm să ne răspundeți la următoarele întrebări.

II. În anul 2017, în cadrul cele de-a 19-a ediție din Compendiul Politici și Tendințe Culturale în Europa, găsim [un tabel elaborat de UNESCO](#)⁴⁸ cu reglementările existente în fiecare stat privind măsurile pentru artiștii independenți. În cele ce urmează, vă rog să ne povestiți care sunt punctele tari și punctele slabe, în opinia dumneavoastră, ale următoarelor reglementări și prevederi* privind activitatea artiștilor independenți în țara în care lucrați:

6. Legi de securitate socială pentru artiștii independenți (dacă este cazul)

Puncte tari:

Puncte slabe:

7. Deduceri fiscale pe venit

Puncte tari:

⁴⁸ Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 19th edition, 2018, ISSN 2222-7334, © Council of Europe/ERICarts/Boekmanstichting 2002-2018 - <https://www.culturalpolicies.net/web/status-of-artists-tables.php?aid=34&cid=45&lid=en>

Puncte slabe:

8. Venit mediu

Puncte tari:

Puncte slabe:

9. Asigurări șomaj

Puncte tari:

Puncte slabe:

10. Asigurări pensie

*În cazul în care nu există astfel de măsuri implementate de statul în care locuiți, vă rog să ne povestiți pe scurt care sunt și cum ați caracteriza demersurile instituționale sau ale societății civile în acest sens.

III. Dacă am considera că există o relație bilaterală între societate și artist, cum ați răspunde la următoarele întrebări:

3. Este apreciat rolul artistului de către societate?
4. Există responsabilități ale artiștilor față de societate?

Vă rugăm să vă argumentați răspunsurile.

IV. Ce structuri asociative de artiști există în țara dumneavoastră? Care este rolul acestora (structuri asociative) în finanțarea activităților artiștilor? Ce fonduri ale statului pot finanța artiștii independenți? Pot fi finanțați direct sau numai dacă fac parte din structuri asociative?

Întrebări suplimentare:

- Există sindicate ale artiștilor în țara dvs.? Care este rolul lor?
- Există sindicate de breaslă pe anumite domenii artistice?

V. Cum considerați nivelul de venit al artistului independent în țara dumneavoastră?

\\

Întrebare suplimentară:

- Cum sunt administrate drepturile de autor și drepturile conexe în țara dumneavoastră? Există organisme de administrare a acestora (pentru folosirea operelor artistice în alte activități (radio, TV, timbre muzicale, literare, etc), artiștii creatori sau interpreți sunt remunerați, primesc vreo indemnizație?

VI. Sunteți de părere că țara dumneavoastră poate fi un exemplu de bună practică pentru statele Uniunii Europene în ceea ce privește politicile publice pentru artiștii independenți?

Dacă nu, ce stat considerați că este un exemplu de bună practică? Vă rugăm să argumentați.

Alte comentarii.....

Date personale

Nume și prenume:

Vârstă:

Domeniul de activitate:

Statut profesional:

Funcție:

Loc de muncă:

Apartenență la o structură asociativă/instituție/ONG în domeniul cultural: DA / NU

Grilă de interviu (pentru analiză)

Prin întrebările adresate se urmăresc trei direcții:

- Tipuri de percepții (pozitive/negative/neutre) ale intervievaților asupra:
 - ✓ Măsurilor și politicilor publice pentru artiștii independenți

\\

- ✓ Relației dintre stat/societate și artistul independent
 - ✓ Nivelul de trai al artistului independent
 - ✓ Relația dintre societate civilă și artist.
 - ✓ Nivelul de implicare al societății civile
2. Nivel de satisfacție privind:
- ✓ Prevederile legale destinate activității artiștilor independenți
 - ✓ Modul de funcționare al politicilor publice pentru artiștii independenți
 - ✓ Demersurile de susținere din partea societății (instituții, ONG-uri, syndicate) al artiștilor independenți
3. Percepții și opinii privind aspecte ale bunelor practici cu privire la măsurile pentru artiștii independenți (remunerație, legea drepturilor de autor).

ANEXA 2: STATUTUL ARTISTULUI ÎN SPANIA, AUSTRIA ȘI BELGIA

PREZENTARE SUCCINTĂ

Pentru a avea o imagine de ansamblu asupra statutului artistului în Uniunea Europeană în general, prezentăm pe scurt și situația artistului în Spania, ca exemplu de model cultural mediteranean, Austria și Belgia, ca exemple pozitive de măsuri pentru artiștii independenți. Principalele resurse pentru prezentarea statutului artistului în aceste state sunt:

- Monitoring Government Action to Implement Social and Fiscal Measures for Self-Employed Artists (Selected European Countries), Andreas Johannes Wiesand, European Institute for Comparative Cultural Research
- Capitol 5.1.4 "Social Security Frameworks"/ Cadre de securitate socială
- Capitol 5.1.5 "Tax Laws"/ Legislația fiscală din Compendium of Public Policies and Trends

SPANIA

Organizare politică

- Monarhie constituțională, cu parlament bicameral, model cultural mediteranean descentralizat (datorită comunităților autonome, precum Catalonia și Țara Bascilor)

Statutul artistului

Nu există o legislație specifică pentru artiștii care desfășoară activități independente în Spania. Cu toate acestea, există puține dispoziții fiscale disponibile pentru artiștii care desfășoară o activitate independentă în legătură cu deducerea impozitului pe venit, cu media veniturilor, cu avantajele fiscale ale societății și cu niveluri reduse ale taxei pe valoarea adăugată.

Legea privind proprietatea intelectuală (2006) obligă societățile de drepturi de autor să creeze servicii de bunăstare și suport pentru "autori, artiști interpreți sau lucrători culturali" și să cheltuiască 20% din drepturile lor de autor asupra acestor servicii. Artiștii beneficiază de scutirea de la plata a unor premii literare, artistice sau științifice importante.

AUSTRIA

Organizare politică

- Democrație reprezentativă parlamentară, formată din nouă landuri federale.

Statutul artistului

Legea privind măsurile de securitate socială (Künstler-Sozialversicherungsfondsgesetz, ianuarie 2001) tratează toți artiștii independenți care se află în alte profesii independente și a înființat un fond de asigurare socială (Künstlersozialversicherungs-Fonds). Legea a fost dezbătută intens între sindicate și alte inclusiv în conferințele părților interesate și într-un studiu al Ministerului Educației, Artei și Culturii (2008). Cu toate acestea, reformele din 2009 și 2011, în care legea a fost redenumită *Legea privind structura asigurărilor sociale de sănătate a artiștilor*, au oferit doar mici modificări, inclusiv posibilitatea ca artiștii să se deconecteze de la asigurarea obligatorie pentru a beneficia de asigurarea de șomaj.

În 2015 legea a fost modificată din nou: pentru a atinge nivelul minim de venit, începând cu anul 2014, toate veniturile sunt luate în considerare (înainte de: venituri minus cheltuieli), inclusiv până la 50% venituri din secundă (de exemplu, predarea în domeniul cultural). Perioada de înjumătățire a venitului minim a fost extinsă la trei ani și se acordă cinci ani bonus, timp în care o subvenție poate fi primită fără o obligație de rambursare, chiar dacă venitul minim nu este atins.

În Austria este bine reglementat statutul artistului independent.

\\

BELGIA

Organizare politică și model cultural

- Monarhie constituțională și democrație parlamentară

Statutul artistului

Începând cu 1 iulie 2003, o reglementare a Parlamentului federal urmărea îmbunătățirea sistemului de protecție socială pentru artiști, asigurând acoperirea completă (handicap de boală, îngrijire medicală, prestații familiale, șomaj, concediu anual, pensie pentru limită de vârstă, accidente de muncă și boli profesionale) pentru întreaga forță de muncă artistică și, în același timp, libertatea de alegere între statutul de lucrător independent și afilierea la sistemul salariaților salariați, prin intermediul unui birou de artiști acreditați de Regiuni. Acest regulament permite artiștilor independenți să lucreze, de asemenea, mai ușor și cu contracte de muncă pe termen scurt. De asemenea, procedurile administrative pentru angajatori sunt simplificate.

Dezbaterile părților interesate se concentrează asupra acelor aspecte ale reformei din 2003, care nu au fost încă puse în aplicare, cum ar fi: modele alternative de finanțare, ajustarea perioadelor de timp pentru a beneficia de acoperire de securitate socială și extinderea tuturor prestațiilor de securitate socială, artiști.

Începând cu anul fiscal 2009, un nou regim fiscal prevede rate avantajoase pentru veniturile generate de drepturile de autor și de drepturile conexe, inclusiv licențele legale și obligatorii prevăzute în Legea privind drepturile de autor.